

Specialstudier

Juni 2025

Samhällsekonomiska effekter av migrationen
till Sverige – en kunskapsöversikt med fokus
på arbetsmarknad, makroekonomi och
offentliga finanser

Specialstudie

Samhällsekonomiska effekter av migrationen till Sverige

– en kunskapsöversikt med fokus på arbetsmarknad,
makroekonomi och offentliga finanser

SPECIALSTUDIE 116

KONJUNKTURINSTITUTET
FLEMINGGATAN 7, STOCKHOLM
REGISTRATOR@KONJ.SE, WWW.KONJ.SE
DNR 2024-307

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I Konjunkturbarometern publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

I **Hållbarhetsrapporten** analyserar vi den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier**, **KI-kommentarer**, **Working paper**, **PM** och som **remissvar**.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

Förord

Regeringen har gett Konjunkturinstitutet i uppdrag att bedöma de samhällsekonomiska och offentligfinansiella nettoeffekterna av migrationen till Sverige under modern tid (Fi2024/01486).¹ Som en del i arbetet med detta regeringsuppdrag redovisar Konjunkturinstitutet denna kunskapsöversikt med fokus på arbetsmarknad, makroekonomi och offentliga finanser.

Rapporten har författats av Karolina Stadin. Thomas Eisensee har varit projektledare.

Värdefulla synpunkter på tidigare versioner av denna rapport har lämnats av en referensgrupp.²

Stockholm den 4 juni 2025

Albin Kainelainen
Generaldirektör

¹ Regeringsbeslut Fi2024/01486, "Uppdrag att analysera migrationens nettoeffekter", Finansdepartementet.

² Referensgruppen bestod av Lina Aldén (docent, Linnéuniversitetet), Matz Dahlberg (professor, Uppsala universitet), Henrik Malm Lindberg (biträdande kanslichef, Delegationen för migrationsstudier), Åsa Olli-Segendorf (avdelningschef, Riksbanken), Kjetil Storesletten (professor, University of Minnesota), Karl Walentin (gästprofessor, Uppsala universitet), samt Marcus Österman (docent, Uppsala universitet).

Innehåll

1	Sammanfattning.....	5
2	Introduktion	7
3	Migrationen över tid.....	8
4	Utrikes föddas utfall på arbetsmarknaden	12
5	Invandringens effekter på arbetsmarknaden.....	32
6	Invandringens effekter på produktiviteten.....	44
7	Invandringens effekter på bruttonationalprodukt och välfärd.....	47
8	Invandringens offentligfinansiella effekter.....	54
9	Referenser.....	59

1 Sammanfattning

Invandringen till Sverige har påverkat Sveriges samhällsekonomi på många vis. Denna rapport är en kunskapssammanställning av resultat från en samling relevanta studier av invandringens effekter på främst sysselsättning, löner, produktivitet, BNP per capita och offentliga finanser i Sverige. Det är utifrån denna kunskapssammanställning inte möjligt att dra en entydig slutsats om den samlade samhällsekonomiska effekten av invandringen till Sverige de senaste decennierna. Det är dock möjligt att dra vissa slutsatser om flera deleffekter.

Flera anpassningsmekanismer medför att invandringen kan få begränsade samlade effekter på det mottagande landets ekonomi. Exempel på anpassningsmekanismer är att kapitalstock och produktionsteknik anpassas, inrikes födda specialiserar sig på arbetsuppgifter där de har komparativa fördelar gentemot utrikes födda samt att de utrikes födda över tid förvärvar förmågor som efterfrågas i mottagarlandet.

Vid internationella jämförelser framgår det att invandringens effekter skiljer sig åt för BNP per capita, offentliga finanser med mera i olika länder. En viktig förklaring till detta är att sammansättningen av migranter skiljt sig åt. Utrikes födda från höginkomstländer har ofta haft hög produktivitet och sysselsättning, och likaså vissa invandrare från övriga länder, medan flyktinginvandrare ofta haft lägre produktivitet och sysselsättning. Sverige tillhör de länder som haft en relativt stor flyktinginvandring, vilket påverkat utfallet jämfört med andra länder.

Invandringen till Sverige har sannolikt haft mycket liten direkt påverkan på inrikes föddas möjligheter till jobb och inrikes föddas lönenivåer i stort, men i viss utsträckning haft en negativ inverkan framför allt för inrikes födda med kortare utbildning. Tidigare invandrades sysselsättning och löner verkar också i viss utsträckning ha påverkats negativt vid ny invandring. Konkurrensen om jobben kan ganska direkt påverka de som fanns i landet innan invandringen. Inrikes föddas sysselsättning och löner kan här till påverkas indirekt när hela ekonomin påverkas, särskilt på lite längre sikt. De indirekta effekterna kan vara både negativa och positiva och gå via exempelvis att skatter, handel, innovation och produktivitet påverkas.

Den sammantagna sysselsättningsgraden i Sverige har troligen påverkats negativt när utrikes födda inte kommit i arbete. I Sverige har den genomsnittliga sysselsättningsgraden under en längre tid varit betydligt lägre bland utrikes födda än bland inrikes födda. Framför allt flyktingar har i allmänhet en låg sysselsättningsgrad. Flyktingars etablering på arbetsmarknaden har tagit tid, särskilt för kvinnor, och många av dem har aldrig blivit självförsörjande. Etableringstakten för flyktingar var särskilt långsam under inledningen av 2000-talet fram till mitten av 2010-talet för att under de senaste åren öka och bli mer lik den relativt snabbare etableringstakten under 1980-talet.

Det humankapital som är relevant för arbetsmarknaden i Sverige i form av utbildning, språkkunskaper med mera har i genomsnitt varit lägre bland de som invandrat än bland den inhemska arbetskraften, särskilt bland flyktingar. Detta tycks ha inneburit en viss negativ inverkan på den genomsnittliga produktiviteten i ekonomin och därmed en viss negativ inverkan på BNP per capita. Det kan noteras att BNP per capita mäter det genomsnittliga välbefindandet för alla i landet, både inrikes och utrikes födda, och en negativ inverkan på BNP per capita behöver inte nödvändigtvis betyda en negativ inverkan på inrikes föddas produktion eller inkomster.

Det är svårt att empiriskt utskilja i vilken utsträckning invandringen påverkar BNP samtidigt som BNP kan påverka invandringen. Forskningen om invandringens effekter på Sveriges BNP är mycket begränsad. Modellbaserade forskningsresultat indikerar att flyktinginvandringen har haft en viss negativ inverkan på BNP per capita i Sverige. Arbetskraftsinvandring verkar däremot ha en positiv effekt. Resultaten rörande välfärdseffekter är inte entydiga, men indikerar sammantaget en viss negativ effekt för inrikes föddas konsumtionsmöjligheter till följd av flyktinginvandring. De flyktingar som kommit till Sverige och haft svag anknytning till arbetsmarknaden har, enligt modellresultaten, främst påverkat inrikes föddas konsumtionsutrymme via något högre skatter för att finansiera transfereringar till de som i låg grad arbetar och har låga arbetsinkomster. Därmed har disponibelinkomsten för inrikes födda personer med arbetsinkomster i viss mån minskat och arbetslösheten ökat något jämfört med vad den annars skulle ha varit, främst för inrikes födda med kortare utbildning. Gällande nettoeffekter av total invandring är det svårt att uttala sig, men det är troligt att effekten av flyktinginvandring dominerat under en längre period med omfattande flyktinginvandring.

Det offentligfinansiella nettobidraget från invandringen till Sverige under de senaste decennierna har i flera studier varit negativ. Detta som en följd av att lägre sysselsättningsgrad och lägre löner bland utrikes födda har vägt tyngre än den positiva inverkan av att en relativt stor del av de som invandrat har varit i arbetsför ålder. Detta har inneburit en omfördelning från inrikes till utrikes födda via de offentliga finanserna. Den senaste beräkningen från Konjunkturinstitutet visar dock att det offentligfinansiella nettot har stigit på senare år och år 2022 blev det för första gången på mer än tre decennier ett svagt positivt nettobidrag från den totala befolkningen utrikes födda. Det indikerar således en liten omfördelning från utrikes till inrikes födda på senare tid. Detta har skett samtidigt som andelen flyktingar bland de nya invandrarna har minskat, och även samtidigt som det i genomsnitt har tagit kortare tid för flyktingar att etableras på arbetsmarknaden. Det offentligfinansiella nettobidraget för flyktingarna inklusive deras anhöriga var fortfarande negativt år 2022, men inte lika negativt som åren innan.

Hur det går för de utrikes föddas barn på arbetsmarknaden i Sverige kan ses som en viktig del av hur invandringen påverkar den svenska ekonomin på sikt. Det går betydligt bättre för barn till utrikes födda än för utrikes födda själva. Arbetsmarknadsutfall för barn till utrikes födda ligger i genomsnitt närmare utfallen för de som är barn till inrikes födda. För vissa grupper observeras dock betydligt sämre utfall för barn till utrikes födda än för barn till inrikes födda, exempelvis för män med föräldrar födda i Afrika. Det kan noteras att bland barnen till utrikes födda i Sverige tycks det gå bättre för kvinnorna än för männen, tvärt emot vad som är fallet bland de utrikes födda. Bland kvinnor med utrikes födda föräldrar ligger sysselsättningsgrad och genomsnittlig lön relativt nära nivåerna för kvinnor med inrikes födda föräldrar, och detta gäller oavsett var i världen deras föräldrar är födda.

2 Introduktion

Migrationen till Sverige har under de senaste decennierna varit omfattande. Det är viktigt att det finns välgrundad kunskap om migrationens långsiktiga konsekvenser för den svenska ekonomin. I denna kunskapssammanställning redovisas forskningsresultat gällande effekter av invandring på främst sysselsättning, löner, produktivitet, BNP per capita och offentliga finanser i Sverige. Invandringens effekter på sysselsättning, produktivitet med mera utgör underliggande aspekter när det gäller att förstå effekterna på BNP per capita och offentliga finanser, och dessa behandlas därför först. Resultat kopplade till arbetsmarknaden behandlas mer utförligt än övriga delar i denna sammanställning. Arbetsmarknaden är en viktig del av ekonomin och det svenska samhället som det finns mycket forskning om.

Studier som analyserat effekterna av migrationen för svensk ekonomi är förstås av särskilt intresse. På flera områden redovisas utöver studier om svenska förhållanden även en del resultat för andra höginkomstländer för att sätta resultaten för Sverige i perspektiv och för att få ett större underlag att bygga kunskap utifrån. De internationella jämförelserna görs inte för alla aspekter som belyses för Sverige och gör inte heller anspråk på att systematiskt belysa hela den internationella litteraturen, utan ska snarare ses som nedslag i den samlade litteraturen.

När resultat från studier av andra länder analyseras är det viktigt att ha i åtanke att skillnader i resultat mellan olika länder kan vara mer eller mindre kopplade till institutionella skillnader länderna emellan. Den offentliga sektorns storlek och grad av omfördelning, arbetsmarknadens funktionssätt i form av regleringar och löneförhandlingssystem med mera skiljer sig åt mellan länder. För länder som är mer jämförbara med Sverige i dessa avseenden, exempelvis de nordiska länderna, kan resultaten troligen i större utsträckning överföras till svenska förhållanden. I den mån de svenska institutionella ramarna ändras med tiden, och exempelvis blir mer lik de anglosaxiska länderna såsom USA, kan resultat från studier som rör dessa länder bli mer relevanta för Sverige. Exempelvis har Edo m.fl. (2020) konstaterat att olika OECD-länders politik och tillvägagångssätt gällande selektionen och integrationen av nya invandrare påverkar ländernas arbetsmarknad och offentligfinansiella, sociala och kulturella utfall.

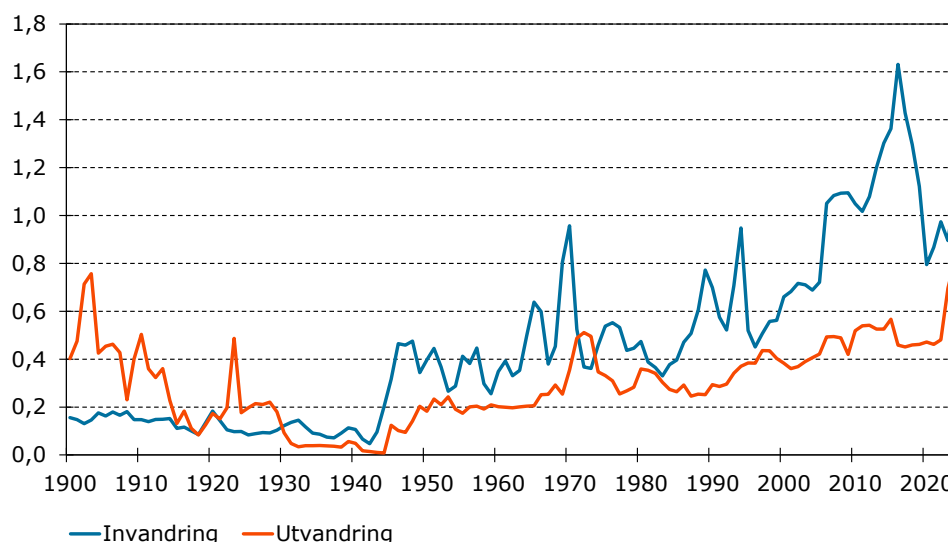
3 Migrationen över tid

MIGRATIONEN TILL SVERIGE UNDER DET SENASTE ÅRHUNDRADET

Sedan närmare hundra år tillbaka har Sverige haft en positiv nettoinvandring. Fler personer har migrerat till än emigrerat från Sverige, tvärt emot vad som var fallet under de första tre årtiondena under 1900-talet (se diagram 1). Under och strax efter andra världskriget tog Sverige emot krigsflyktingar från Europa. Därefter kom invandringen att domineras av arbetskraftsinvandring under några decennier. Till en början kom de flesta invandrarna från de nordiska länderna, särskilt från Finland, men med tiden ökade även migrationen från länder utanför Norden.

Diagram 1 Årlig in- och utvandring som andel av befolkningen i Sverige 1900–2024

Procent

Anm. För att räknas som invandrad gäller att man har för avsikt att stanna i Sverige i minst ett år. För att räknas som utvandrad ska man ha meddelat Skatteverket att man har för avsikt att bosätta sig utomlands under minst ett år. Den kraftiga ökningen i utvandring år 2023 handlade främst om registervård hos SCB. Individer som fanns kvar i register efter att tidigare ha lämnat landet utan att meddela det till svenska myndigheter registrerades som utvandrade i efterhand.

Källa: SCB, Befolkningsstatistiken.

Från 1970-talets mitt förändrades invandringens sammansättning gradvis. I och med den lågkonjunktur som följde efter oljekrisen minskade behovet av arbetskraft och därmed minskade arbetskraftsinvandringen till Sverige. En större del av invandringen var i stället av humanitära skäl, och de som invandrade kom från i huvudsak andra länder än tidigare, såsom Iran och länder i Latinamerika. Sedan mitten av 1980-talet har andelen av befolkningen i Sverige som är född i länder utanför Europa tydligt ökat, något som delvis är relaterat till flyktinginvandringen inklusive flyktingarnas anhängare, och delvis till annan anhöriginvandring och arbetskraftsinvandring. En period under första delen av 1990-talet och en period under mitten av 2010-talet var flyktinginvandringen extra hög och dominerade därigenom invandringen till Sverige. Bortsett från dessa toppar har flyktinginvandringen sedan mitten på 1980-talet utgjort en relativt mindre del av all invandring till Sverige (se exempelvis Konjunkturinstitutet, 2025). Från mitten av 1990-talet och framåt dominerades flyktinginvandringen först av

individer från främst det forna Jugoslavien och sedan från Mellanöstern och Somalia (Olli Segendorf och Theobald, 2019; SCB:s befolkningsstatistik, 2024).

Under tidigt 2000-tal ökade andelen av den svenska befolkningen som är född utanför Sverige men inom EU. Ökningen av andelen utrikes födda i befolkningen drevs dock fortfarande främst av personer från länder utanför EU. Det är både kopplat till att det är många fler som kom från länder utanför EU och till att de som kom från länder utanför EU i mindre utsträckning utvandrade igen. Relativt få flyktingar och deras anhöriga har utvandrat från Sverige efter att ha invandrat hit (Olli Segendorf och Theobald, 2019).

Invandring som inte definieras som flyktinginvandring är i stor utsträckning arbetskraftsinvandring. Det finns dock inget självklart sätt att definiera vilka som är arbetskraftsinvandrare. Arbetstillstånd är exempelvis inte nödvändigt för personer som migrerar inom EU. Personer som kommer från länder utanför EU och har fått ett arbetskraftstillstånd är dock en grupp av arbetskraftsinvandrare som det finns statistik för. Under perioden 1968–2008 krävdes en arbetsmarknadsprövning som var en statlig kontroll gällande om det bedömdes finnas behov av viss arbetskraft. År 2008 avreglerades arbetskraftsinvandringen, vilket innebar att arbetsmarknadsprövningen slopades till förmån för ett system där arbetsgivarnas efterfrågan på arbetskraft blev avgörande. Detta innebar att arbetskraftsinvandringen från länder utanför EU förenklades och denna arbetskraftsinvandring har ökat sedan dess. År 2008 beviljades strax under 15 000 arbetstillstånd. På senare år har det totala antalet arbetstillstånd legat på runt 25 000 per år. Efter 2008 har den största gruppen som beviljats tillstånd av arbetsmarknadsskäl varit personer från Asien, följt av personer från Nord- och Sydamerika och Europa utanför EU. Antalet arbetstillstånd till personer från Afrika och Oceanien har varit relativt litet. Benägenheten att stanna i Sverige var lägre för dem som anlände före reformen 2008 jämfört med dem som anlände senare. Av dem som folkbokförts i Sverige innan reformen 2008 var mindre än hälften kvar i Sverige efter fem år. Av dem som folkbokfördes 2009 eller senare var runt 65 procent kvar i Sverige efter fem år (Engdahl och Sjödin, 2024).

Från 2010 och framåt har Migrationsverket publicerat mer detaljerade uppgifter om arbetstagare som fått arbetstillstånd. Båda grupperna med låga och höga krav på utbildning har varit betydande. Andelen tillstånd som varit knutna till yrken som inte krävde utbildning eller hade små krav på utbildning utgjorde mellan 35 och 42 procent av de beviljade tillstånden perioden 2010–2022. Andelen tillstånd som var knutna till yrken som krävde längre högskoleutbildning och en akademisk examen varierade mellan 24 och 36 procent. De vanligaste yrkesgrupperna för arbetskraftsinvandrare som fått arbetstillstånd inkluderade ”bärplockare och plantörer”, ”IT-arkitekter och systemutvecklare”, samt ”ingenjörer och tekniker” (Engdahl och Sjödin, 2024).

Arbetskraftsinvandring brukar ofta lyftas som ett sätt att dämpa arbetskraftsbrist inom specifika branscher eller kompetensområden. Undersökningar visar att arbetskraftsbristen i Sverige uppges vara störst för offentliga arbetsgivare. Inom privat sektor är bristen störst inom information och kommunikation, bygg, hotell- och restaurangverksamhet och jordbruk. Bristyrken finns i stor utsträckning inom vård och omsorg, exempelvis olika typer av specialistsjuksköterskor, och inom teknik, exempelvis inom dator- och kommunikationsteknik. Arbetskraftsbristen har endast i mycket begränsad omfattning lett till löneökningar, särskilt för personer med kortare utbildning och lägre löner (Nordin och Hammarlund, 2024; Konjunkturinstitutet, 2022).

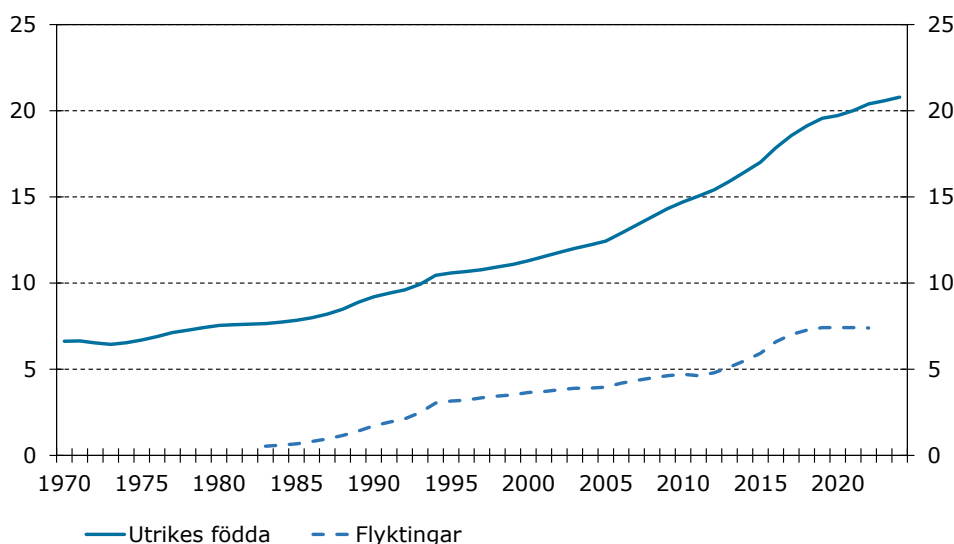
Hösten 2023 infördes ett utökat försörjningskrav för personer som söker arbetstillstånd i Sverige. För att kunna få ett arbetstillstånd måste den sökande ha en månadslön som motsvarar minst 80 procent av medianlönen. Arbetskraftsinvandringen inom områden där lönerna ofta ligger under den nya gränsen väntades minska till följd av införandet (Nordin och Hammarlund, 2024). Arbetskraftsinvandringen av exempelvis ingenjörer och IT-arkitekter väntades däremot påverkas i liten utsträckning med tanke på högre genomsnittliga löner inom dessa yrkesgrupper. Det finns ännu inga studier av effekterna av denna regelförändring på invandringen till Sverige.

De enskilda länder som flest utrikes födda har invandrat från på senare år är Ukraina, Indien, Polen, Tyskland, Syrien och Kina. År 2022 började många komma från Ukraina till Sverige, men på grund av EU:s massflyktsdirektiv började de folkbokföras först från och med 2024. Indien har varit ett särskilt betydande ursprungsland bland samtliga som invandrat till Sverige under det senaste decenniet. Polen har varit ett särskilt betydande ursprungsland bland samtliga invandrade till Sverige under de två senaste decennierna (SCB:s befolkningsstatistik, 2025; Konjunkturinstitutet, 2025).

Den omfattande invandringen under ett flertal decennier har haft betydande inverkan på sammansättningen av befolkningen i Sverige. För hundra år sedan var ungefär 1 procent av befolkningen i Sverige utrikes födda. År 1970 var knappt 7 procent av befolkningen i Sverige utrikes födda och år 1990 ungefär 9 procent. Andelen utrikes födda har sedan början av 1990-talet ökat i snabb takt och år 2024 var drygt 20 procent av befolkningen i Sverige utrikes född (se diagram 2).

Diagram 2 Utrikes födda som andel av befolkningen i Sverige 1970–2024

Procent

Källor: SCB, Befolkningsstatistiken, total andel utrikes födda bland folkbokförda i Sverige, samt Konjunkturinstitutet (2025) för undergruppen Flyktingar inklusive deras anhöriga.

Av befolkningen i arbetsför ålder i Sverige, definierat som befolkningen i åldrarna 15–74 år, utgjorde utrikes födda 24 procent år 2021 och inrikes födda med två utrikes födda föräldrar utgjorde 4 procent. Andelen av befolkningen som var inrikes född med utländsk bakgrund var som högst i yngre åldrar som ännu inte var i arbetsför ålder. Exempelvis utgjorde de inrikes födda med två utrikes födda föräldrar 23 procent av befolkningen i åldersspannet 0–4 år (Engdahl och Liljeberg, 2024).

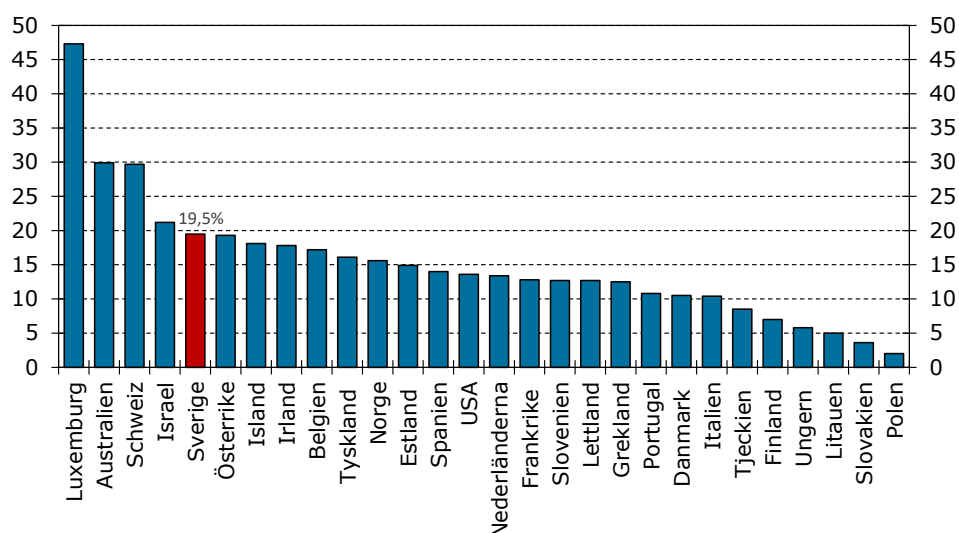
UTRIKES FÖDDA I ANDRA HÖGINKOMSTLÄNDER

För att sätta migrationen till Sverige i ett större sammanhang görs i detta avsnitt en kort jämförelse med några andra höginkomstländer. Migrationen till många andra höginkomstländer har också varit omfattande under de senaste decennierna. Migranter utgjorde år 2019 ungefär 14 procent av den totala befolkningen i höginkomstländerna i världen (Förenta Nationerna, 2019).

År 2019 utgjorde utrikes födda knappt 20 procent av befolkningen i Sverige (se diagram 3). Tyskland hade en större andel utrikes födda än genomsnittet, 16 procent år 2019, med en betydande men inte lika stor andel födda utanför EU som Sverige. Finland hade en lägre andel utrikes födda än genomsnittet, 7 procent år 2019, och hade liksom Sverige en klar majoritet födda utanför EU bland de utrikes födda. Danmark hade en andel utrikes födda på 11 procent, också här med en tydlig majoritet av födda utanför EU bland de utrikes födda (Fiorio m.fl., 2024). I Norge låg andelen utrikes födda på knappt 16 procent år 2019 med en majoritet födda utanför EU eller EES.

Diagram 3 Andelen utrikes födda per land 2019

Procent

Anm. Procentuella andelar utrikes födda i befolkningen i 28 OECD-länder.

Källa: OECD (2024), Foreign-born population.

Ungefär 27 procent av befolkningen i åldern 15–74 år i Sverige var antingen utrikes född eller hade utländsk bakgrund i form av två utrikes födda föräldrar år 2021. Detta kan jämföras med EU/EES-snittet på 16 procent samma år (Engdahl och Liljeberg, 2024).

4 Utrikes föddas utfall på arbetsmarknaden

Detta kapitel beskriver sysselsättning, arbetslöshet och löner bland utrikes födda. Det redovisas även resultat från olika studier av etableringstider och självförsörjning för flyktingar i Sverige. Dessutom ges en genomgång av hur det går på arbetsmarknaden i Sverige för dem som är födda i Sverige och har utrikes födda föräldrar. Kapitlet avslutas med en diskussion om orsaker till skillnader i arbetsmarknadsutfall mellan inrikes och utrikes födda. Flera internationella jämförelser lyfts fram i kapitlet.

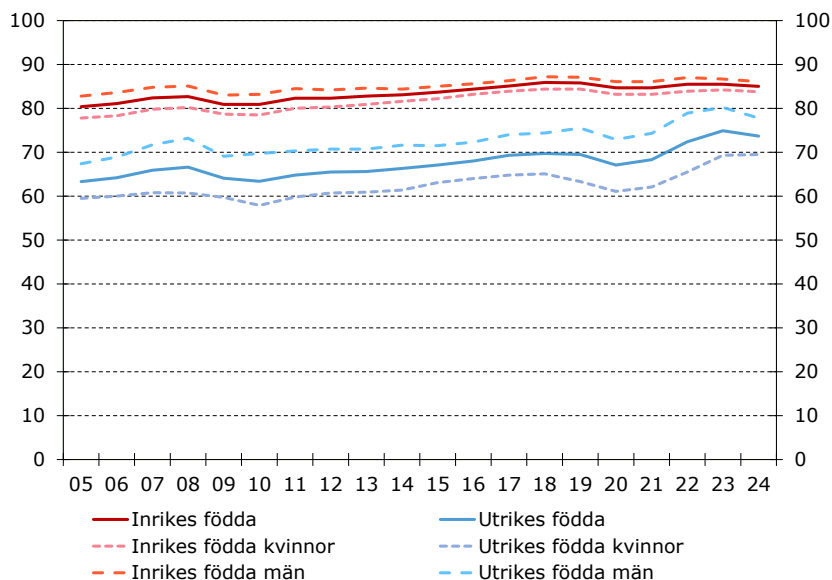
UTRIKES FÖDDAS SYSSELSÄTTNING OCH ARBETSLÖSHET I SVERIGE

Arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda i Sverige är i genomsnitt högt och skiljer sig i liten grad från deltagandet bland inrikes födda inom samma åldersgrupp. Till arbetskraften räknas dels de sysselsatta, dels de som inte är sysselsatta men aktivt söker jobb och som därför klassas som arbetslösa. Ålderssammansättningen bland de utrikes födda är mer gynnsam för arbetskraftsdeltagandet jämfört med inrikes födda, främst eftersom andelen individer som hunnit gå i pension i genomsnitt är lägre bland de utrikes födda.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för utrikes födda är däremot sedan länge betydligt lägre än för inrikes födda i arbetsför ålder i Sverige (se diagram 4). Kvinnor har lägre sysselsättningsgrad än män och skillnaden mellan kvinnor och män är avsevärt större bland utrikes födda än bland inrikes födda.

Diagram 4 Sysselsättningsgrad inrikes födda och utrikes födda 2005–2024

Sysselsättningsgrad i befolkningen 20–64 år, procent

Källa: SCB, AKU (ILO-mått)

Uto-meuropeiskt födda har särskilt låg sysselsättningsgrad i förhållande till inrikes födda, framför allt de som kommit som flyktingar från Afrika och Mellanöstern. Uto-meuropeiskt födda kvinnor har en särskilt låg sysselsättningsgrad jämfört med såväl inrikes födda kvinnor som män från samma regioner. Sysselsättningsgapet mellan kvinnor födda utanför Norden och EU och inrikes födda kvinnor (20–64 år) uppgick

till närmare 20 procentenheter 2023. Sysselsättningsgapet mellan kvinnor och män födda utanför Norden och EU uppgick till drygt 10 procentenheter 2023. Den lägre sysselsättningsgraden bland de utomeuropeiskt födda kvinnorna jämfört med männen med samma ursprung förklaras främst av ett lägre arbetskraftsdeltagande, snarare än en högre arbetslöshet bland de utomeuropeiskt födda kvinnorna som deltar i arbetskraften (se exempelvis regeringens proposition 2023/24:1).

Sysselsättningsgraden bland utrikes födda i Sverige är inte låg i ett internationellt perspektiv, särskilt vid jämförelse av samma grupp av utrikes födda såsom flyktingar. Den har inte generellt sett varit tydligt lägre i Sverige än i andra liknande länder över tid. År 2023 hade exempelvis gruppen utomeuropeiskt födda 20–64 år som hade vistats i landet i mindre än fem år lite högre sysselsättningsgrad i Sverige än i EU som helhet (Konjunkturinstitutet, 2024). Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda i Sverige är dock hög i ett internationellt perspektiv. Det gäller särskilt skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utomeuropeiskt födda. Dessa skillnader gentemot andra länder beror framför allt på ett internationellt sett högt arbetskraftsdeltagande bland inrikes födda kvinnor och en därav internationellt sett hög sysselsättningsgrad bland inrikes födda kvinnor i Sverige. De som inte står till arbetsmarknadens förfogande och inte söker jobb räknas inte som arbetslösa utan som utanför arbetskraften, vilket är vanligare i många andra länder, inte minst bland kvinnor. Det i ett internationellt perspektiv höga arbetskraftsdeltagandet i Sverige kan bland annat förklaras av den generösa tillgången till barnomsorg, incitament till arbete från individuell beskattning samt att ersättningssystemen är kopplade till att individer ingår i arbetskraften (exempelvis Olli Segendorf och Theobald, 2019; OECD, 2012; Regeringens proposition 2023/24:1; Regeringens proposition 2023/24:100).

Sysselsättningsgraden bland utrikes födda har ökat under de senaste decennierna (se diagram 4). Sysselsättningsgraden bland utrikes födda (20–64 år) ökade med 10 procentenheter mellan 2005 och 2024, vilket är mer än de 5 procentenheter sysselsättningsgraden för inrikes födda ökade under samma period. Den ökade sysselsättningsgraden återspeglar sannolikt att arbetsmarknadens funktionssätt har förändrats på ett sätt som gynnar utrikes föddas sysselsättning. En möjlig förklaring till denna förändring är etableringsreformen 2010, som innebar att ansvaret för nyanlända överfördes från kommunerna till Arbetsförmedlingen, vilket verkar ha bidragit positivt till sysselsättningen. Ytterligare tänkbara förklaringar är ett ökat arbetsutbud till följd av politiska reformer såsom jobbskatteavdrag, lägre real ersättning från a-kassan och restriktiva regler kring sjukersättning (se exempelvis Konjunkturinstitutet, 2023; Regeringens proposition 2023/24:1). Därutöver är en tänkbar förklaring att det över tid kan ha skett en förändring av arbetsgivarnas krav som ställs för att en person ska bedömas som anställningsbar, exempelvis gällande kunskaper i svenska.

Sysselsättningsgraden är generellt sett lägre bland personer som har kortare vistelsetid i landet, har lägre utbildningsnivå, är unga eller gamla, är födda i Afrika eller Asien (med hög andel flyktingar) eller är kvinnor. Konjunkturinstitutet har i en rapport gjort beräkningar som tyder på att sammansättningseffekter, utifrån aspekterna ursprungsregion, ålder, kön, utbildningsnivå och vistelsetid i landet, inte kan förklara den trendmässiga uppgången i utrikes föddas sysselsättningsgrad perioden 2006–2019 (Konjunkturinstitutet, 2023). Sammansättningseffekterna har snarare dämpat uppgången i sysselsättning jämfört med vad den annars skulle ha varit under denna period. Resultaten indikerade att de negativa sammansättningseffekterna 2006–2019 i huvudsak drivits av en ökad andel utrikes födda från Afrika och Asien och en ökad andel med

kortare vistelsetid i Sverige. För perioden därefter, 2019–2023, har sammansättnings-effekterna däremot haft positiv inverkan på sysselsättningen bland utrikes födda, främst kopplat till längre genomsnittliga vistelsetider.

Längre vistelsetid innebär mer tid i Sverige och därmed möjlighet att utveckla sin kompetens och få ett jobb. Vistelsetiden har särskilt stor betydelse för flyktingar, som i regel har varit utomeuropeiskt födda. Åren efter pandemin ökade sysselsättningsgraden betydligt bland både kvinnor och män födda utanför Europa, snabbare än bland inrikes födda. Den ökade genomsnittliga vistelsetiden för denna grupp under denna period är en viktig anledning till detta. Det finns även andra förklaringar, exempelvis att branscher som hotell och restaurang, som sysselsätter förhållandevis många utomeuropeiskt födda, utvecklades särskilt väl under återhämtningen efter pandemin (se exempelvis Regeringens proposition 2023/24:100).

Även om gruppen utrikes födda på senare år har stärkt sin ställning på arbetsmarknaden i termer av sysselsättning, är deras sysselsättningsgrad fortfarande tydligt lägre än för inrikes födda. Det finns indikationer på att utrikes födda har en svagare anknytning till arbetsmarknaden än inrikes födda också när de är sysselsatta, särskilt de från Afrika och Asien. Exempelvis är utrikes födda betydligt oftare än inrikes födda anställda med visstidskontrakt eller med anställningsstöd i stället för i reguljära tillsvidareanställningar. De utrikes födda är också i större omfattning deltidsanställda i stället för heltidsanställda. Det innebär att skillnaderna i enbart arbetslöshet och sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda underskattar skillnaderna i arbetsmarknadsanknytning (Calmfors m.fl., 2017).

Arbetslösheten bland utrikes födda är i genomsnitt högre än bland inrikes födda, i linje med ett likartat högt arbetskraftsdeltagande och lägre sysselsättningsgrad än bland inrikes födda. Arbetslösheten bland utomeuropeiskt födda är särskilt hög. Den var mer än dubbelt så hög som arbetslösheten bland inrikes födda 2023 och en klar majoritet av de långtidsarbetslösa 20–64 år var utomeuropeiskt födda (se exempelvis Konjunkturinstitutet, 2024).

Egenföretagande har lyfts fram som ett verktyg för att minska arbetslösheten bland utrikes födda. Minskningen i arbetslöshet kan ske dels genom att en arbetslös startar företag och själv blir sysselsatt, dels genom att företagaren anställer andra utrikes födda. En förklaring till att utrikes födda blir egenföretagare (ofta i form av enskild firma) kan vara att företagandet i viss mån är framdrivet av svårigheter att etablera sig som löneanställd på den svenska arbetsmarknaden. Aldén och Hammarstedt (2017) har gjort en översikt av egenföretagande och företagarincomester bland utrikes födda under perioden 2000–2012. Analysen visade bland annat att det fanns stora skillnader i sannolikheten att vara egenföretagare mellan personer från olika länder. Framför allt märktes en relativt hög andel egenföretagare bland utrikes födda från Turkiet, Syrien och Iran jämfört med inrikes födda. Detta gällde för såväl män som kvinnor. Den relativt höga andelen företagare gällde dock inte för alla utomeuropeiskt födda. Bland utrikes födda från Afrika var andelen egenföretagare i stället relativt låg, särskilt bland utrikes födda från Somalia. Egenföretagare födda utanför Europa var i hög grad koncentrerade till branscher med låga inträdesbarriärer, exempelvis i form av ett relativt litet behov av kapital. De var ofta verksamma inom de två branscherna handel och kommunikation samt restaurang och hotellverksamhet.

ETABLERINGSTAKT OCH SJÄLVFÖRSÖRJNING BLAND FLYKTINGAR I SVERIGE

Ett flertal svenska studier har visat att flyktingars etablering på arbetsmarknaden i genomsnitt tar lång tid, och att genomsnittliga sysselsättningsnivåer och arbetsinkomster även på lång sikt är lägre än för inrikes födda (till exempel Ruist, 2018, för perioden 1982–2014; Forslund m.fl., 2017, för perioden 1990–2014; Engdahl och Liljeberg, 2022, för perioden 2000–2019; Andersson Joona, 2020, för perioden 2006–2016; Konjunkturinstitutet, 2023, för perioden 2006–2019).

Vilken typ av sysselsättningsmått som används påverkar analysen av etableringstakt och tid till självförsörjning. Enligt ILO-måttet (International Labour Organization) räknas en person som sysselsatt om den har en inkomst motsvarande minst en timmes arbete under en given referensvecka i november. Detta mått används ofta vid jämförelser mellan länder, men kan leda till att självförsörjningen överskattas. ILO-måttet har kritiserats för att det inte ger en korrekt bild av andelen som är självförsörjande via arbete inom grupper med en svagare anknytning till arbetsmarknaden. Utrikes födda är betydligt oftare än inrikes födda anställda på visstidskontrakt, anställda med anställningsstöd eller deltidsanställda (Calmfors m.fl., 2017; Liljeberg m.fl., 2023).

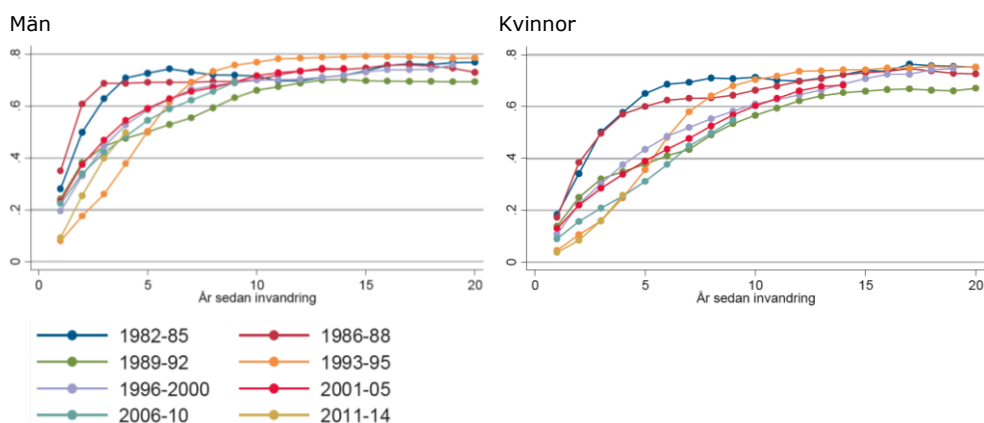
Det finns en pågående diskussion om hur självförsörjning bör mätas och det har föreslagits inkomstbaserade mått för att bättre reflektera individers faktiska försörjningsförmåga jämfört med vad ILO-måttet för sysselsättning gör. Var inkomstgränsen ska dras och vilka inkomster som ska inkluderas är inte självklart och olika definitioner kan ge varierande resultat gällande självförsörjningsgrad. I exempelvis Eklund och Larsson (2020) diskuterades olika mått och deras föredragna mått var en inkomst motsvarande minst fyra prisbasbelopp. Denna inkomstgräns motsvarade ca 50 procent av medianinkomsten i Sverige som utgjorde OECD:s definition för relativ fattigdom. Andra forskare har ifrågasatt det inkomstbaserade självförsörjningsmåttet i Eklund och Larsson (2020) och exempelvis påpekat att personer kan ha låg deklarerad inkomst men klara sig ekonomiskt genom kapitalinkomster eller försörjning från någon annan i familjen (se exempelvis Hammarstedt, 2023). I de olika studier som refereras i detta avsnitt används olika definitioner av etablering på arbetsmarknaden och självförsörjning som därför redovisas kortfattat tillsammans med resultaten. Att måtten är lite olika har främst betydelse vid jämförelse mellan olika mått vid en viss tidpunkt och mindre betydelse vid jämförelse av förändringen över tid.

Ruist (2018) har studerat arbetsmarknadsintegrationen för flyktingar som kom till Sverige perioden 1982–2014 och var 20–50 år gamla vid invandringstillfället (se diagram 5). Arbetsmarknadsintegration mättes i huvudsak i termer av att ha en årsinkomst som översteg 40 procent av medianinkomsten för män 20–50 år under motsvarande år (vilket definierade sysselsättning i rapporten). Utöver inkomster från arbete inkluderades inkomster från företagande och kapitaläggande, men inte inkomster från bidrag. Resultaten visade att integrationen av flyktingar gick betydligt snabbare på 1980-talet än under de två efterföljande decennierna. Flyktingar som anlände under 1990-talskrisen fick det svårare att integreras på arbetsmarknaden. Även efter 1990-talskrisen och ca tjugo år framåt skedde en försämring av integrationstakten. För dem som anlände till Sverige 1982–88 var över 60 procent etablerade efter två till tre år i landet för män och efter fem år för kvinnor (enligt det inkomstbaserade sysselsättningsmåttet). För dem som anlände under 1990- och 2000-talen tog det ungefär sex till nio år för män och åtta till tolv år för kvinnor att nå motsvarande etablering.

Skillnaden mellan 1980-talet och de två efterföljande decennierna rörde hur snabbt integrationen gick, inte dess slutpunkt, påpekade Ruist (2018). De som invandrade på 1990- och 2000-talen landade på ungefär samma etableringsnivåer på 15–20 års sikt som de som kom på 1980-talet, det vill säga i genomsnitt ca 70–80 procent etablering för män och 65–75 procent för kvinnor, enligt Ruists inkomstbaserade sysselsättningsmått (se diagram 5).

Diagram 5 Flyktingars etableringsgrad över tid i Sverige, för anlända 1982–2014

Andel etablerade enligt inkomstmått

Anm. Etablering per ankomstår och år sedan invandring fram till 20 år efter invandringstillfället. Figurerna kommer från Ruist (2018) som i sina figurer benämnde det som här benämns som etablering som sysselsättning och definierade sysselsatta som de som hade en årsinkomst som översteg 40 procent av medianinkomsten för 20–50 år gamla män under motsvarande år. Den studerade populationen bestod av alla flyktingar som var 20–50 år gamla vid invandringstillfället 1982–2014.

Källa: Ruist (2018), Figur 2.1 och 2.2

Eklund och Larsson (2020) kom fram till att under perioden 1990–2016 tog det i genomsnitt fyra till fem år för hälften av alla utrikes födda att uppnå sysselsättning i Sverige när ILO-måttet användes. När de däremot använde deras föredragna självförsörjningsmått, med 50 procent av medianinkomsten som kriterium, tog det hela 12–13 år för hälften av alla utrikes födda att uppnå självförsörjning. En majoritet av utrikes födda i arbetsför ålder i Sverige år 2016 hade inte uppnått självförsörjningskriteriet. Högt räknat var 38 respektive 36 procent av individer med härkomst i Afrika respektive Mellanöstern självförsörjande 2016.

Liljeberg m.fl. (2023) har studerat flyktingars etablering i Sverige under perioden 2008–2019. De inkluderade migranter som var 20–55 år vid ankomsten, som hade fått uppehållstillstånd i Sverige som flyktingar eller som anhöriga till flyktingar, och som deltagit i etableringsinsatser. Resultaten visade att efter tio år i landet räknades i genomsnitt 65 procent av männen och omkring 55 procent av kvinnorna som sysselsatta enligt ILO-måttet. Resultaten visade också att efter tio år i landet hade i genomsnitt knappt 40 procent av männen och knappt 20 procent av kvinnorna nått en inkomst motsvarande medianen bland samtliga som arbetade i hela befolkningen i åldern 20–64 år i Sverige. Detta indikerar en lägre grad av självförsörjning bland flyktinginvandrare även efter en lång tid i landet.

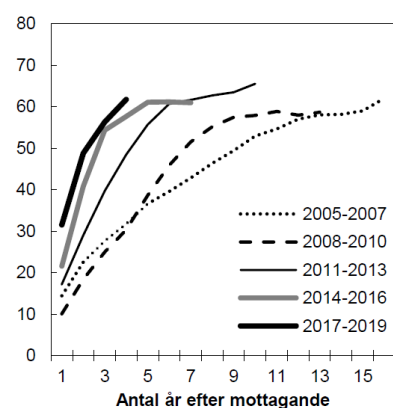
Regeringskansliet har tagit fram statistik för etableringen av flyktingar som kommit till Sverige 2005–2019 i Budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1) (se diagram 6) respektive 2010–2020 i 2024 års ekonomiska vårproposition (prop. 2023/24:100) (se

diagram 7). En flykting definierades som etablerad om den var anställd och hade en löneinkomst som motsvarade minst 60 procent av medianinkomsten för förgymnasialt utbildade i Sverige. Etableringstiden var inte lika lång för dem som mottogs under 2010-talet som för dem som mottogs under 2000-talet. Av de nyanlända som togs emot av en kommun under exempelvis 2018 var omkring 60 procent av männen och omkring 30 procent av kvinnorna etablerade på arbetsmarknaden efter tre år. Etableringskriterierna är inte exakt desamma som i Ruist (2018), men det verkar i alla fall som att etableringstakten på senare år har ökat tillräckligt mycket för att åter närma sig den genomsnittliga etableringstakten på 1980-talet.

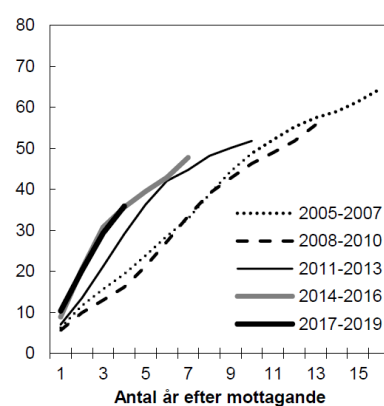
Diagram 6 Flyktingars etableringsgrad över tid i Sverige, för anlända 2005–2019

Procent

Män

Kvinnor

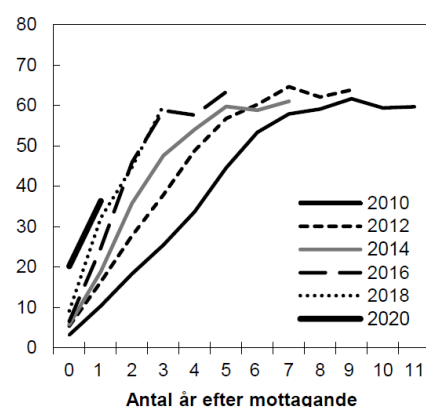
Anm. Etableringsgrad definieras utifrån de som är anställda och har en löneinkomst som motsvarar minst 60 procent av medianinkomsten för individer som har förgymnasial utbildning. Inkluderar kommunmottagna flyktingar 20–64 år.

Källa: Regeringens proposition 2023/24:1, kapitel 3, diagram 3.18.

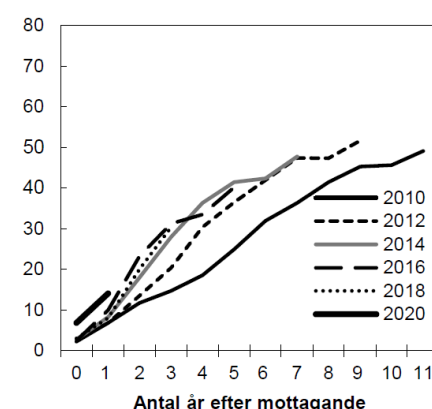
Diagram 7 Flyktingars etableringsgrad över tid i Sverige, för anlända 2010–2020

Procent

Män

Kvinnor

Anm. Etableringsgrad definieras utifrån de som är anställda och har en löneinkomst som motsvarar minst 60 procent av medianinkomsten för individer som har förgymnasial utbildning. Inkluderar kommunmottagna flyktingar 20–64 år.

Källa: Regeringens proposition 2023/24:100, kapitel 4, diagram 4.9.

Ruist (2018) har också visat att flyktingars arbetsmarknadsetablering skiljde sig mycket åt mellan ursprungsländer. Etableringen i grupperna med snabbast etablering var vid

enskilda tidpunkter mer är 40 procentenheter högre än i grupperna med långsammast etablering, och skillnaden var ofta så stor som 20 procentenheter också efter mer än 15 år i landet. Vilka grupper som integrerats snabbare respektive långsammare på arbetsmarknaden var också stabilt över tid under den studerade perioden 1982–2015. Integrationen gick snabbare för flyktingar från forna Jugoslavien och Etiopien/Eritrea än för flyktingar från övriga ursprungsländer. Flyktingar från Somalia har haft långsammast integration bland både män och kvinnor.

När analysen i Ruist (2018) gjordes per ursprungsland bestod slutsatsen att integrationen på arbetsmarknaden gick betydligt fortare på 1980-talet än de två efterföljande årtiondena. Däremot bestod inte slutsatsen att integrationen för flyktingar gick gradvis långsammare från mitten av 1990-talet fram till mitten av 2010-talet. Under den senare tjugoårsperioden såg integrationstakten ut att ha varit tämligen stabil vid kontroll för ursprungsland. Den negativa trenden för flyktingar från mitten av 1990-talet fram till mitten av 2010-talet verkade således vara kopplad till förändringar i sammansättningen av flyktingar från olika ursprungsländer. Ur denna stabilitet vid kontroll för ursprungsland drog Ruist (2018) slutsatsen att den ökade andelen utrikes födda i befolkningen och arbetskraften i Sverige under denna tid inte i sig verkar ha gjort integrationen på arbetsmarknaden nämnvärt svårare för flyktingar.

Utöver ursprungsland delade Ruist (2018) även upp analysen per kön, ålder och region i Sverige. Under de första tio åren i Sverige tenderade skillnaden i arbetsmarknadsetablering mellan manliga och kvinnliga flyktingar att vara stora. Efter cirka tio år i landet tenderade emellertid gapen mellan könen krympa i ganska rask takt. Ålder vid invandring hade stor betydelse för flyktingars integration. Etableringen gick betydligt långsammare för de som var över 40 år gamla vid invandringstillfället. Det var stora regionala skillnader inom Sverige i flyktingars integration och vilka regioner som hade högre respektive lägre etableringsgrad för flyktingar varierade mellan olika tidsperioder. De regionala mönster som var stabila inkluderade att etableringen generellt sett hade gått snabbare i Jönköpings, Kronobergs och Stockholms län, och långsammare i Malmöregionen och på Gotland.

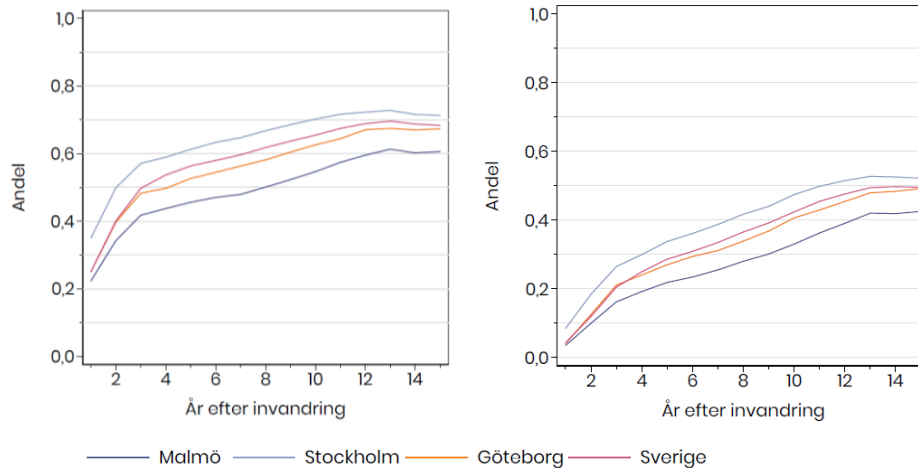
Engdahl och Liljeberg (2022) har analyserat etableringen för flyktingar och deras anhöriga för storstadsregionerna Stockholm-Solna, Göteborg och Malmö-Lund perioden 2000–2019. Många flyktingar har bosatt sig i dessa regioner och exempelvis bosatte sig ungefär 40 procent av de nyanlända flyktingarna till Sverige i någon av dessa tre storstadsområden år 2018. Författarna följde flyktingar och flyktinganhöriga som invandrade perioden 2000–2017 och vid invandringstillfället var 20–54 år gamla. Det gick i genomsnitt bättre på arbetsmarknaden för de som bosatt sig i Stockholm-Solna jämfört med de som bosatt sig i Göteborg och Malmö-Lund (se diagram 8). Efter tio år i landet hade 55 procent av flyktingarna och de flyktinganhöriga i Malmö-Lund inkomster från arbete i någon grad, vilket kan jämföras med 70 procent i Stockholm-Solna. Efter lika lång tid hade ca 33 procent av flyktingarna och de flyktinganhöriga i Malmö-Lund nått en inkomstnivå som var att betrakta som så pass hög att den återspeglade en relativt stabil ställning på arbetsmarknaden, definierat utifrån en inkomst som översteg halva medianinkomsten för en 45-åring. Detta kan jämföras med 47 procent i Stockholm-Solna. I Göteborg låg andelarna någonstans mitt emellan, vilket var nära hur andelen såg ut för Sverige som helhet. Även jämfört med landets övriga lokala arbetsmarknader gick etableringen i Malmö-Lund relativt långsamt. Författarna fann det svårt att förklara skillnaderna mellan regionerna. Skillnaderna kunde inte förklaras utifrån exempelvis flyktingarnas sammansättning gällande ursprungsland och

ålder, och endast i begränsad utsträckning utifrån exempelvis andel flyktingar med kortare utbildning och lokal arbetslöshet.

Diagram 8 Flyktingars etableringsgrad över tid i Sverige, anlända 2000–2017

Andel med inkomster från arbete

Andel med stabil ställning på arbetsmarknaden

Anm. Vänstra panelen i figuren visar andelen flyktingar och flyktinganhöriga som under ett kalenderår har haft inkomster från arbete. Högra panelen i figuren visar andel flyktingar i Sverige med en stabil ställning på arbetsmarknaden definierat som andelen flyktingar och flyktinganhöriga i Sverige med inkomster som översteg halva medianinkomsten för en 45-åring. Urvalet innefattade samtliga flyktingar 20–54 år vid invandringstillfället som invandrade mellan 2000 och 2017 och som var mellan 20 och 64 år under observationsfönstret som sträckte sig mellan 2000 och 2019.

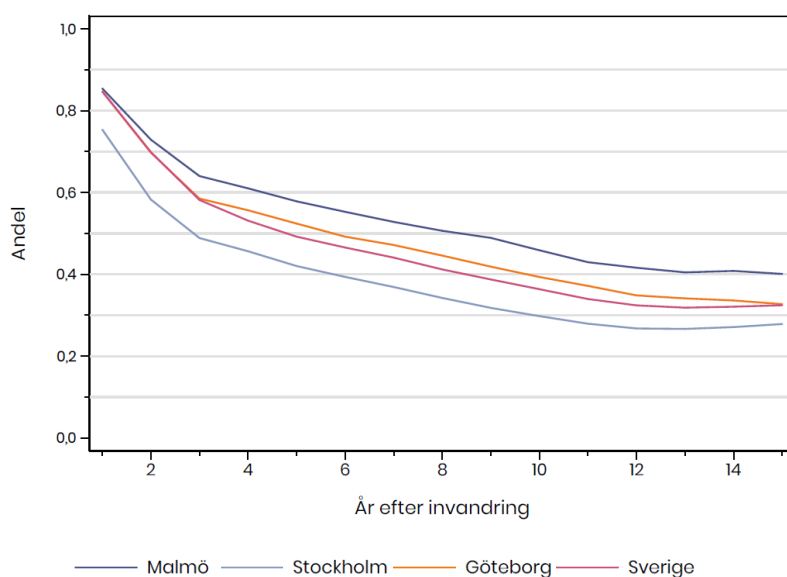
Källa: Engdahl och Liljeberg (2022), Figurerna 8 och 9.

Många av de utrikes födda som inte har blivit självförsörjande har i stället haft sin huvudsakliga inkomst från något ekonomiskt trygghetssystem, exempelvis från arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller försörjningsstöd (Olli Segendorf och Theobald, 2019). Laun m.fl. (2020) har visat att den utrikes födda befolkningen i arbetsför ålder under perioden 1990–2016 i genomsnitt hade mer omfattande förmåmsmottagande än inrikes födda. Arbetslöshetsförmåner, ekonomiskt bistånd och studieförmåner var relativt sett mer omfattande för de utrikes födda under de första åren i Sverige. Mottagandet av andra förmånsslag var inledningsvis lägre, men efterhand syntes en överrepresentation i sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning. Skillnaderna mot inrikes födda såg generellt likartade ut för kvinnor och män. Mönstren var beroende av vilka grupper, invandringsperioder och år som studerades, och det var inte entydigt att invandring från en viss del av världen eller av en viss typ alltid var förknippad med samma mönster i mottagandet av förmåner. Förmånssystemens utformning i kombination med hur väl etableringen på arbetsmarknaden fungerat förefaller alltså enligt författarna ha haft stor betydelse för skillnaderna i förmåmsmottagande mellan utrikes och inrikes födda.

Engdahl och Liljeberg (2022) har kommit fram till att närmare 87 procent av flyktingarna och de flyktinganhöriga som anlände till Sverige 2000–2017 hade transfereringar som sin främsta inkomstkälla året efter invandringstillfället (se diagram 9). Femton år efter invandringstillfället utgjorde transfereringar fortfarande den primära inkomstkällan för strax över 30 procent. Siffrorna i studien indikerar att bland flyktingarna och de flyktinganhöriga i Göteborgsregionen låg mottagandet av transfereringar nära riksgenomsnittet för Sverige. I Stockholms-Solna-regionen var mottagandet av transfereringar däremot mindre omfattande, medan det i Malmö-Lund-regionen var mer omfattande.

Diagram 9 Andel flyktingar i Sverige med transfereringar som största inkomstkälla, för anlända 2000–2017

Andel

Anm. Andelen flyktingar inklusive flyktinganhöriga i Sverige vars transfereringar överstiger inkomsten från arbete (inklusive egenföretagande) under ett kalenderår för de som invandrade 2000–2017 och som var mellan 20 och 64 år under observationsfönstret som sträcker sig mellan 2000 och 2019. De inkluderade ersättningarna innefattar etableringsersättning, ekonomiskt bistånd, a-kassa, sjukpenning, utbildningsbidrag för deltagande i arbetsmarknadspolitisk åtgärd, studiemedel och studiehjälp, inkomst föränledd av förtidspension, sjukbidrag, sjukersättning och aktivitetsersättning.

Källa: Engdahl och Liljeberg (2022), Figur 15.

UTRIKES FÖDDAS SYSSELSÄTTNING I ANDRA LÄNDER

Även om fokus i denna rapport ligger på effekterna av migration till Sverige, är det intressant att göra jämförelser med några andra länder som liknar Sverige för att sätta utfallen i Sverige i perspektiv.

Integrationen av utrikes födda i de nordiska länderna har bland annat studerats i en rapport från Nordiska ministerrådet (Calmfors och Sánchez Gassen, 2019). De nordiska länderna är likartade på många sätt. Länderna har likartade institutionella förhållanden och introduktionsprogram för nyanlända invandrare. Sverige, Danmark, Norge och Finland har också likartade problem med att integrera stora grupper av invandrare på arbetsmarknaden, särskilt utomeuropeiskt födda invandrare med kortare utbildning. I rapporten konstaterades att år 2017 var sysselsättningsgraden för utomeuropeiskt födda ungefär 60 procent i Sverige, Norge och Danmark och 54 procent i Finland. Gapet i sysselsättning mellan dessa invandrargrupper och inrikes födda hade inte slutits efter att en invandrarkohort befunnit sig tio till femton år i landet. Island var det enda nordiska land där utrikes födda hade högre sysselsättningsgrad än inrikes födda, vilket reflekterade att det mesta av invandringen till Island hade varit arbetsmarknadsrelaterad.

En anledning till den relativt låga sysselsättningsgraden för utrikes födda med kortare utbildning i de nordiska länderna, som lyfts fram i Calmfors och Sánchez Gassen (2019), var den internationellt sett låga andelen jobb med låga kvalifikationskrav. Norge, Sverige, Finland och Island hörde till de europeiska länder med allra lägst andel så kallade enkla jobb, runt 3–6 procent enligt Eurostat 2017. I Danmark var andelen enkla jobb något högre, men fortfarande under 10 procent år 2017.

Sverige hade år 2018 den största andelen utrikes födda i förhållande befolkningen och Finland den lägsta andelen bland de nordiska länderna (19 procent respektive 7 procent, se Calmfors och Sánchez Gassen, 2019). Sverige var också det nordiska land som hade haft den största invandringen från icke-väsländer.³ Sverige var härtill det nordiska land som hade de största gapen mellan inrikes och utrikes födda gällande både sysselsättning och arbetslöshet år 2018. Det kan även noteras att användningen av subventionerade anställningar var mycket högre i Sverige än i de övriga nordiska länderna år 2018. En möjlig orsak till detta skulle enligt Calmfors och Sánchez Gassen (2019) kunna vara ett större behov av subventionerade anställningar i Sverige till följd av de jämfört med de övriga nordiska länderna högre lägstalönerna i förhållande till medellönen. Trots relativt omfattande möjligheter till subventionerade anställningar var mer än hälften av deltagarna i etableringsprogrammet i Sverige varken i sysselsättning eller i reguljär utbildning ett år efter att ha avslutat etableringsprogrammet. Majoriteten av dessa individer mottog bidrag från kommunerna.

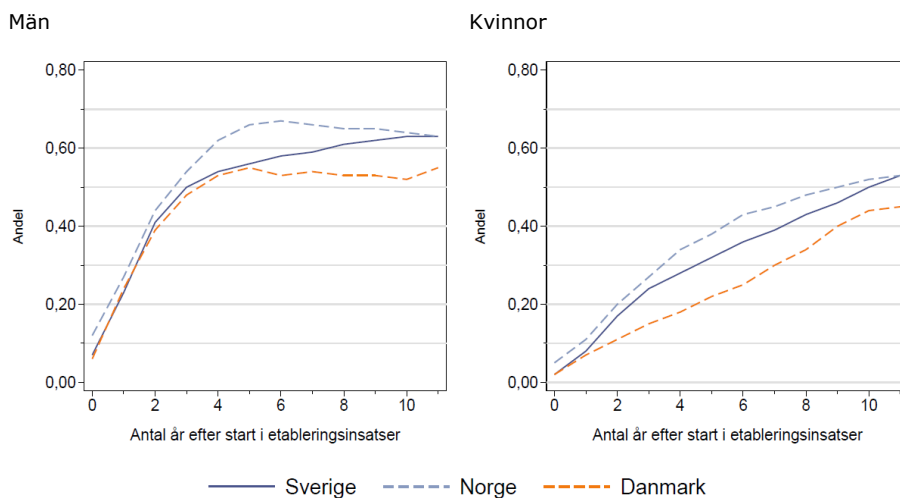
Liljeberg m.fl. (2023) har studerat arbetsmarknadsetableringen bland flyktingar och deras anhöriga i Skandinavien. De har studerat personer i Sverige, Norge och Danmark som har fått uppehållstillstånd som flyktingar eller som anhöriga till flyktingar under perioden 2008–2019. De inkluderade i sin analys individer som var 20–55 år vid ankomsten och som deltagit i respektive lands etableringsinsatser. De fann att de analyserade individerna i de olika länderna var relativt lika varandra när det gäller genomsnittliga individegenskaper. Exempelvis var personer i åldern 20–24 år tydligt överrepresenterade, män något överrepresenterade och fler än hälften var gifta vid ankomst.

I alla tre skandinaviska länder var såväl sysselsättningsgraden som genomsnittliga arbetsinkomster bland de analyserade flyktingarna och deras anhöriga betydligt lägre jämfört med genomsnittet för befolkningen, detta även efter att de befunnit sig tio år i landet. Det gällde i synnerhet kvinnor. Efter mer än tio års vistelse i ett skandinaviskt land var omkring 55–65 procent av männen och omkring 45–55 procent av kvinnorna sysselsatta (enligt ILO-måttet). Vidare hade efter tio år 35–40 procent av männen och 15–20 procent av kvinnorna nått en inkomst motsvarande medianen bland samtliga som arbetade i hela befolkningen i åldern 20–64 år i respektive land.

Även om sysselsättningsresultaten var likartade i hela Skandinavien, fanns det vissa skillnader mellan länderna (se diagram 10). De första ett till två åren i landet var det en liten skillnad mellan de tre länderna gällande sysselsättningsgraden för flyktingarna och deras anhöriga som fick uppehållstillstånd perioden 2008–2019. Därefter ökade sysselsättningsgraden i Sverige mindre än i Norge och mer än i Danmark under några år. Efter tio år i landet kom sysselsättningsgraden i Sverige i kapp den i Norge och låg fortsatt över den i Danmark.

³ Väsländer definierades som EU/EES-länder, Australien, Kanada, Nya Zeeland och USA; icke-väsländer som alla andra länder.

Diagram 10 Andel sysselsatta flyktingar över tid efter start i etableringsinsatser i Sverige, Norge och Danmark 2008–2019

Anm. Sysselsatta enligt ILO-måttet 2008–2019. En person räknas enligt denna definition som sysselsatt om han eller hon har en inkomst motsvarande minst en timmes arbete under en given referensvecka.

Källa: Liljeberg, Bolvig och Hernes (2023), Figur 6.

Sverige, Norge och Danmark är länder som alla har ett i ett internationellt perspektiv omfattande etableringsprogram för nyanlända flyktingar och deras anhöriga. Det huvudsakliga innehållet i etableringsprogrammet består i samtliga skandinaviska länder av samhällsinformation, språkutbildning, stöd och rådgivning för att söka utbildning och jobb, validering av utländsk utbildning samt olika former av mer arbetsnära insatser såsom arbetspraktik och subventionerade anställningar. Programmen är individuellt utformade och kan innehålla många olika typer av insatser. Även om etableringsprogrammen på ett övergripande plan har samma syfte och innehåll, finns det vissa tydliga skillnader i praktiken. I Danmark finns ett starkt fokus på snabb sysselsättning och de nyanlända erbjuds i huvudsak arbetspraktik under de första ett till två åren. I Sverige och Norge erbjuds oftare subventionerade anställningar eller reguljär utbildning. Utbildningsinsatser sker oftare på en högre nivå i Sverige (på gymnasial eller eftergymnasial nivå) jämfört med de övriga skandinaviska grannländerna. Den svenska inriktningen med mer fokus på utbildning än praktik under etableringsprogrammet verkar ha varit positivt för sysselsättningen på lite längre rikt (Liljeberg m.fl., 2023). Samtidigt ska detta inte tolkas som att bara utbildning och ingen praktik vore ett bättre upplägg. Det finns empiriskt stöd för en sammansättning av flera olika insatser där praktik ingår har varit positivt för etableringen av flyktingar i Sverige (se exempelvis Dahlberg m.fl., 2023).

Brell m.fl. (2020) har analyserat den ekonomiska integrationen av flyktingar i höginkomstländer med fokus på arbetsmarknaden. Integrationen har skiljt sig betydande mellan olika länder, men ett generellt mönster som framkommit är att flyktingar till en början har haft lägre genomsnittlig sysselsättningsgrad än andra invandrargrupper som varit lika länge i landet. Med tiden i landet har flyktingarna närmats sig övriga invandrarers sysselsättningsgrad. I Sverige och Kanada har sysselsättningsgapet mellan grupperna flyktingar och övriga invandrare nästan slutits efter ungefär tio år i landet. I flera andra länder, exempelvis Norge och Finland, har sysselsättningsgapet mellan flyktingar och övriga invandrare varit större och bestått i betydande utsträckning längre än så. USA har stuckit ut i data genom att flyktingarnas sysselsättningsgrad legat nära övriga invandrarers sysselsättningsgrad även under de tio första åren i landet. Mönstren

kvarstod när resultaten kontrollerades för ålder, utbildning och kön, så dessa aspekter gällande sammansättningen av de som invandrat verkade inte vara den huvudsakliga orsaken till resultaten.

UTRIKES FÖDDAS LÖNER I SVERIGE

Utrikes föddas löner har under flera årtionden varit i genomsnitt lägre än inrikes föddas löner. Ett exempel på en studie av utrikes föddas löner i Sverige under tidigare årtionden är Hammarstedt och Shukur (2006) som använde data för perioden 1990–1999. De studerade utrikes föddas löner när de först kom till Sverige och i vilken utsträckning utrikes föddas löner närmade sig inrikes föddas löner över tid. Skillnaderna var stora beroende på ursprung. Utomeuropeiskt födda hade stora initiala negativa lönegap och deras löner kom inte i kapp de inrikes föddas löner under de första 20 åren i Sverige. Invandrade från nordiska och västeuropeiska länder hade däremot en mindre initial lönemässig nackdel och en långsammare minskning av lönegapet gentemot inrikes föddas löner än andra grupper av utrikes födda.

Utrikes födda har på senare år fortsatt haft lägre genomsnittliga löneinkomster jämfört med inrikes födda med svensk bakgrund. Skillnaderna har varit betydande beroende på ursprungsregion och kön. Engdahl och Liljeberg (2024) har analyserat förvärvsinkomster år 2021 för hela befolkningen 20–64 år uppdelat på olika grupper utrikes och inrikes födda i Sverige och med hänsyn tagen till åldersskillnader mellan grupperna. Både kvinnor och män från framför allt Afrika och även från Asien hade betydligt lägre genomsnittliga förvärvsinkomster än jämförelsegruppen inrikes födda med inrikes födda föräldrar. Utrikes födda från framför allt Nordamerika, Västeuropa och Oceanien hade däremot nästan lika höga inkomster som inrikes födda med inrikes födda föräldrar.

Skillnaderna i genomsnittliga löneinkomster mellan inrikes och utrikes födda speglar i stor utsträckning den lägre sysselsättningsgraden. Även bland de sysselsatta är dock inkomstskillnaderna mellan många grupper av utrikes födda och den inrikes födda befolkningen med svensk bakgrund betydande. Detta indikerar att många utrikes födda som är sysselsatta arbetar deltid och/eller har lägre timlöner än inrikes födda med svensk bakgrund. Det finns dock undantag från mönstret att sysselsatta utrikes födda har lägre inkomster. Till exempel hade sysselsatta utrikes födda män från Västeuropa och Nordamerika högre genomsnittliga förvärvsinkomster än den inrikes födda jämförelsegruppen år 2021 (Engdal och Liljeberg, 2024).

Löf och Stephan (2024) har studerat lönerna för flyktinginvandrare med helårsarbete som fick asyl i Sverige under perioden 1980–1996. Deras matchade jämförelsegrupp av inrikes födda hade i genomsnitt 20 procent högre löneinkomst för helårssysselsättning än flyktinggrupperna under perioden 2011–2015. Matchningsvariablerna var kön, civilstånd, utbildning, föräldraskap, regiontyp och födelseår. Bland flyktinginvandrarna dominerade manuella och icke-kognitiva arbetsuppgifter där lönerna i allmänhet var lägre. Flyktinginvandrarna hade även kortare genomsnittlig arbetslivserfarenhet, vilket också brukar hänga ihop med lägre löner. Regressionsresultaten indikerade dock att flyktinginvandrarna med helårsarbete efter 15 år eller mer på den svenska arbetsmarknaden hade en högre medianlöneinkomst än matchade inrikes födda med samma eller liknande arbetsuppgifter i den lägre och mittersta delen av lönefördelningen. Resultatet drevs i stor utsträckning av löneutvecklingen för de arbetande flyktingkvinnorna snarare än de arbetande flyktingmännen. Resultaten visade samtidigt en lägre

medianlöneinkomst bland flyktinginvandrare jämfört med matchade inrikes födda med samma eller likartade arbetsuppgifter i toppen av inkomstfördelningen.

Att lönen i genomsnitt varit lägre för utrikes födda som haft ett jobb än för inrikes födda med ett jobb, verkar således i huvudsak vara kopplat till att de oftare har haft en typ av arbetsuppgifter som ger lägre lön och inte till att de utrikes födda över lag skulle ha fått lägre lön för att göra samma arbetsuppgifter som de inrikes födda.

Utrikes föddas sysselsättningsgrad ökade i de lägst betalda jobben och minskade något i de högst betalda jobben mellan 2014 och 2019. För personer födda i Afrika eller Asien var den sammantagna sysselsättningsökningen 2014–2019 i hög grad driven av de lägst betalda jobben. Detta kan jämföras med att sysselsättningen för inrikes födda under samma tidsperiod hade minskat i den nedre halvan av lönefördelningen och ökat i den övre halvan (Konjunkturinstitutet, 2023).

UTRIKES FÖDDAS LÖNER I NÅGRA ANDRA LÄNDER

Boustan m.fl. (2025) har studerat utrikes föddas inkomster i förhållande till inrikes föddas i samma ålder perioden 1990–2000 i ett flertal länder. I Sverige och även i Frankrike, Danmark, Nederländerna och Norge hade utrikes födda i genomsnitt haft betydligt lägre inkomster än inrikes födda. Även i Tyskland, Australien, Storbritannien, Schweiz och Österrike hade utrikes födda i genomsnitt haft lägre inkomster, men skillnaden gentemot inrikes födda var inte lika stor. I Israel, Spanien, Italien och Kanada hade i stället utrikes födda i genomsnitt haft högre inkomster än inrikes födda och i USA ungefär i linje med inrikes födda. Inkomstmättet inkluderade arbetsinkomster från anställning och egenföretagande, men även kapitalinkomster och transfereringar från offentliga system. Analysen utgick från individernas relativa inkomstplacering inom varje ålderskohort i den nationella inkomstfördelningen.

Brell m.fl. (2020) har studerat flyktingars löner i ett antal höginkomstländer. För Sverige studerades arbetsinkomster fram till 2015 för flyktingar 20–64 år som anlänt perioden 2005–2015. Utöver Sverige studerades Danmark, Finland, Kanada, Norge, Storbritannien, Tyskland, USA och Österrike för liknande tidsperioder. Flyktingar som hade fått ett jobb fick i genomsnitt lägre löner än både inrikes födda och andra grupper invandrare. Flyktingarnas löner ökade i förhållande till inrikes födda med tid i landet. I de flesta länderna ökade flyktingarnas löner inte tydligt snabbare än andra invandrades löner och i exempelvis USA och Kanada kvarstod en betydande löneskillnad mellan flyktingar och andra invandrare även efter att de båda invandrargrupperna befunnit sig tio år i landet. I Sverige hade dock de flyktingar som hade ett jobb i genomsnitt nästan kommit i kapp andra invandrare med jobb lönemässigt efter ungefär sex år i landet.

ARBETSMARKNADSUTFALL FÖR BARN TILL UTRIKES FÖDDA

Det går i genomsnitt bättre på arbetsmarknaden för inrikes födda med utrikes födda föräldrar än för utrikes födda. Det går dock inte lika bra som för inrikes födda med inrikes bakgrund. Exempelvis var sysselsättningsgraden för inrikes födda för 20–64-åringar med två utrikes födda föräldrar 79 procent i Sverige år 2021. Detta kan jämföras med en sysselsättningsgrad på 86 procent för inrikes födda med två inrikes födda föräldrar och med en sysselsättningsgrad på 69 procent för utrikes födda i samma åldersgrupp samma år (Engdahl och Liljeberg, 2024).

Det finns flera studier av hur det har gått för barn till utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden under de senaste decennierna. Rooth och Ekberg (2003) har funnit att inrikes födda med föräldrar födda utanför Europa i genomsnitt hade betydligt högre sannolikhet att vara arbetslösa och ha lägre inkomster än inrikes födda med inrikes födda föräldrar för befolkningen 16–64 år i Sverige år 1998. Resultaten indikerade att grupper av utomeuropeiskt födda som det inte hade gått bra för på arbetsmarknaden fick barn som det i genomsnitt inte heller gick bra för. De genomsnittliga arbetsmarknadsutfallen för grupper utrikes födda från Europa (särskilt från Nord-, Väst- och Östeuropa) var dock mer lika utfallen för inrikes födda och så var fallet även för deras barn födda i Sverige.

Likartade resultat framkom i Hammarstedt och Palme (2012). De har studerat manliga utrikes födda som var 20–64 år på 1970-talet samt deras söner födda i Sverige som var 20–64 under senare delen av 1990-talet. Dessa jämfördes med inrikes födda män och deras söner födda i Sverige. Resultaten visade att inkomstskillnaden mellan söner till utrikes födda och söner till inrikes födda var mindre än inkomstskillnaden mellan deras respektive fäder. Resultaten varierade mycket beroende på bakgrund. Utrikes födda män från Västeuropa, USA och Kanada klarade sig inkomstmässigt bra i Sverige, och likaså deras söner. Utrikes födda män från framförallt Afrika och Mellanöstern klarade sig i genomsnitt relativt dåligt inkomstmässigt, och även deras söner. Dessa resultat indikerade enligt författarna en hög grad av överföring av humankapital mellan generationer. Resultaten indikerade även att integrationsproblem kan bli långvariga och föras vidare över generationer.

Engdahl och Liljeberg (2024) har studerat skillnader i arbetsmarknadsutfall för utrikes födda och personer födda i Sverige med utrikes födda föräldrar i befolkningen 20–64 år i Sverige år 2021.⁴ Analysen visade, i linje med tidigare studier, att det negativa sysselsättningsgapet för personer födda i Sverige med utrikes födda föräldrar var tydligt mindre än för utrikes födda. Sysselsättningsgapen mättes i båda fallen i jämförelse med personer födda i Sverige med inrikes födda föräldrar.

Engdahl och Liljeberg (2024) presenterade även resultat uppdelat på kvinnor och män. Jämförelserna gjordes därmed med kvinnor respektive män födda i Sverige vilkas föräldrar också var inrikes födda. Kvinnor som var födda i Sverige med utrikes födda föräldrar hade ett betydligt mindre sysselsättningsgap i förhållande till jämförelsegruppen än vad utrikes födda kvinnor hade. Det gällde oavsett föräldrarnas ursprungsregion. För män var mönstret liknande – män födda i Sverige med utrikes födda föräldrar hade i genomsnitt mindre sysselsättningsgap än utrikes födda män. De låg dock i genomsnitt längre ifrån jämförelsegruppen än vad kvinnorna gjorde. För männen födda i Sverige med utländsk bakgrund skiljde sig härtill resultatet en hel del åt beroende på föräldrarnas ursprungsregion. För grupper med föräldrar från stora delar av Afrika (förutom de nordligaste delarna), var det ingen större skillnad i sysselsättningsgapet relativt jämförelsegruppen mellan män som själva var födda i regionen i Afrika och män födda i Sverige med föräldrar födda i regionen i Afrika. Den relativt låga sysselsättningsgraden bland män med detta ursprung verkar således i genomsnitt kvarstå även för deras barn födda i Sverige. Däremot hade män med föräldrar med ursprung i

⁴ Analysen är inte en jämförelse av arbetsmarknadssituationen för utrikes födda föräldrar med en identifierad koppling till deras egna barn, utan en jämförelse för olika grupper i Sverige detta år. Till utrikes födda hör de som själva är utrikes födda och som har utrikes födda föräldrar. Kontroller för ålder hos personerna lades in i skattningarna av skillnaderna, men inte andra kontrollvariabler.

exempelvis Europa eller stora delar av Asien i genomsnitt högre sysselsättningsgrad än män själva födda i dessa delar av världen, även för ursprungsregioner där männen själva födda i regionen hade en relativt låg sysselsättningsgrad.

Engdahl och Liljeberg (2024) har utöver sysselsättningsgap även studerat inkomstgap för populationen 20–64-åringar i Sverige 2021. Det negativa genomsnittliga gapet i förvärvsinkomst i förhållande till personer födda i Sverige med inrikes födda föräldrar var betydligt mindre för personer födda i Sverige med utrikes födda föräldrar än för utrikes födda. Det negativa genomsnittliga inkomstgapet mellan de som var födda i Sverige med utrikes födda föräldrar och de som var födda i Sverige med inrikes födda föräldrar var (liksom gällande sysselsättning) mindre för kvinnor än för män. För kvinnor med föräldrar från östra eller södra Asien fanns det till och med ett signifikant positivt inkomstgap i förhållande till kvinnor födda i Sverige med inrikes födda föräldrar. Även män födda i Sverige med föräldrar från Väst Europa, Nordamerika eller Östasien hade ofta högre löner än de män födda i Sverige med inrikes födda föräldrar. Män födda i Sverige med föräldrar från olika delar av Afrika hade i genomsnitt högre löner än män födda i samma regioner i Afrika, men de hade fortfarande relativt stora negativa inkomstgap i förhållande till män födda i Sverige med inrikes födda föräldrar.

Överutbildning kan medföra långsammare löneutveckling. Överutbildning brukar definieras som en utbildningsnivå som överstiger kraven för det arbete en person utför. Bland inrikes födda med utrikes födda föräldrar verkar överutbildning vara betydligt mindre förekommande än bland utrikes födda, men fortfarande något oftare förekommande än för inrikes födda med inrikes födda föräldrar. Detta gäller särskilt bland inrikes födda med föräldrar från Afrika och Mellanöstern (Kim, 2024).

Boustan m.fl. (2025) har analyserat inkomstskillnader mellan inrikes födda med utrikes födda föräldrar och inrikes födda med inrikes födda föräldrar perioden 2014–2015 i ett flertal länder, däribland Sverige. Inkomstmåttet inkluderade arbetsinkomster, kapitalinkomster och transfereringar från offentliga system och analysen utgick från individernas relativa inkomstplacering inom varje ålderskohort i den nationella inkomstfördelningen. Ett generellt mönster i de flesta av de studerade länderna var att inkomstskillnaden mellan inrikes födda med utrikes respektive inrikes födda föräldrar var betydligt mindre än inkomstskillnaden mellan de utrikes födda föräldrarna och inrikes födda föräldrarna. Ungefär hälften av inkomstgapet mellan barn till utrikes och inrikes födda verkade kunna förklaras av skillnader i föräldrarnas inkomster.

I många länder i studien i Boustan m.fl. (2025) framgick mönstret att döttrar till utrikes födda hade ett mindre negativt eller mer positivt inkomstgap än söner till utrikes födda, mätt i förhållande till inrikes födda med inrikes födda föräldrar. Medan kvinnornas inkomstgap nästan helt kunde förklaras av skillnader i föräldrarnas inkomster, kunde endast knappt en tredjedel av männens inkomstgap hänföras till skillnader i föräldrarnas inkomster.

Boustan m.fl. (2025) belyste även skillnader mellan länder. Det gick inkomstmässigt relativt bättre för inrikes födda med utrikes födda föräldrar i länder som Storbritannien, USA, Kanada, Israel och Italien. Däremot gick det relativt sämre för denna grupp i länder som Sverige, Danmark, Nederländerna, Frankrike, Tyskland och Österrike. Sverige tillhörde de länder med störst inkomstgap mellan inrikes födda med utrikes födda föräldrar och inrikes födda med inrikes födda föräldrar. Skillnaderna mellan länder kunde delvis men inte enbart förklaras av föräldrarnas egenskaper.

ORSAKER TILL SKILLNADER I ARBETSMARKNADSUTFALL MELLAN INRIKES OCH UTRIKES FÖDDA I SVERIGE

En viktig förklaring till att det tar tid för utrikes födda att få ett arbete i Sverige och att de i genomsnitt har lägre löneinkomster än inrikes födda är att många utrikes födda har lägre nivåer av den typ av humankapital som efterfrågas på svensk arbetsmarknad. I begreppet humankapital ingår samtliga faktorer som påverkar en persons förmåga, så som utbildning, personliga egenskaper, språkkunskaper, arbetslivserfarenhet och kännedom om hur arbetsmarknaden i Sverige fungerar i olika avseenden. Den betydande andelen flyktinginvandrare från Afrika och Mellanöstern i gruppen utrikes födda, tillsammans med relativt lågt genomsnittligt humankapital i denna invandrargrupp, verkar vara den huvudsakliga orsaken till skillnaderna i genomsnittliga arbetsmarknadsutfall mellan utrikes och inrikes födda i Sverige. Betydelsen av humankapital ur olika aspekter belyses i detta avsnitt tillsammans med ytterligare bidragande orsaker till skillnaderna i arbetsmarknadsutfall.

Utbildningsnivå är en viktig komponent som påverkar humankapitalet hos en individ. En större andel av de utomeuropeiskt födda saknar gymnasieutbildning jämfört med inrikes födda (Engdahl och Liljeberg, 2022). Särskilt stor är andelen bland flyktingar från Afrika. Exempelvis bland flyktingar och flyktinganhöriga som invandrade 2000–2017 saknade 38 procent gymnasieutbildning, varav 26 procent uppgav att de hade mindre än nio års förgymnasial utbildning. För 9 procent saknades information om utbildningsnivå varav många kan tänkas sakna gymnasieutbildning. Samtidigt hade 26 procent av dessa flyktinginvandrare minst tre år eftergymnasial utbildning. Både andelen med kortare utbildning, som saknar gymnasieutbildning, och andelen högutbildade med minst tre års eftergymnasiala studier är större för utrikes födda från Afrika och Asien än för inrikes födda. Det innebär att andelen personer med gymnasieexamen som högsta utbildningsnivå är mindre i dessa grupper än bland inrikes födda (Engdahl och Liljeberg, 2022; Stadin och Videnord, 2017).

Att utrikes födda som är sysselsatta i genomsnitt har lägre lön än inrikes födda sysselsatta hänger ihop med att de oftare utför arbetsuppgifter som i regel har lägre kvalifikationskrav och är relativt lågbetalda även för inrikes födda. Detta är dels kopplat till den betydande gruppen med kortare utbildning bland utrikes födda, dels till att många utrikes födda med längre utbildning utför den typen av arbetsuppgifter. Flera studier har visat att överutbildning är mer vanligt bland utrikes födda än bland inrikes födda (se exempelvis Andersson Joona m.fl., 2014; Stadin och Videnord, 2017). Graden av överutbildning är störst bland de som är födda i Asien och Afrika. Inom de utomeuropeiska grupperna klassas ungefär en tredjedel som överutbildade, medan mindre än en femtedel av de inrikes födda klassas som överutbildade. Överutbildningen bland utrikes födda håller ofta i sig över tid, det vill säga högutbildade utrikes födda tenderar att över tid fortsätta arbeta i yrken som inte motsvarar deras formella utbildningsnivå. Studeras överutbildningen enbart för de som har svensk högskoleutbildning, har dock de utlandsfödda i stort sett lika lätt att över tid hitta jobb som motsvarar deras utbildningsnivå som de inrikes födda (Stadin och Videnord, 2017). Avkastningen på utbildning har enligt flera studier varit mycket högre för utrikes födda som avslutat sin utbildning i Sverige än för utrikes födda som bara har haft utländsk utbildning (Nordin, 2011; Rooth och Åslund, 2006).

Avsaknaden av gymnasieutbildning hos en relativt stor andel utomeuropeiskt födda verkar vara en betydande delförklaring till den lägre sysselsättningsgraden bland dessa,

särskilt bland flyktingar från Afrika och delar av Asien. Sannolikheten att vara sysselsatt är dock lägre för utomeuropeiskt födda än för inrikes födda även vid samma formella utbildningsnivå. Färdigheterna kan skilja sig mycket åt mellan individer med samma formella utbildningsnivå beroende på var i världen utbildningen fullgjordes (se exempelvis Långtidsutredningen 2015; Calmfors m.fl., 2017). Här är det värt att beakta att utbildningsnivåerna är ganska grovt indelade. Bland dem som saknar gymnasieutbildning är det en större andel av de utomeuropeiskt födda som även saknar fullgjord grundskoleutbildning jämfört med inrikes födda. Exempelvis har Eriksson (2010) visat att längden på en förgymnasial utbildning i många länder är betydligt kortare än den svenska grundskolan.

Även kvaliteten på utbildningen kan variera mycket. Kvaliteten på högre utbildning i Mellanöstern och Afrika verkar exempelvis i genomsnitt vara lägre än i Sverige gällande matematik. En indikation på detta är att Långtidsutredningen 2015 visade att räknefärdigheterna i Sverige i genomsnitt låg på en betydligt lägre nivå bland utomeuropeiskt födda från flera regioner i Afrika och Asien än bland både inrikes födda och andra utrikes födda vid samma formella utbildningsnivå. PIAAC-resultaten avseende matematik för högutbildade personer från vanliga invandringsregioner i Mellanöstern och Afrika låg i genomsnitt lägre än genomsnittresultaten för inrikes födda med kortare utbildning och i nivå med resultaten för utrikes födda med kortare utbildning från Nordamerika och Västeuropa. Resultatet i matematik kan också påverkas av svenskkunskaper, men de stora skillnaderna mellan utrikes födda med olika ursprung kan vara en indikation på skillnader i utbildningens kvalitet i ursprungslandet. Detta kan exempelvis vara en delförklaring till att formellt högutbildade födda i Afrika och Mellanöstern har svårare att få ett jobb med en lön som matchar deras utbildningsnivå jämfört med inrikes födda och andra grupper av utrikes födda.

Humankapitalet kan i vissa fall försvagas när en person migrerar till Sverige. Exempelvis kan en utbildning från ett annat land vara mindre användbar i Sverige. En utbildning tagen i ett visst land kan ha ett innehåll som är mindre relevant i andra länder, exempelvis utifrån att olika lagstiftning som är relevant i yrkesfältet utbildningen gäller skiljer sig mellan olika länder (Olli Segendorf och Theobald, 2019; Rooth och Åslund, 2006).

Bristande språkfärdigheter i svenska är troligen en viktig förklaring till lägre sysselsättning och lägre löner bland utrikes födda i Sverige. Betydelsen av språkträning har exempelvis lyfts i Dahlberg m.fl. (2023) som utvärderat en tidig och intensiv insats som riktades till nyanlända flyktingar med kort formell utbildning i Göteborg. Den språkträning som ingick i den utvärderade insatsen ledde till förbättrade språkkunskaper vilket var viktigt för arbetsmarknadsetableringen. Svenska fältstudier med fiktiva, utrikes födda jobbsökanden har indikerat att fullgjord SFI (Svenska för invandrare) inte lett till större återkoppling från arbetsgivare. Däremot har bättre svenska i det personliga brevet haft en stor positiv effekt. Ett bättre språk i brevet antogs ses som ett bättre mått på svenskkunskaper än signalen att ha fullgjort SFI (Carlsson m.fl.; 2023; Ek m.fl., 2020).

För personer med samma färdigheter i läs- och skrivkunnighet och matematik (enligt PIAAC-resultat) finns i stort sett inga skillnader i arbetsmarknadsutfall i form av sysselsättning och löner oavsett var personerna är födda, enligt ett flertal studier. Skillnaderna i arbetsmarknadsutfall beror således i huvudsak på skillnader i färdigheter (Bussi och Pareliussen, 2015; Calmfors m.fl., 2017; Långtidsutredningen 2015).

Kulturell bakgrund kan ha betydande inverkan på individers humankapital. Framför allt verkar självständighet vara en betydande förklarande variabel för humankapital. I Sverige har sekulära, rationella värden, såsom självständigt tänkande, under en längre tid varit en betydande del av kulturen, samtidigt som många utrikes födda kommer från delar av värden där mer traditionella kulturella värden, såsom lydnad, präglar det kulturella arvet. Ek (2024) har funnit empiriskt stöd för att självständigt tänkande (i kontrast till lydnad) är en stark och robust förklarande variabel för humankapital.⁵ Relaterat till detta kan lyftas resultat från en stor intervjustudie bland relativt nyanlända flyktingar i Puranen (2021). Resultaten indikerade att svenska arbetsgivare upplevt att utrikes födda från denna grupp inte tagit egna initiativ eller självständigt löst problem på arbetet, vilket hade lett till att arbetsledningen från arbetsgivaren behövt vara mer omfattande än vad som normalt förväntas på den svenska arbetsmarknaden. De flyktingar som detta rörde hade samtidigt uttryckt en känsla av att bli orättvist behandlade när de exempelvis inte erbjudits fortsatt arbete eftersom de inte hade förstått vad arbetsgivarna förväntat sig av dem utöver att vara lydiga och följa instruktioner.

Relaterat till humankapitalet hos utrikes födda i förhållande till inrikes födda, kan det även vara relevant att lyfta att skillnader i normer, attityder och andra aspekter hos de utrikes födda, såsom hälsa, kan påverka investeringsbeslut i utbildning och arbetsmarknadsdeltagande och därför även påverka arbetsmarknadsutfall. I en stor intervjustudie framkom att många utomeuropeiska migranter upplevde att de hade en ekonomisk trygghet i det svenska samhället som inte alltid motiverar till arbete eller studier. Mer än var fjärde utomeuropeisk migrant yngre än 35 år uppfattade sig dessutom vara för gammal för att investera i studier. I samma studie uppgav även fyra av tio utomeuropeiska migranter att de hade för dålig hälsa för mer krävande arbeten och närmare hälften uppgav att de inte kan jobba mer än halvtid (se Puranen, 2021). I studien undersöktes inte inrikes föddas svar på samma frågor, vilket begränsar vilka slutsatser som kan dras, men det är troligt att svaren skulle skilja sig för inrikes födda i genomsnitt. Dessa faktorer kan bidra till lägre sysselsättning och högre arbetslöshet bland utomeuropeiskt födda. I samma studie angav samtidigt åtta av tio att de var beredda att ta det jobb som erbjuds dem. Arbetslösa utomeuropeiskt födda verkar inte heller söka jobb mindre intensivt än arbetslösa inrikes födda enligt tidigare studier (se exempelvis Olli Segendorf, 2005). Starkare traditionella könsnormer bland utomeuropeiskt födda kan vara ytterligare en förklaring till lägre arbetskraftsdeltagande och lägre sysselsättningsgrad bland utomeuropeiskt födda kvinnor (se exempelvis Neuman, 2018; Aldén och Hammarstedt, 2014).

Flera aspekter av den svenska arbetsmarknaden bidrar till de genomsnittliga skillnaderna i arbetsmarknadsutfall mellan inrikes och utrikes födda, vilket förstärker de negativa effekterna av relativt lågt humankapital hos stora grupper utrikes födda. Den svenska arbetsmarknaden kännetecknas av en låg andel arbeten med låga formella kvalifikationskrav, vilket brukar definieras utifrån att jobben inte kräver gymnasieutbildning. Enligt Eurostat hade drygt 4 procent av de anställda i Sverige denna typ av så kallade enkla arbeten år 2023. Det var den lägsta andelen lågkvalificerade jobb i EU och den var ungefär hälften så stor som genomsnittet för EU-länderna. Samtidigt är utrikes födda relativt ofta lågkvalificerade och starkt överrepresenterade inom lågkvalificerade jobb i relation till inrikes födda, särskilt utrikes födda från länder i Afrika och Mellanöstern. Det finns således relativt få jobb som passar denna grupp av

⁵ Självständigt tänkande mättes utifrån svar i World Value Survey.

lågkvalificerade utrikes födda (se exempelvis Ek m.fl., 2020; Calmfors m.fl., 2017, Konjunkturinstitutet, 2024).

En minskad efterfrågan på arbetskraft som utför rutinmässiga arbetsuppgifter i Sverige verkar härtill ha försvårat mer för utrikes födda än för inrikes födda. Sysselsättningen har minskat inom yrken med relativt många rutinmässiga arbetsuppgifter sedan slutet av 1980-talet i Sverige. Arbetsmarknadsläget för dem som arbetar inom yrken med många rutinmässiga moment eller arbetssökande som passar för att utföra den typen av arbetsuppgifter har försämrats i och med att dessa jobb i allt högre grad utförs av maskiner. Att rutinmässiga arbeten blivit färre är en försvårande faktor för vissa grupper av utrikes födda som har kortare utbildning eller av annat skäl ett otillräckligt humankapital. (Se exempelvis Fredriksson m.fl., 2023; Edin m.fl., 2018, 2022.) En större andel jobb med icke-rutinmässiga arbetsuppgifter i Sverige kan innebära större svårigheter för utrikes födda även av kulturella skäl. Detta kan kopplas till det som beskrivs ovan rörande att vissa grupper utrikes födda kommer från en kulturell kontext som mer förespråkar lydnad än självständigt tänkande. Att ha en kulturell bakgrund som betonar hög självständighet, såsom svensk bakgrund, har visat sig vara en betydande fördel i roller på arbetsmarknaden som har större inslag av innovation och hög produktivitet, och mindre fördel i mer rutinmässiga arbetsuppgifter (Ek, 2024).

En ytterligare förklaring till de stora skillnaderna i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda som har lyfts är den låga lönespridningen i Sverige jämfört med de flesta andra länder. I Sverige är de lägsta lönerna relativt höga, jämfört med andra länder, vilket tenderar att göra det svårare för grupper med lägre produktivitet att ta sig in på arbetsmarknaden. Den svenska arbetsmarknadslagstiftningen gynnar dessutom dem som redan har fasta anställningar (Olli Segendorf och Theobald, 2019; Calmfors m.fl., 2017).

Brist på arbetsrelevanta kontaktnät bidrar också till sämre arbetsmarknadsutfall för utrikes födda. Även för grupper som har stora sociala nätverk kan det saknas just arbetsrelevanta nätverk. Bostadsmarknaden i Sverige är starkt segregerad och det finns så kallade etniska enklaver, det vill säga områden där många personer bor som har samma etniska tillhörighet. Detta kan vara positivt för sysselsättningen om många inom den etniska enklaven är etablerade på arbetsmarknaden som anställda och egenföretagare. Sysselsätta personer som bor i närheten och har samma etniska bakgrund kan förmedla färdigheter, resurser och jobbmöjligheter som ökar sannolikheten för andra inom enklaven att bli sysselsatta. Exempelvis ökar andelen egenföretagare inom en etnisk enklav sannolikheten att fler inom enklaven blir egenföretagare, och dessa företagare kan exempelvis anställa någon med samma modersmål men bristande svenskkunskaper. Att bo i en etnisk enklav kan också vara negativt för arbetsmarknadsutfallen om en stor andel av enklaven är arbetslös eller har mycket låga löner. Exempelvis ökar risken för att en flyktinginvandrare blir socialbidragstagare om socialbidragstagandet inom den egna etniska gruppen i närområdet är högt (Andersson, 2021; Andersson m.fl., 2021; Aldén och Hammarstedt, 2014; Andersson och Hammarstedt, 2015; Åslund m.fl., 2014; Carlsson m.fl., 2023; Edin m.fl., 2003; Fredriksson och Åslund, 2005; Olli Segendorf och Theobald, 2019).

Diskriminering kan också försämra situationen på arbetsmarknaden för utrikes födda genom att försvåra och förlänga tiden det tar att finna ett arbete. Diskriminering av utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden verkar främst beröra män. Exempelvis förekommer det diskriminering av män med arabisk klingande namn vid jobbsökande i

Sverige enligt ett flertal studier i vilka fiktiva jobbsökningar skickats till arbetsgivare och lett till lägre grad av återkoppling för män med arabisk klingande namn än för män med svensk klingande namn (se exempelvis Adermon och Hensvik, 2020; Arai m.fl., 2016; Carlsson och Rooth, 2007).

Bristande ekonomiska incitament till arbete bedöms också kunna påverka arbetsmarknadsutfallen negativt. Detta gäller särskilt för personer som har många barn och får försörjningsstöd, vilket är relativt vanligt bland utomeuropeiskt födda kvinnor i Sverige (se Löfbom, 2018). Det kan även noteras att relativt många utrikes födda kvinnor kommer till Sverige i barnafödande ålder.

Orsaker till sämre arbetsmarknadsutfall för utrikes föddas barn än för inrikes föddas barn kan sökas bland flera av orsakerna till sämre arbetsmarknadsutfall för utrikes födda som presenterats ovan, såsom bristande färdigheter, brist på jobbrelevanta nätverk, diskriminering och vissa kulturellt grundade faktorer såsom lägre grad av självständigt tänkande (se exempelvis de delar som rör barn till utrikes födda i Calmfors m.fl., 2017; Ek, 2024; Kim, 2024; Nordin och Rooth, 2009; Statens skolverk, 2025).

Varför det i genomsnitt har gått sämre på arbetsmarknaden för män än för kvinnor bland barnen till utrikes födda i Sverige verkar inte ha förklarats närmare ännu. I viss mån har potentiella förklaringar diskuterats i en internationell kontext i exempelvis Boustan m.fl. (2025), där författarna identifierade detta som ett återkommande mönster i ett flertal länder. Författarna lyfte att institutioner som yrkesutbildning möjligen kan vara mindre öppna för utrikes föddas söner, vilket kan påverka deras arbetsmarknadsutfall negativt. De hänvisade också till internationell litteratur som handlade om att pojkar och flickor med invandrarbakgrund kan behandlas olika, exempelvis av föräldrar med viss härkomst som kan anse att pojkar inte behöver beskyddas lika mycket som flickor, eller av lärare och arbetsgivare som kan uppfatta pojkar med viss utländsk bakgrund som mer av ett hot än flickor med samma bakgrund.

5 Invandringens effekter på arbetsmarknaden

I detta kapitel behandlas flera typer av effekter av invandring på arbetsmarknaden. Aspekter som tas upp är bland annat effekter på inrikes föddas sysselsättning och arbetslöshet, konkurrens och specialisering på arbetsmarknaden, effekter på inrikes föddas löner och inkomstspridningen i landet. Utöver resultat för Sverige görs en del nedslag i resultat för andra länder för att möjliggöra jämförelse och ge möjlighet till att presentera fler intressanta resultat än vad som finns för Sverige. Kapitlet inleds med ett teoriavsnitt för att ge en bild av hur olika mekanismer verkar och hänger ihop i ekonomin.

IMMIGRATIONENS EFFEKTER PÅ ARBETSMARKNADEN UTIFRÅN NATIONALEKONOMISK TEORI

Arbetsmarknaden är en viktig del av ekonomin. I nationalekonomisk teori delas ofta insatsfaktorer i produktionen upp i arbetskraft och kapital. Humankapital utgör arbetskraftens samlade produktionsförmåga. Det innefattar individers utbildning, språkkunskaper, arbetslivserfarenhet, kognitiva färdigheter och andra egenskaper som påverkar produktiviteten. Humankapital byggs upp under livscykeln genom investeringar i utbildning, språkinläring och yrkeserfarenhet. Även hälsa och socialt inlärda beteenden och normer kan ses som komponenter av humankapitalet.

Ökad invandring ökar i regel arbetskraftsutbudet. Arbetsmarknaden i det mottagande landet anpassas på olika vis. Det är inte på förhand givet hur ökad invandring påverkar sysselsättning eller löner för den inrikes födda befolkningen, åtminstone inte på längre sikt. Det finns flera anpassningsmekanismer som innebär att invandringen kan ha begränsad effekt på det mottagande landets ekonomi. Exempel på anpassningsmekanismer är att kapitalstocken och produktionstekniken anpassas, inrikes födda specialiserar sig på arbetsuppgifter där de har komparativa fördelar gentemot utrikes födda samt att de utrikes födda över tid förvärvar humankapital som efterfrågas i mottagarlandet.

Hur kapitalet (såsom maskiner) antas anpassas till ett ökat arbetskraftsutbud från invandring har i en teoretisk modell betydelse för vilka arbetsmarknadsutfall som väntas. Om kapitalet antas vara givet på kort sikt, leder ett ökat arbetsutbud till att kapitalet per arbetare minskar och att produktiviteten och medellönen därför minskar i landet. På lång sikt väntas kapitalet justeras genom ökade investeringar, vilket motverkar den initiala negativa inverkan på produktiviteten och lönerna. Företag har möjlighet att anpassa sig till det ökade arbetsutbudet och på sikt öka både produktion och produktivitet. Företag kan välja att förlägga sin produktion i regioner med extra god tillgång till invandrad arbetskraft. Om invandringen orsakar en obalans mellan utbudet av arbetskraft och den produktionsteknologi som företag använder för att minimera produktionskostnaderna, kan företagen, om omställningskostnaderna inte är för höga, välja en produktionsteknologi som är mer arbetsintensiv (se exempelvis Engdahl, 2016; Olli Segendorf och Theobald, 2019; Edo m.fl., 2020).

Om invandringen leder till att sammansättningen av arbetskraften ändras gällande kompetens, ålder med mera, kan dock lönestrukturen väntas ändras permanent även efter att kapitalet har justerats. Om det exempelvis sker en omfattande invandring av personer med kortare utbildning, väntas vanligtvis de genomsnittliga lönerna för personer med kortare utbildning som fanns i landet innan invandringen minska i

jämförelse med lönerna för personer med längre utbildning. De genomsnittliga lönerna för alla inrikes födda sammantaget kan dock påverkas svagt positivt eller inte alls, eftersom lönerna samtidigt kan öka för personer med längre utbildning (se exempelvis Engdahl, 2016; Edo m.fl., 2020; Olli Segendorf och Theobald, 2019; Dustmann m.fl., 2013; Borjas, 2003).

Det finns dock mekanismer som innebär att lönerna för den inhemska befolkningen inte behöver falla särskilt mycket för någon grupp, eller kanske inte alls, trots att sammansättningen i arbetskraften ändras. Invandringens effekter på löner påverkas av till vilken grad inrikes och utrikes födda utgör substitut eller komplement till varandra på arbetsmarknaden. Invandring kan leda till ökad produktivitet genom att den invandrade arbetskraften kan fungera som komplement till den inrikes födda befolkningen i produktionen av varor och tjänster. Personer med längre och kortare utbildning brukar ses som komplement till varandra. Även inrikes och utrikes födda med samma längd på utbildningen kan ha humankapital som skiljer sig åt. Om utrikes och inrikes födda med liknande utbildning exempelvis skiljer sig åt gällande språkkunskaper och sociala förmågor, väntas de specialisera sig inom olika produktionsområden och kan därmed fungera som komplement till varandra. Om inrikes födda specialiserar sig mot jobb som är mer kommunikationsintensiva och kognitivt krävande, väntas detta ha positiv inverkan på inrikes föddas löner och därmed motverka den negativa inverkan på inrikes föddas löner från invandrare med liknande längd på utbildningen (se exempelvis Edo m.fl., 2020). Det är även möjligt att delar av den inrikes födda befolkningen väljer att möta den ökade konkurrensen på arbetsmarknaden som invandringen innebär genom att vidareutbilda sig för att på så sätt motverka den negativa lönepressen (se exempelvis Engdahl, 2016).

Invandringen påverkar inte bara utbudet av arbetskraft utan även efterfrågan. Eftersom invandrarna ökar befolkningen som efterfrågar varor och tjänster i landet, skapas ett tryck uppåt på efterfrågan på arbetskraft. Även de invandrare som inte snabbt börjar arbeta utan som i huvudsak lever på transfereringar skapar troligtvis ett visst ökat efterfrågetryck i och med att deras konsumtion inte helt motsvaras av lägre konsumtion bland befolkningen som fanns i landet innan invandringen, särskilt inte på kortare sikt. De som lever på relativt låga löneinkomster eller transfereringar kan väntas ha en benägenhet att konsumera en större del och spara en mindre del av vad de har att leva på, vilket ofta är fallet gällande ganska stora grupper invandare. Den ökade efterfrågan utgör ytterligare en mekanism som dämpar den negativa lönepressen vid ökat arbetskraftsutbud vid invandring. Ökad efterfrågan kan också dämpa en eventuellt ökad risk för arbetslöshet hos befolkningen som fanns i landet innan invandringen. Framför allt på kortare sikt kan produktionen teoretiskt antas påverkas av efterfrågan, medan det på längre sikt är mer realistiskt att anta att produktionen bestäms av de tillgängliga produktionsfaktorerna arbetskraft och kapital samt teknologin (se exempelvis Walentin, 2025).

Utöver effekter som kommer tämligen direkt, finns det även indirekta effekter som uppstår på sikt. Exempelvis kan en viss typ av invandring av individer, ofta flyktingar som är arbetslösa och mottar transfereringar i flera år, behöva finansieras av skattehöjningar. Skattehöjningar inverkar i sin tur dämpande på ekonomin och minskar jobbskapandet i landet och därmed väntas det uppstå ytterligare arbetslöshet både bland inrikes födda och utrikes födda i landet (se exempelvis Edo m.fl., 2020; Olovsson m.fl., 2025; Walentin, 2025). Ett annat exempel på indirekta effekter är om ökad invandring, ofta arbetsrelaterad och med längre utbildning, leder till ökad innovation och ökad

utrikeshandel på ett sätt som stimulerar hela ekonomin och därför kan leda till större jobb­möjligheter för alla grupper i landet inklusive inrikes födda (se exempelvis Bur­chardi m.fl., 2021; Edo m.fl., 2020; Ortega och Peri, 2014; Kommerskollegium, 2025; Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, 2025).

Invandring lyfts emellanåt som ett sätt att minska problem med arbetskraftsbrist. Enligt ekonomisk teori uppstår arbetskraftsbrist när efterfrågan på arbetskraft är större än utbudet, det vill säga när det finns fler som vill anställa personal än vad det finns lämpliga arbetssökande. Arbetskraftsbrist kan exempelvis bero på brist på kompetens, demografisk obalans eller regional obalans. En kompetensbrist som påverkar en specifik bransch är vanligtvis brist på arbetskraft med särskild utbildning eller erfarenhet. Ihållande arbetskraftsbrist är ett tecken på strukturella problem på arbetsmarknaden. På en välfungerande arbetsmarknad väntas lönerna för bristyrkena öka och arbetsvillkoren förbättras så att arbetskraftsbristen på sikt försvinner. Det kan även ske teknikutveckling som ökar produktiviteten och därmed minskar arbetskraftsbehovet i produktionen. Arbetskraftsinvandring kan i viss utsträckning utgöra en mer kortsiktig lösning på kompetensbrist inom specifika branscher eller kompetensområden. Att invandrarna i genomsnitt är i arbetsför ålder i betydligt större utsträckning än befolkningen i stort och att arbetskraftsinvandrarna i regel kommer i sysselsättning direkt är en fördel när det gäller att försöka minska arbetskraftsbrist. Det ökade utbudet av arbetskraft som invandringen innebär har då större sannolikhet att väga tyngre än den ökade efterfrågan på arbetskraft som väntas beroende på en ökning av efterfrågan i ekonomin i och med befolkningsökningen (Nordin och Hammarlund, 2024; Manning, 2021).

Det kan också nämnas att viss typ av invandring kan öka arbetskraftsbristen snarare än minska den. Arbetskraftsbristen ökar när befolkningsökningen orsakad av invandringen ökar efterfrågan i ekonomin i större utsträckning än vad invandringen ökar den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden. Den arbetskraftsbrist som kan uppstå till följd av exempelvis flyktinginvandring med kortare utbildning väntas dock minska över tid i takt med att de nyanlända lär sig svenska och annat som är relevant för att integreras på arbetsmarknaden (Nordin och Hammarlund, 2024).

Den aggregerade sysselsättningen och genomsnittliga lönenivån i landet påverkas av sysselsättnings- och löneutvecklingen för både inrikes och utrikes födda. Invandrades initiala sysselsättningsgrad och inkomster väntas vanligtvis vara lägre än inrikes föddas, särskilt för flyktinginvandrare med kortare utbildning. Arbetskraftsinvandrare väntas generellt ha högre initiala arbetsinkomster än flyktinginvandrare eftersom de i regel har färdigheter som omedelbart efterfrågas på arbetsmarknaden. Över tid, i takt med att invandrarna förvärvar språkkunskaper och annat humankapital som efterfrågas på arbetsmarknaden i landet, väntas både sysselsättningsgraden och inkomsterna bland invandrarna öka och mer likna de inrikes föddas (se exempelvis Brell m.fl., 2020; Chiswick och Miller, 2012; Edo m.fl., 2020).

Det kan slutligen lyftas att effekterna av invandring på arbetsmarknaden påverkas av mottagarlandets institutionella struktur, såsom lönebildningens utformning, samt av hur selektions- och integrationspolitiken är utformad.

EFFEKTER PÅ SYSSELSÄTTNING OCH ARBETSLÖSHET I SVERIGE

Hur den aggregerade sysselsättningen och arbetslösheten i Sverige påverkas av invandringen beror på de utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden, hur den inrikes

födda befolkningens sysselsättning och arbetslöshet påverkas samt av sammansättningen av inrikes och utrikes födda i landet.

Som framgått i föregående kapitel har den genomsnittliga sysselsättningsgraden under en längre tid varit lägre och den genomsnittliga arbetslösheten högre bland utrikes födda än bland inrikes födda. Sysselsättningsgraden är särskilt låg för utrikes födda från länder utanför Europa i förhållande till inrikes födda. Detta indikerar att de senaste decenniernas invandring av utomeuropeiskt födda har lett till en befolkningssammansättning som har haft en negativ inverkan på genomsnittlig sysselsättning. Den gynnsamma ålderssammansättningen hos dem som invandrat till Sverige de senaste decennierna har i viss mån dämpat den negativa inverkan på sysselsättningsgrad och arbetslöshet jämfört med vad som skulle ha varit fallet om den invandrade befolkningen hade haft samma åldersfördelning som de inrikes födda.

Engdahl (2016) har empiriskt undersökt om invandringen till Sverige påverkar den redan befintliga befolkningens möjligheter på arbetsmarknaden under perioden 1995–2005. Analysen ger stöd för att invandringen på kort sikt hade en negativ, men begränsad, effekt på de inrikes föddas relativa sysselsättningsnivå och månadslöner. Om det fanns långsiktiga effekter framgick inte av denna studie, men såsom nämns i teoridelen är det mycket möjligt att arbetsmarknaden anpassar sig och effekterna ebbar ut. Effekterna verkade drivas av invandrare från Norden. Flyktinginvandring verkade enligt författaren inte medföra försämrade möjligheter till arbete eller lägre löner för inrikes födda, åtminstone inte mer kortsiktigt då flyktingarna i genomsnitt haft låg konkurrensförmåga på den svenska arbetsmarknaden.

Olovsson m.fl. (2025) har undersökt effekter av flyktinginvandring med hjälp av en dynamisk allmän-jämviktsmodell som även finns beskriven i Walentin (2025). Denna typ av teoretiska modeller används för att analysera hur ekonomin anpassar sig över tid till olika förändringar. Resultaten är beroende av modellens antaganden, exempelvis kring arbetsmarknadens funktionssätt, produktivitetsutveckling och hur skatter påverkar sysselsättning, och är alltid befästa med betydande osäkerhet.

Olovsson m.fl. (2025) studerade dynamiska effekter av en invandringschock (det vill säga en oväntad förändring i invandringen) i form av ett inflöde av flyktinginvandrare som motsvarade 1 procent av befolkningen under tre år, vilket är ungefärligt i linje med den faktiska flyktinginvandringen till Sverige under flyktingvågen 2015–2017. En sådan invandringsvåg ledde enligt simuleringresultaten från modellen till en kortsiktig ökning i aggregerad arbetslöshet på som mest 1,5 procentenheter.⁶ Tjugo år efter invandringsvågen var arbetslösheten fortfarande förhöjd med ungefär 1 procentenhet. Arbetslösheten ökade i och med att produktiviteten i genomsnitt var lägre bland flyktinginvandrarna än bland inrikes födda. Arbetslöshetseffekten följde även av att skatten på arbete behövde höjas vid högre arbetslöshet för att bekosta offentliga transferringar till de arbetslösa. Skattehöjningen ledde i sin tur till att den aggregerade arbetslösheten ökade än mer, framför allt för de (både inrikes och utrikes födda) med kortare utbildning.

⁶ Modellen tog inte hänsyn till att ökad invandring leder till ökad efterfrågan som i sin tur kan bidra till minskad arbetslöshet, vilket kan innebära att särskilt de mer kortsiktiga negativa effekterna av invandring blir överskattade (se Walentin, 2025).

För att analysera hur invandringens effekter varierar med invandrarnas egenskaper, simulerade författarna även ett scenario där lika många invandrare kom, men de hade samma produktivitet som inrikes födda. Detta kan tänkas vara fallet rörande arbetskraftsinvandrare. I detta fall ledde invandringen till att sysselsättningsgraden minskade lite under de första åren efter invandringschocken, men därefter blev inverkan på sysselsättningsgraden positiv från det fjärde året och framåt. Högre produktivitet och lägre arbetslöshet innebar därtill att skattenivån kunde sänkas. Författarna konstaterade att dessa resultat var i stark kontrast mot resultaten för flyktinginvandring och att den sammantagna inverkan av invandring på makroekonomiska variabler i landet beror mycket av sammansättningen av invandrare.

INVANDRINGENS INVERKAN PÅ INRIKES FÖDDAS SYSSELSÄTTNING OCH AGGREGERAD SYSSELSÄTTNING I ANDRA HÖGINKOMSTLÄNDER

Borjas har länge forskat om effekter av invandring och influerat fältet, bland annat i en inflytelserik studie från 2003. För USA har Borjas (2003) funnit resultat som indikerar att invandringen har haft negativ inverkan på sysselsättningsmöjligheterna för inrikes födda som konkurrerar inom samma kompetenssegment som invandrarna. Den empiriska ansatsen byggde på antagandet att arbetstagare med samma utbildningsnivå inte är perfekta substitut om de har olika arbetslivserfarenhet, vilket kan innebära att det går att identifiera en kausal effekt av invandringen på konkurrerande inrikes födda. Resultaten indikerade att ett ökat inflöde av invandrare inom en viss kompetensgrupp med 1 procent under perioden 1980–2000 minskade arbetad tid för inrikes födda män, mätt som andel arbetade veckor av årets veckor, med knappt 0,4 procent.

För Tyskland har Bonin (2005) studerat män under perioden 1975–1997 och (med samma ansats som Borjas (2003)) funnit att 10 procent ökning i andelen invandrare i arbetskraften i ett kompetenssegment inte hade signifikant negativ inverkan på anställningsmöjligheterna för inrikes födda inom samma kompetenssegment. När enbart perioden efter 1990 studerades stärktes dock inverkan på arbetslösheten för inrikes födda, och resultaten visade att 10 procent ökning i andelen utrikes födda i arbetskraften i ett kompetenssegment ökade de inrikes föddas arbetslöshet inom samma segment med 1,5 procentenheter.

Card (2012) har lyft att Borjas (2003) fann mer negativa effekter av invandring än vad flera andra studier senare funnit. Detta kopplade han bland annat till antaganden i Borjas (2003) om att kapitalet inte anpassas och att inrikes och utrikes födda med samma utbildningsnivå är perfekta substitut på arbetsmarknaden. Dessa antaganden, som även använts i studier inspirerade av Borjas, har enligt Card visat sig vara för enklande enligt senare forskning.

För Danmark har Foged och Peri (2016) studerat inflödena av invandrare från flyktingländerna Bosnien, Somalia, Afghanistan och Irak till Danmark perioden 1991–2008. Kommuner som mottog flyktingar jämfördes med kommuner som inte mottog flyktingar. De försökte identifiera kausala effekter av invandringen från flyktingländer på utfall för inrikes födda, framför allt de inrikes födda som saknade högskoleutbildning. Författarna fann att den yrkesmässiga rörligheten från mer manuella till mer komplexa arbetsuppgifter bland inrikes födda utan högskoleutbildning ökade samtidigt som de nya invandrarna specialiserade sig mot mer manuella jobb. Likaså ökade den geografiska rörligheten bland inrikes födda utan högskoleutbildning. Författarna

fann inga belägg för ökad arbetslöshet eller minskad sysselsättning bland inrikes födda utan högskoleutbildning till följd av invandring från flyktingländer.

Jaumotte m.fl. (2016) har i ett dataset med 18 höginkomstländer⁷ under perioden 1980–2010 inte funnit någon signifikant genomsnittlig påverkan av invandringen på sysselsättningsgraden.

EFFEKTER PÅ LÖNER I SVERIGE

Löneutvecklingen i Sverige påverkas av invandringen både genom vilka löner de utrikes födda får initialt och över tid och genom att inrikes föddas löner påverkas. Sammansättningen av invandrarna i form av inte minst andelen flyktingar påverkar hur löneeffekterna blir.

Att de utrikes födda i genomsnitt har haft lägre löner än inrikes födda under en längre tid, har sannolikt inneburit att invandringen haft en dämpande effekt på löneutvecklingen totalt i Sverige med anledning av att de utrikes födda med tiden utgjort en allt större andel av befolkningen.

Engdahl och Åslund (2013) har studerat löneeffekterna av EU-utvidgningen 2004. De jämförde löneutvecklingen i regioner med direkta färjelinjer till Baltikum och Polen med andra områden i södra Sverige. Resultaten indikerade att relativt sett minskade arbetsinkomsterna med ca 1 procent åren efter utvidgningen i de mer exponerade regionerna. Effekterna tenderade att vara tydligare för unga, personer med kortare utbildning och utlandsfödda, samt i branscher där inflödet av utländsk arbetskraft varit högre eller där gränsöverskridande konkurrens sannolikt var vanligare.

Engdahl (2016) har studerat om invandringen till Sverige påverkade den redan befintliga befolkningens löner under perioden 1995–2005. Analysen gav stöd för att invandringen på kort sikt hade en negativ, men begränsad, effekt på de inrikes föddas månadslöner. Analysen visade också att det fanns tecken på att invandringen hade haft en större negativ inverkan på arbetsmarknadsutfallen för individer som saknade högskoleutbildning och för individer med låga arbetsinkomster än för andra, det vill säga grupper i landet med en relativt svag ställning på arbetsmarknaden. Effekterna verkade drivas av invandrare från Norden, medan invandringen från andra länder inte hade några statistiskt signifikanta effekter på lönerna. Resultatet för Norden bedömdes som rimligt eftersom invandrare från de nordiska grannländerna troligen hade egenskaper som liknar de egenskaper som den inrikes födda befolkningen hade och därmed mer direkt konkurrerade med den inrikes födda arbetskraften. Exempelvis synes flyktinginvandringen således inte ha haft någon signifikant inverkan på inrikes föddas löner under den studerade perioden. Gällande resultaten i denna studie får man ha i åtanke att tidsperioden den rör inte inkluderar exempelvis en så omfattande invandring av personer med längre utbildning från Indien som idag.

Effekterna av flyktinginvandring på aggregerade löner i Sverige var små i Olovsson m.fl. (2025), i linje med den empiriska litteraturen på området. De använde, som tidigare nämnts, en allmän-jämviktsmodell kalibrerad till svenska mikrodata huvudsakligen för perioden 2000–2014. Modellen kalibrerades till förhållanden i Sverige, med

⁷ Inkluderade länder var Australien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Kanada, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland, USA och Österrike.

relativt höga lönestälöner. Detta innebar att nyanlända flyktinginvandrare med låg produktivitet blev arbetslösa. Därmed påverkas inte den genomsnittliga arbetsproduktiviteten för de som arbetade märkbart av invandring och inte heller den genomsnittliga aggregerade lönenivån.

EFFEKTER PÅ INKOMSTSPRIDNING I SVERIGE

Utrikes födda får oftare lågavlönade jobb jämfört med inrikes födda. Eftersom de som invandrar i genomsnitt även har en lägre sysselsättningsgrad än inrikes födda, blir skillnaderna i inkomst mellan inrikes och utrikes födda ännu större om även de som inte har ett jobb inkluderas i jämförelsen mellan genomsnittliga inkomster (Engdahl och Liljeberg, 2022; Forslund m.fl., 2017).

Friedrich m.fl. (2023) har studerat arbetsinkomstutvecklingen för sysselsatta utrikes och inrikes födda i Sverige i åldersgruppen 25–55 år under perioden 1985–2016. Lågkonjunkturen i början av 1990-talet ledde till en kraftig minskning av arbetsinkomsterna för låginkomsttagare och en stor ökning av ojämlikheten i arbetsinkomster. Återhämtningen från lågkonjunkturen innebar stadigt ökande reala arbetsinkomster över hela inkomstfördelningen och minskad ojämlikhet i arbetsinkomster. De reala arbetsinkomsterna har ökat mer bland utrikes än inrikes födda i botten av arbetsinkomstfördelningen.

Den minskade ojämlikheten i arbetsinkomster i Sverige från mitten av 1990-talet till mitten av 2010-talet (se exempelvis Friedrich m.fl., 2023), står i kontrast till den ökningen av ojämlikhet i disponibel inkomst som har dokumenterats i tidigare studier (se exempelvis Aaberge m.fl., 2018). De totala arbetsrelaterade inkomsterna definieras som summan av arbetsinkomster och arbetsrelaterade förmåner före skatt, medan den disponibla inkomsten efter skatt också inkluderar kapitalinkomster och behovsprövade förmåner såsom bostadsbidrag och ekonomiskt bistånd. Inkomsterna för de som saknar arbete har under ett flertal år inte utvecklats i samma takt som lönerna och de lägsta lönerna var 2019 betydligt högre än inkomster från arbetslöshetsersättning, försörjningsstödet och studiemedelssystemet (Olli Segendorf och Theobald, 2019). Bidragstagandet har minskat sedan början av 2000-talet, både för män och kvinnor. Det minskade bidragstagandet kan förmodligen, åtminstone delvis, förklaras av förmånernas sjunkande reala värde och av striktare kvalifikationsvillkor över tid. Som helhet tyder resultaten på att minskad inkomstomfördelning i ekonomin hänger samman med en förstärkt arbetsmarknadsanknytning och ökad självförsörjning (Friedrich m.fl., 2023).

Nivån på ojämlikheten i disponibel inkomst har ökat mer bland utrikes än bland inrikes födda. Tillsammans med den stora ökningen av andelen utrikes födda i befolkningen tyder detta på att den ökade aggregerade ojämlikheten i disponibel inkomst inte enbart hänger samman med en urholkning av arbetsrelaterade ersättningar utan också med en större andel utrikes födda (Friedrich m.fl. 2023).

INVANDRINGENS EFFEKTER PÅ LÖNER I ANDRA LÄNDER

Det finns en omfattande internationell litteratur som har studerat invandringens inverkan på de inhemska lönerna. Efter en genomgång av litteraturen kom Engdahl (2016) fram till att det utifrån ett metodologiskt perspektiv är en långt ifrån avgjord fråga hur invandringens arbetsmarknadseffekter såsom effekter på inrikes föddas löner bör mätas. En delförklaring till de blandade resultaten är att olika metoder ger delvis olika

resultat. Det finns trots detta en röd tråd i litteraturen: invandringen verkar i genomsnitt ha begränsade effekter på lönerna för arbetskraften i landet. Inverkan av invandringen verkar dock vara mer negativ för grupper på arbetsmarknaden som har likartade förutsättningar och bakgrund som den invandrade arbetskraften, till exempel kan det röra sig om tidigare invandrade och inrikes födda med kortare utbildning.

Något som kan vara bra att ha med sig vid läsning av resultat från olika länder är att sammansättningen av personer med kortare respektive längre utbildning skiljer sig åt mellan länder. I exempelvis Danmark och USA har invandringen ökat utbudet av lågkvalificerad arbetskraft mer än utbudet av högkvalificerad arbetskraft sedan 1990-talet. För exempelvis Kanada, Frankrike, Tyskland, Schweiz och Australien har invandringen däremot ökat andelen högkvalificerad arbetskraft i landet sedan 1990-talet (Edo m.fl., 2020). Detta har troligtvis betydelse för hur invandringen sammantaget påverkar lönerna i landet. Många studier har gjorts för framför allt inverkan på inrikes födda med kortare respektive längre utbildning separat.

Borjas (2003) har i en relativt tidig och inflytelserik studie (som också nämnts gällande sysselsättningseffekter) funnit ett signifikant negativt samband mellan ökat utbud av arbetskraft med en viss grad av kompetens till följd av invandring och löneutvecklingen inom samma kompetensgrupp för inrikes födda i USA. Den empiriska ansatsen byggde på antagandet att arbetstagare med samma utbildningsnivå inte är perfekta substitut om de har olika arbetslivserfarenhet, vilket kan innebära att det går att identifiera en kausal effekt av invandringen på konkurrerande inrikes födda. Ett ökat inflöde av invandrare inom en viss kompetensgrupp med 10 procent under perioden 1980–2000 minskade lönerna för inrikes födda inom samma kompetensgrupp med i genomsnitt runt 4–6 procent. Lönen föll nästan 9 procent för inrikes födda som inte slutfört gymnasiet (high school dropouts), 2,6 procent för de som tagit gymnasieexamen och knappt 5 procent för de som tagit högskoleexamen.

Motsvarande analys som har gjorts för USA i Borjas (2003) har därefter gjorts för Tyskland av andra forskare (Bonin, 2005; Steinhardt, 2011). Resultaten för Tyskland visade också att det fanns ett negativt samband mellan invandring och löneökningar inom specifika grupper, dock ett betydligt svagare samband än för USA. För Frankrike har Edo (2015) inte funnit någon negativ inverkan på genomsnittliga löner för inrikes födda med likartad utbildning och erfarenhet som invandrarna, förutom för inrikes födda med visstidsanställningar. De svagare löneeffekterna i Tyskland och Frankrike än i USA kan bero på att lönerna i dessa länder är mer trögrörliga än i USA, enligt exempelvis Edo (2015) och Edo m.fl. (2020).

Card (2012) har lyft att Borjas (2003) funnit mer negativa effekter av invandring än flera senare studier. För att förstå skillnaderna belyste Card några viktiga skillnader i antaganden. Ett sådant antagande är att Borjas antog att kapitalet är konstant och därmed inte påverkas av invandring.⁸ I empiriska undersökningar av hur kapitalet i USA har utvecklats under studerad period, har det framgått att antagandet om konstant kapital inte är rimligt. När kapitalet kan anpassas blir effekterna av invandring på löner nära noll. Ett annat antagande som skiljer sig är att Borjas antog att utrikes födda och

⁸ Exempelvis Ottaviano och Peri, 2012, och Manacorda m.fl., 2012, som tas upp längre ned, antog i stället att på längre sikt anpassas kapitalet för att hålla kapitalets och arbetets andelar i förhållande till varandra i produktionen på sina långsiktiga banor.

inrikes födda med samma utbildningsnivå var perfekta substitut.⁹ Detta antagande är också orimligt, enligt Card, och det räcker med en liten grad av imperfektion för att det inte blir några negativa löneeffekter eller till och med positiva effekter för vissa grupper inrikes födda. Det kan även nämnas att Card och Peri (2016) har lyft kritik mot Borjas sammantagna forskning på migrationsområdet för att ge en för negativ bild av inverkan av invandring på de inrikes födda. Enligt Card och Peri (2016) har Borjas genom sina val av empiriska korrelationer, parametervärden och fallstudier målat upp en alltför negativ bild. De ville i stället uppmärksamma en växande litteratur som ger en mer nyanserad bild av effekterna av invandring på det mottagande landet.

Peri och Sparber (2009) har för USA visat empiriskt att i stater med ett stort inflöde av invandrare med kortare utbildning tenderade de inrikes födda med kortare utbildning att specialisera sig i kommunikationsintensivt arbete och invandrare i yrken med mer fysiska, manuella inslag (för perioden 1960–2000). Detta innebär att de inrikes födda med kortare utbildning i större utsträckning hamnade i jobb med högre lön än om de hade jobbat kvar i de mer manuella jobben som de lågutbildade invandrarna i stället tenderade att få. Författarna drog slutsatsen att detta kan förklara varför ekonomisk analys inte har funnit större negativa effekter av invandring löner för inrikes födda med kortare utbildning.

Peri och Sparber (2011) kompletterade dessa resultat genom att för USA undersöka hur inrikes födda med längre utbildning påverkas av invandring av personer med samma utbildningsnivå under perioden 1990–2008. De fann att inrikes födda med längre utbildning specialiserade sig i interaktivt och kommunikationsintensivt arbete, medan högutbildade invandrare specialiserade sig i jobb som krävde kvantitativa och analytiska färdigheter. Invandrarna var således inte perfekta substitut till inrikes födda med samma utbildningsnivå, och borde därför innebära en begränsad lönepress även för högutbildade inrikes födda.

Bratsberg och Raaum (2011) har funnit att lönetillväxten i den norska byggbranschen var något svagare för yrkeskategorier som varit mer exponerade för konkurrens från utländsk arbetskraft perioden 1998–2005. För att identifiera invandringens relativa löneeffekter utnyttjade författarna certifierings- och licenskrav inom den norska byggsektorn. Resultatet indikerade att lönerna för inrikes födda i byggbranschen föll med 0,6 procent om andelen utrikes födda arbetare i deras bransch ökade med 10 procent.

Foged och Peri (2016) har studerat inflödena av lågkvalificerade invandrare från Bosnien, Somalia, Afghanistan och Irak till Danmark perioden 1991–2008. Kommuner som mottog flyktingar jämfördes med kommuner som inte mottog flyktingar. I ansatsen för att identifiera effekter användes ett flyktingfördelningsprogram som fanns i Danmark 1986–1999 som innebär att flyktingar placerades på olika platser i Danmark utan att ta hänsyn till efterfrågan på arbetskraft på dessa platser. Fokus i studien låg på effekter för de inrikes födda som saknade högskoleutbildning. Resultaten visade att lönerna för inrikes födda utan högskoleutbildning steg i kommuner som mottagit fler invandrare i förhållande till motsvarande arbetare i kommunerna med färre invandrare. Lönedifferensen förklarades med att inrikes födda utan högskoleutbildning, särskilt unga, vid ökad invandring gjorde en övergång mot yrken som var mer

⁹ Exempelvis Ottaviano & Peri, 2012, och Manacorda m.fl., 2012, har i stället antagit att invandrare och inrikes födda med samma utbildningsnivå var imperfekta substitut.

komplexa kommunikationsmässigt och kognitivt och i mindre utsträckning manuella, vilket innebar mer välbetalda jobb. Samtidigt specialiserade sig de nya invandrarna i Danmark i mer manuella jobb.

Burchardi m.fl. (2021) har studerat invandringens inverkan på löner i USA för perioden 1975–2010. Den empiriska metod de använde var ämnad att möjliggöra att identifiera kausala effekter av invandring.¹⁰ Resultaten visade på en signifikant positiv effekt av invandring till det lokala området på förändringar i lokala medelvärden för reala årslöner för inrikes födda över femårsperioder. Enligt resultatet ledde en ökning i invandring av vuxna till det lokala området om ca 7000 personer till en ökning i lokala löner per capita med omkring 6 procent mer än den genomsnittliga löneökningen för samtliga områden över femårsperioden. Effekten var starkare för invandring av personer med högre utbildning.

Ovan presenterade studier har varit empiriska undersökningar i form av estimerade samband i data. Det finns även en rad studier med metodmässigt strukturell ansats som har undersökt inverkan av invandring på lönerna för inrikes födda. Denna typ av studier utgår från teoretiska modeller som kalibreras för att överensstämja med vissa empiriska data för exempelvis ett visst land och resultaten simuleras utifrån modellens antaganden. Härfter presenteras resultaten från ett flertal studier av detta slag.

Ottaviano och Peri (2012) har studerat effekterna på lönerna för inrikes födda till följd av ökad invandring till USA under perioden 1990–2006. Författarna fann via simuleringar av en modell att den genomsnittliga löneeffekten var svagt positiv.¹¹ Lönerna för inrikes födda beräknades ha ökat med totalt knappt 1 procent över hela den studerade perioden till följd av invandringen. För utrikes födda som invandrat före 1990 hade däremot den nya invandringen en tydligt negativ inverkan på lönerna.

Manacorda m.fl. (2012) har undersökt hur invandringen har påverkat lönerna i Storbritannien från mitten av 1970-talet till mitten av 2000-talet. De använde en teoretisk modell som likande den som tillämpats för USA i Ottaviano och Peri (2012). De konstaterade att till skillnad från USA så hade invandrarna i genomsnitt längre utbildning än inrikes födda under denna period. Beräkningarna visade att invandringen hade haft en i det närmaste obefintlig effekt på lönerna för inrikes födda i Storbritannien under den studerade trettioårsperioden. Invandringen hade dock enligt beräkningarna tydligt minskat lönerna för tidigare invandrade som kommit innan den studerade perioden, särskilt för de högskoleutbildade.

Dustmann m.fl. (2013) har undersökt hur invandringen påverkade lönerna i Storbritannien under perioden 1997–2005. Under denna period var invandrarna i genomsnitt högre utbildade än inrikes födda, men hamnade i den lägre delen av lönefördelningen.

¹⁰ Tanken med ansatsen var att skapa en instrumentvariabel som innehöll enbart variation i invandring som inte systematiskt korrelerade med faktorer som påverkade löneutvecklingen för inrikes födda efter 1975. I ett första steg konstruerades instrument för att estimerar den historiska sammansättningen av invandring innan 1975 då de använde var europeiska invandrare bosatte sig för att estimerar var icke-europeiska invandrare bosatte sig varje period 1880–1975. Denna estimerade historiska variation interagerades sedan med den samtida bosättningen av invandrare per ursprungsland. Genom att summera över alla ursprungsländer fick de fram en skattning av det totala antalet invandrare till varje lokalt område i USA under alla femårsperioder 1975–2010, vilken sedan kunde användas som ett instrument vid estimering av effekter av invandring.

¹¹ De totala, långsiktiga effekterna simulerades med hjälp av en modell med en produktionsfunktion med konstant substitutionselasticitet mellan de olika produktionsfaktorerna (en så kallad CES produktionsfunktion), samt substitutionselasticiteter som författarna själva estimerat empiriskt mellan olika grupper på arbetsmarknaden.

Löneeffekterna för inrikes födda skiljde sig mellan olika inkomstgrupper. Invandringen hade enligt de empiriska resultaten lett till lägre löner för inrikes födda med lägre inkomster (under percentil 20) och till en aning högre löner för inrikes födda med högre inkomster (över percentil 40). Effekten på den sammantagna genomsnittslönen fann de vara svagt positiv i en modellsimulering.

Chassamboulli och Palivos (2014) har analyserat effekten av immigration av högkvalificerad arbetskraft i en sök- och matchningsmodell kalibrerad till data för USA perioden 1990–1999. Resultaten i allmän jämvikt visade att om inrikes och utrikes födda med samma kvalifikationsnivå antogs vara perfekta substitut så ökade lönerna för lågkvalificerade inrikes födda och minskade för högkvalificerade inrikes födda. I en utveckling av modellen där högkvalificerade inrikes och utrikes födda inte antogs vara perfekta substitut, ökade lönerna även för högkvalificerade inrikes födda.

Peri (2016) har studerat allmänjämviktseffekter av invandring till USA, det vill säga vad som sker i ekonomin som helhet på lite längre sikt när ekonomin har anpassat sig. Anpassning av teknik innebar exempelvis att om invandringen ledde till ett större utbud av arbetskraft med manuella färdigheter, kom företag att välja produktionstekniker som i större utsträckning nyttjade manuellt arbete. Inrikes födda väntades här till förändra sin specialisering på arbetsmarknaden till följd av invandringen (i linje med tidigare forskning av bland annat Peri), vilket möjliggjorde långsiktiga positiva effekter på produktiviteten. Flera anpassningsmekanismer bidrog således till att dämpa effekterna av invandringen i modellen. Med detta teoretiska ramverk behövde inte invandringen ha någon större inverkan på inrikes föddas löner, varken i termer av absoluta eller relativa löner. Resultaten i allmän jämvikt visade på inga eller små positiva effekter av invandring på löner för högskoleutbildade respektive icke-högskoleutbildade inrikes födda i USA under perioden 1980–2010.

Peri (2016) har tagit upp att det finns ett flertal studier av europeiska länder som liknar hans studier av effekter av invandring till USA. Han nämnde studier av Storbritannien, Tyskland, Spanien och Italien, vilket är europeiska länder som också har haft stora immigrationsflöden. Resultaten i dessa studier för europeiska länder pekade mot små löneeffekter, eventuella små negativa effekter på sysselsättningen och något mindre anpassning av inrikes föddas specialisering än i USA. Skillnaderna kopplades samman med lägre flexibilitet på arbetsmarknaden med högre kostnader för att öka och minska antalet anställda i flera europeiska länder.

Busch m.fl. (2020) har studerat effekter av flyktingvågen till Tyskland 2015–2016 som främst bestod av ofta unga flyktingar med kortare utbildning från Asien och Afrika. De simulerade effekterna i en modellekonomi som rör sig mot allmän jämvikt.¹² Resultaten visade att lönerna för inrikes födda med kortare utbildning minskade till följd av den ökade konkurrensen, medan de relativa lönerna ökade för inrikes födda med längre utbildning.

Burchardi m.fl. (2021) satte upp en strukturell modell där invandring ledde till en ökning i lokalt arbetsutbud, vilket satte press nedåt på lönerna. Samtidigt ledde invandringen även till ökad lokal innovation, vilket satte press uppåt på lönerna. Vilken effekt

¹² De hade en strukturell ansats med överlappande generationer (en så kallad OLG-modell) som kalibrerades till tyska mikrodatabas. Högkvalificerade inrikes födda, lågkvalificerade inrikes födda och lågkvalificerade utrikes födda utgjorde tre grupper som inte var perfekta substitut till varandra i produktionen.

som skulle dominera var inte givet i den teoretiska modellen. Skattningen av modellen indikerade att inflödet av invandrare till USA sedan 1965 kan ha bidragit med 8 procent extra ökning i innovationen och 5 procent extra ökning i lönerna i USA.

6 Invandringens effekter på produktiviteten

Invandringen kan påverka produktiviteten på flera vis. Den kan exempelvis leda till ökad produktivitet genom att den invandrade arbetskraften tillför ny kunskap och nya färdigheter som kompletterar de inhemska i produktionen. Dessutom kan företag anpassa sig till invandringen genom innovationer och investeringar i ny teknik och därigenom öka produktiviteten (se exempelvis Edo m.fl., 2020). Det är även möjligt att invandring kan ha negativ inverkan på den samlade produktiviteten, särskilt om en stor del av den invandrade befolkningen har lägre humankapital än den inrikes födda befolkningen (se exempelvis Olli Segendorf och Theobald, 2019; Olovsson, Walentin och Westermarck, 2025).

Produktivitet brukar definieras som produktionen per arbetad timme. Den del av förändringar i produktionen som inte kommer från förändringar i antalet arbetade timmar förklaras således av förändrad produktivitet. Produktiviteten påverkas av flera faktorer som i huvudsak kan delas in i tre kategorier: arbetskraftens humankapital, kapitalintensitet och total faktorproduktivitet (TFP). Kapital avser i första hand fysiskt kapital såsom maskiner, byggnader och utrustning som används i produktionen. Kapitalstocken påverkar produktiviteten, särskilt genom kapitalintensitet, vilket avser mängden kapital som används i produktionen per arbetad timme. Humankapital utgör arbetskraftens samlade produktionsförmåga och speglar faktorer såsom utbildning, arbetslivserfarenhet, hälsa och olika arbetsrelevanta egenskaper och sociala förmågor. Kategorin total faktorproduktivitet är en restpost som fångar teknisk utveckling i bred bemärkelse och exempelvis institutionella faktorer såsom lagstiftning som påverkar teknisk utveckling (se exempelvis Konjunkturinstitutet, 2024).

EFFEKTER PÅ PRODUKTIVITETEN I SVERIGE

Utbildning är en faktor av betydelse för arbetskraftens produktivitet. Engdahl (2016) har visat att det i Sverige hade varit en stor ökning i andelen utrikes födda i befolkningen som enbart hade förgymnasial utbildning under perioden 1985–2010. Även andelen utrikes födda med lång eftergymnasial utbildning ökade under perioden. Ökningen av de med lägst utbildningsnivå övervägde i totalen och i genomsnitt hade utrikes födda en lägre utbildningsnivå än inrikes födda. Det finns dessutom ett flertal studier som har visat att utrikes födda i Sverige från särskilt Afrika och Mellanöstern i genomsnitt har haft betydligt lägre humankapital vid samma formella utbildningsnivå som inrikes födda, även bland personer som hade längre utbildning. Det lägre humankapitalet verkar i stor utsträckning kopplat till bristande färdigheter i svenska, och även till bristande färdigheter i matematik och exempelvis bristande förmåga till självständigt tänkande i arbetet bland vissa grupper utrikes födda (se referenser och mer om anledningar till lägre humankapital i avsnittet ovan om orsaker till skillnader i arbetsmarknadsutfall). Att humankapitalet i genomsnitt skiljt sig åt mellan de som invandrat och den inhemska befolkningen har inneburit att invandringen åtminstone på kort sikt har sänkt den genomsnittliga produktiviteten i ekonomin, enligt Olli Segendorf och Theobald (2019).

Effekten av flyktinginvandring på aggregerad arbetsproduktivitet i Sverige är sannolikt begränsad, enligt resultat från den tidigare nämnda studien av Olovsson m.fl. (2025). Enligt resultaten från allmän-jämviktsmodellen ökade den aggregerade arbetsproduktiviteten något under de första åren efter en kraftig, tidsbegränsad ökning av

flyktinginvandringen för att sedan minska lite jämfört med det ursprungliga läget. Den initiala ökningen i aggregerad produktivitet kopplades till att arbetsgivarna i modellen blir mer selektiva och väljer att anställa mer produktiva personer när skatterna gick upp för att finansiera flyktinginvandringen. Över tid får allt fler av flyktinginvandrarna jobb och den effekt som då dominerar är att flyktinginvandrarna i genomsnitt har lägre produktivitet än inrikes födda och därmed sänker det aggregerade medelvärdet bland de som arbetar när de utgör en större andel av de sysselsatta.

Högkvalificerad arbetskraftsinvandring kan däremot ha en viss positiv inverkan på produktiviteten. Halvarsson (2024) har empiriskt studerat effekten av att ha utländska experter anställda i svenska företag perioden 1996–2015. Utländska experter definierades utifrån att de hade tillräckligt hög lön för att automatiskt kvalificera till en nedsatt skatt i form av den svenska expertskatten. Resultaten visade att företag som anställt en eller flera utländska experter hade en signifikant ökning i produktiviteten på 6 till 11 procent inom två till tre år efter denna anställning jämfört med liknande företag som inte hade anställt någon utländsk expert. Både arbetsproduktiviteten och kapitalproduktiviteten ökade enligt resultaten.

EFFEKTER PÅ PRODUKTIVITETEN I ANDRA HÖGINKOMSTLÄNDER

I data för delstater i USA för perioden 1960–2006 har Peri (2012) funnit ett signifikant positivt samband mellan arbetskraftsinvandring och totalfaktorproduktivitet. Totalfaktorproduktiviteten i delstaten ökade enligt resultaten med 1,4 procent när nettoinflödet av utlandsfödda arbetstagare som andel av initial sysselsättning i delstaten ökade med 1 procent.¹³ Invandringens positiva inverkan på produktiviteten kopplade Peri (2012) åtminstone delvis till specialiseringen på arbetsmarknaden. I amerikanska stater med ett stort inflöde av invandrare hade de inrikes födda tenderat att specialisera sig i mer interaktivt och kommunikationsintensivt arbete (se Peri och Sparber, 2009 & 2011).

Jaumotte m.fl. (2016) har studerat produktivitetseffekter i 18 höginkomstländer, Sverige inkluderat, under perioden 1980–2010.¹⁴ De fann att 1 procentenhets ökning i andelen vuxna utrikes födda i förhållande till den vuxna befolkningen i genomsnitt väntades öka arbetsproduktiviteten med 2 procent på lång sikt i basskattningen.¹⁵ När hänsyn togs till teknik, öppenhet i handel eller till åldersstruktur ökade den estimerade produktivitetseffekten till ungefär 3 procent.

Engler m.fl. (2023) har studerat effekterna av invandring på produktivitet i 34 OECD-länder baserat på data för perioden 1980–2018.¹⁶ Resultaten indikerade att stora invandringsvågor till OECD-länder hade ökat den inhemska produktiviteten på både

¹³ Invandringsmåttet instrumenterades i skattningarna med den imputerade tillväxten av invandrare baserad på delstatens invandrarsammansättning 1960 och nationella tillväxttal samt avstånd till Mexikos gräns.

¹⁴ Inkluderade länder var Australien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Kanada, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland, USA och Österrike.

¹⁵ Metoden bestod i att först försöka estimerar den del av migrationen som kommer ur faktorer i ursprungsländerna som ger incitament till att lämna landet, såsom ekonomiska, politiska och sociala faktorer i ursprungslandet, samt kostnaden för att migrera som bestäms av faktorer såsom geografisk och kulturell distans mellan ursprungs- och mottagarland. Med detta som instrument estimerades sedan migrationens effekter i mottagarländerna.

¹⁶ Eftersom både invandring och produktivitet kan påverka varandra ömsesidigt användes en instrumentvariabelstrategi för att försöka identifiera effekter av invandringsvågor. Tanken med instrumentet var att fånga exogen variation i invandring utifrån tidigare invandrades bosättningsmönster.

kort och medellång sikt. En mekanism bakom produktivitetsökningen var en snabb anpassning av kapitalstocken till den ökade arbetskraften. Kapitalintensiteten ökade till och med eftersom investeringarna i kapital var tillräckligt stora för att den positiva effekten skulle överstiga den dämpande effekten från ökningen i antalet sysselsatta. Studien visade också resultat som indikerade att flyktinginvandring inte leder till signifikant positiva effekter av detta slag för mottagarlandet, utan att effekterna kommer ur annan typ av invandring.

7 Invandringens effekter på bruttonationalprodukt och välfärd

I detta kapitel sammanfattas översiktligt vad forskningen säger om hur invandring påverkar bruttonationalprodukten (BNP) och den ekonomiska välfärden i Sverige. Förändringar i det totala antalet arbetade timmar och i produktiviteten påverkar det totala värdet av allt som produceras i ekonomin, det vill säga BNP. Ett vanligt mått på ett lands ekonomiska välbefinnande är genomsnittlig BNP per person, det vill säga BNP per capita.

En ökad invandring innebär i regel ett ökat arbetskraftsutbud, vilket på längre sikt kan leda till att potentiell BNP stiger. Vanligtvis är de som invandrar i genomsnitt yngre än den inrikes födda befolkningen, och en större andel befinner sig i arbetsför ålder. Relativt få är pensionärer. En sådan demografisk struktur kan förväntas ha en positiv inverkan på BNP per capita. Samtidigt kan andra faktorer motverka detta. Många utrikes födda, särskilt flyktingar, har i genomsnitt ett lägre humankapital än inrikes födda, vilket kan bidra till en lägre sysselsättningsgrad, högre arbetslöshet och lägre produktivitet. Dessa faktorer påverkar BNP per capita negativt. Även den offentliga ekonomin påverkas, exempelvis genom att ökad arbetslöshet kan leda till högre kostnader och därmed högre skatter, vilket i sin tur kan påverka BNP per capita negativt. Samtidigt kan invandring bidra positivt genom att stimulera innovation, entreprenörskap och handel (Edo m.fl., 2020, Olli Segendorf och Theobald, 2019; Kommerskollegium, 2025; Tillväxtanalys, 2025).

Att mäta totala effekter på BNP är inte en lätt uppgift och alla studier som försöker göra detta är befästa med betydande osäkerhet. Modellsimuleringar av detta slag innehåller många antaganden. Det är svårt att empiriskt utskilja i vilken utsträckning invandringen påverkar BNP samtidigt som BNP kan påverka invandringen. Det finns inte heller data för allt som önskas mätas, exempelvis rörande indirekta effekter. Forskningen gällande BNP-effekter i Sverige är begränsad.

För att få en bredare förståelse kompletteras studierna av BNP per capita med analyser av välfärdseffekter. Denna typ av forskning använder ofta teoretiska modeller där välfärden mäts som individers konsumtionsutrymme. Välfärdseffekter kan analyseras både för hela befolkningen och för specifika grupper, till exempel utifrån utbildningsnivå. BNP mäts vanligen som aggregat för hela landet, medan effekter på välfärd kan variera mellan grupper. Som tidigare framgått kan löner öka för vissa grupper samtidigt som de minskar för andra till följd av invandring. Det är därför möjligt att vissa grupper i den inrikes födda befolkningen upplever ökad välfärd även om BNP per capita sjunker.

I denna kunskapssammanställning ligger fokus på effekterna för Sverige. Välfärdseffekterna för de som byter land behandlas inte, men det kan noteras att den materiella levnadsstandarden för de som kommer till Sverige ofta är högre än den de hade i sina ursprungsländer, särskilt för flyktingar. Det är därmed teoretiskt möjligt att både de som invandrar och de inrikes födda ökar sin ekonomiska välfärd samtidigt som BNP per capita i mottagarlandet minskar.

Modellbaserade forskningsresultat indikerar att flyktinginvandringen har haft en viss negativ inverkan på BNP per capita i Sverige. Resultaten rörande välfärdseffekter är

inte entydiga, men indikerar sammantaget en svagt negativ effekt för inrikes föddas konsumtionsmöjligheter till följd av flyktinginvandring, särskilt för de inrikes födda med kortare utbildning. Detta verkar i hög grad hänga samman med den lägre sysselsättningen bland de utrikes födda som kommit som flyktingar i kombination med att Sverige är ett land med relativt omfattande omfördelning från individer med arbete till individer utan arbete. Dessa förutsättningar innebär att flyktinginvandring tenderar att leda till ett ökat behov av finansiering via skatter. I modellskattningarna leder högre skatter för att finansiera invandring av personer med låg sysselsättning dels till lägre inkomster efter skatt för inrikes födda som fortfarande arbetar, dels till ökad arbetslöshet även bland inrikes födda, särskilt bland dem med kortare utbildning. När så sker innebär det minskade konsumtionsmöjligheter för inrikes födda. Om invandringen däremot i huvudsak består av individer med lång utbildning och goda förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden, kan både BNP per capita och välfärden för inrikes födda påverkas positivt. Studierna indikerar att effekterna på BNP per capita och konsumtionsmöjligheterna i hög utsträckning är beroende av invandringens sammansättning samt hur arbetsmarknaden och systemen för offentligfinansierade transfereeringar är utformade.

EFFEKTER PÅ BNP I SVERIGE

Hur mycket faktisk BNP ökar vid invandring beror i stor utsträckning på vilken ålder och kompetens den invandrade befolkningen har jämfört med befolkningen i mottagarlandet. Det är av avgörande betydelse i vilken utsträckning de som invandrat blir sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden. Flyktinginvandrades genomsnittliga bidrag till produktionen i Sverige är ytterst begränsad till en början, samtidigt som invandring innebär att den totala produktionen slås ut på fler i och med att befolkningen ökar. Därför leder flyktinginvandring, åtminstone till en början, till lägre BNP per capita i landet som helhet. Hur flyktinginvandringen påverkar BNP per capita i Sverige på lång sikt är mer osäkert. En flyktinginvandring som till stor del består av personer som har låg kunskapsnivå jämfört med inrikes födda och svårt att få arbete kombinerat med höga trösklar in på arbetsmarknaden leder sannolikt till lägre BNP per capita även på längre sikt i Sverige. Detta kan dock ändras om integrationen på arbetsmarknaden förbättras. Invandring av personer i arbetsför ålder med hög kompetens väntas ha en positiv effekt på långsiktig BNP per capita. Detta sker främst genom att dessa personer arbetar och bidrar direkt i produktionen som anställda eller företagare (se exempelvis Olli Segendorf och Theobald, 2019).

Olovsson m.fl. (2025) har studerat dynamiska BNP-effekter av invandring i en allmänjämviktsmodell som kalibrerades till svenska registerdata (denna studie har lyfts även i tidigare kapitel exempelvis rörande effekter på sysselsättning och arbetslöshet). Författarna studerade vad som hände vid en tillfällig ökning av flyktinginvandringen motsvarande 1 procent av befolkningen, vilket är ungefärligt i linje med invandringsvägen till Sverige perioden 2015–2017. Den ökade invandringen ledde enligt modellen till en initial maximal minskning i BNP per capita med 1,5 procent. Effekten på BNP per capita var mycket ihållande i modellsimuleringen: mer än hälften av den initiala effekten kvarstod efter tjugo år. Denna negativa effekt drevs i modellen främst av att flyktinginvandrarna i genomsnitt hade lägre produktivitet och lägre sysselsättning än inrikes födda, särskilt när de var nya i landet, vilket minskade den genomsnittliga produktionen per person och ökade behovet av offentliga transfereringar till arbetslösa. Hur stora effekterna av invandring blev berodde mycket på hur mycket arbetslösheten antogs påverkas av höjda skatter och hur mycket skatterna antogs jämnas ut över tid (det

vill säga i vilken utsträckning statsbudgeten balanserades varje period). När de i stället studerade effekten av en invandringschock motsvarande 1 procent av befolkningen där invandrarna inte var flyktingar och hade samma produktivitet som inrikes födda, ledde det efter en initialt liten minskning till en maximal ökning i BNP per capita med drygt 0,5 procent. Effekterna på BNP per capita kan vara överdrivet negativa särskilt på kortare sikt med tanke på att modellen inte inkluderar efterfrågeeffekter från den ökade befolkningen (se Walentin, 2025).¹⁷

Hur BNP per capita utvecklas i Sverige kan bero på många faktorer, där invandring är en potentiell faktor rörande både storleken på och sammansättningen på invandringen. Inflödet av flyktinginvandrare som i långsam takt kommit in på arbetsmarknaden har rimligen dämpat den positiva tillväxten i BNP per capita i Sverige, medan arbetskraftsinvandrare haft en positiv inverkan (Olli Segendorf och Theobald, 2019). I en diskussion mellan Hassler och Walentin 2018 lyftes att bristande integration av invandrare har hållit tillbaka tillväxten i Sverige, men också att den låga tillväxten det senaste decenniet främst beror på globala faktorer eftersom tillväxten i större delen av västvärlden har varit låg (Olli Segendorf och Theobald, 2019). Exempelvis har produktivitetstillväxten efter finanskrisen varit svagare än tidigare decennier både i Sverige och internationellt. Det finns inget entydigt svar på varför produktivitetstillväxten har dämpats. En delförklaring som har lyfts är förändringar i näringslivets branschsammansättning i form av minskad andel tillverkningsindustri och ökad andel tjänster (se exempelvis Regeringens proposition 2023/24:100).

EFFEKTER PÅ BNP I ANDRA LÄNDER

Det finns ett flertal internationella studier som har gjort skattningar som indikerar att invandring till övervägande del har haft positiva effekter på mottagarländernas BNP per capita. Exempelvis har Alesina m.fl. (2016) studerat de flesta av världens länder med data för åren 1990 och 2000. De fann att mångfald med avseende på födelseland i arbetskraften hade ett positivt samband med ekonomisk tillväxt. Särskilt positiv inverkan hade en mångfald av födelseländer bland högutbildade invandrare med måttlig grad av kulturell olikhet i rika länder. En ökning av mångfalden av födelseländer bland invandrare med högskoleutbildning med 1 procentenhet ökade långsiktig BNP per capita i landet med ungefär 2 procent.¹⁸ Författarna tolkade resultatet som att när det gäller mångfald finns det en optimal nivå av kulturell olikhet/likhet i arbetskraften som är mest gynnsam för tillväxten. Den optimala nivån innebär en avvägning mellan å ena sidan den negativa inverkan av de kommunikationsmässiga och sociala kostnaderna som följer med en viss grad av kulturell olikhet, och å andra sidan den positiva inverkan i form av produktionsmässiga vinster som kan uppstå vid högre grad av kompletterande kompetenser i arbetskraften.

Ortega och Peri (2014) har empiriskt funnit en mycket stor positiv effekt av immigration på långsiktig inkomst per capita. I studien användes en metod för att försöka identifiera effekter för de flesta av världens länder år 2000.¹⁹ En procentenhets ökning i

¹⁷ Produktionen bestäms i modellen helt av teknologin och de produktionsfaktorer som står till buds och bortser från hur efterfrågan påverkar BNP. På kort sikt är detta inte ett realistiskt antagande.

¹⁸ För att hantera omvänd kausalitet använde de sig av instrumentvariabelskattningar. Instrumenten byggde på bilaterala geografiska och kulturella variabler mellan länder såsom geografiskt avstånd, eventuellt gemensamt språk och eventuell gemensam kolonial historia.

¹⁹ Metoden bestod i att utnyttja skillnader i öppenhet till migration mellan länder som uppstår till följd av geografibaserade migrationskostnader.

andelen utrikes födda i förhållande till befolkningen i landet ökade BNP per capita med ungefär 6 procent. Denna stora effekt hänfördes till ökad totalfaktorproduktivitet som verkade reflektera ökad mångfald rörande den kompetens som kan användas i produktionen, och i viss mån reflektera ökad innovation.

Jaumotte m.fl. (2016) har funnit att invandring på lång sikt ökar BNP per capita. De studerade 18 höginkomstländer²⁰, inklusive Sverige, under perioden 1980–2010. Författarna använde en empirisk metod för att försöka hantera omvänd kausalitet som uppstår genom att länder med hög BNP per capita lockar till sig fler invandrare.²¹ Resultaten visade att 1 procentenhets ökning i andelen utrikes födda i förhållande till befolkningen i genomsnitt ökade BNP med upp till 2 procent på lång sikt. BNP-effekten kom främst via ökad produktivitet, vilket kopplades till att utrikes födda med både längre och kortare utbildning kompletterade den inrikes födda befolkningens kompetens, medan sysselsättningen inte påverkades signifikant. Studien indikerade att vinsterna av invandring var brett fördelade i ekonomin bland grupper med högre och lägre inkomst. Författarna påpekade att deras resultat var känsliga för landspecifika faktorer som exempelvis typ av migration, hur den inhemska arbetsmarknaden fungerade och i vilken grad inrikes och utrikes födda kompletterade varandra på arbetsmarknaden.

Lewis och Swanell (2018) har visat att migrationsflödena varit högre till länder med en högre förväntad BNP-tillväxt och att de som invandrat kommit från länder med lägre förväntad BNP-tillväxt. De som migrerar kan välja att åka till länder med hög förväntad tillväxt i förhoppningen att de där kan få del av tillväxten (även om man kan tänka sig att relativt hög BNP är ännu mer lockande än hög BNP-tillväxt).²² Studien inkluderade 30 mottagande OECD-länder och 223 ursprungsländer under perioden 1980–2010.

D’Albis m.fl. (2016) har studerat sambandet mellan invandring till Frankrike och landets makroekonomiska utfall. De estimerade sambandet mellan BNP per capita och invandring för franska månadsdata för perioden 1994–2008. De ville så långt som möjligt undvika teoretiska antaganden och använde en metod där BNP per capita och invandring kunde påverka varandra i bägge riktningarna (en så kallad VAR-modell).²³ Enligt resultaten ökade invandringen BNP per capita i Frankrike, och det gällde även invandringen från utvecklingsländer. Samtidigt ökade inflödet av invandrare till Frankrike signifikant när BNP per capita ökade. D’Albis m.fl. (2018) har även estimerat samma typ av modell för 19 OECD-länder²⁴ perioden 1980–2015 och funnit en genomsnittlig positiv effekt av invandring på BNP per capita. Fokus i studien låg på att många invandrare var i arbetsför ålder samtidigt som många OECD-länder hade

²⁰ Inkluderade länder var Australien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Kanada, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland, USA och Österrike.

²¹ Metoden bestod i att först försöka estimerar den del av migrationen som kommer ur faktorer i ursprungsländerna som ger incitament till att lämna landet, såsom ekonomiska, politiska och sociala faktorer i ursprungslandet, samt kostnaden för att migrera som bestäms av faktorer såsom geografisk och kulturell distans mellan ursprungs- och mottagarland. Med detta som instrument estimerades sedan migrationens effekter i mottagarländerna.

²² Olli Segendorf och Theobald (2019) kom fram till att de inte kunde avgöra kausalitetsfrågan baserat på Lewis och Swanell (2018), Jaumotte m.fl. (2016) och liknande studier.

²³ En VAR-modell (vektorautoregressiv modell) är en statistisk modell som används för att analysera sambandet mellan flera tidsserier där varje variabel tillåts bero av både sina egna och de andra variabelernas tidigare utfall.

²⁴ Inkluderade länder var Australien, Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Island, Italien, Japan, Kanada, Nederländerna, Norge, Portugal, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland, USA och Österrike.

åldrande befolkningar. En exogen ökning av nettoinvandringen med en individ per tusen invånare i mottagarlandet, ökade genomsnittlig BNP per capita med 0,3 procent i maximum som inträffade ungefär ett år efter invandringschocken.

VÄLFÄRDSEFFEKTER I SVERIGE OCH ANDRA LÄNDER

Olovsson m.fl. (2025) har med hjälp av den allmän-jämviktsmodell som de använde för att studera effekter på BNP per capita även studerat välfärdseffekterna av en ökning i andelen flyktinginvandrare i befolkningen. Välfärd definierades i termer av konsumtion. En permanent ökning i andelen flyktinginvandrare i befolkningen i Sverige med 1 procentenhet ledde enligt modellen till att den genomsnittliga välfärden för inrikes födda minskade med -0,9 procent i långsiktig allmän jämvikt. Denna välfärdsminskning kom framför allt ur ökade nettotransfereringar från inrikes födda till flyktinginvandrare.

Battisti m.fl. (2018) har studerat välfärdseffekter för ett flertal länder inklusive Sverige. Effekterna på välfärd per capita studerades per grupp där välfärd motsvarade konsumtion. De satte upp en teoretisk allmän-jämviktsmodell med sök- och matchning på arbetsmarknaden och en omfördelande välfärdsstat. Modellen kalibrerades separat för 20 OECD-länder för att matcha vissa empiriska karaktäristika i data för år 2011. Hög- respektive lågkvalificerad arbetskraft klassificerades i data utifrån om individerna hade högskoleutbildning eller inte. De studerade vad som hände vid en ökning i stocken utrikes födda som motsvarade 1 procent av arbetskraften. Kompetensen bland nya invandrare antogs i huvudfallet vara lika som för tidigare invandrade i landet. I två tredjedelar av länderna hade ökningen i invandring en viss positiv inverkan för välfärden för både högkvalificerade och lågkvalificerade inrikes födda. För Australien, Danmark, Estland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Kanada, Portugal, Slovenien, Spanien och USA visade resultaten svagt nettopositiva välfärdseffekter för inrikes födda. För Österrike, Belgien, Luxemburg, Nederländerna, Schweiz, Sverige och Tyskland visade resultaten svagt nettonegativa välfärdseffekter för inrikes födda. För Storbritannien framkom ingen effekt i någon riktning. Medelvärde för den totala välfärdseffekten för inrikes födda i alla dessa länder var svagt positiv, +0,02 procent, där effekten var något mer positiv för inrikes födda med längre utbildning än för inrikes födda med kortare utbildning. För Sverige var det totala välfärdsnettot för inrikes födda i stället svagt negativt, -0,02 procent, där effekten var mer negativt för inrikes födda med längre utbildning (-0,04 procent) än för inrikes födda med kortare utbildning (-0,01 procent). Viktiga aspekter för att få ett positivt välfärdsnetto var större lönegap mellan inrikes och utrikes födda inom samma utbildningsgrupp och högre andel med längre utbildning bland invandrarna.

När alla nya invandrare antogs vara lågkvalificerade i samma studie (i stället för att i genomsnitt ha samma kvalifikationer som tidigare invandrade i landet), blev välfärdseffekten för inrikes födda i Sverige -0,03 procent (i stället för -0,02) och medelvärdet för alla de studerade länderna var 0,00 procent (i stället för +0,02). I detta fall var välfärdseffekten negativ för inrikes födda med kortare utbildning och positiv för inrikes födda med längre utbildning både för Sverige och för medelvärdet för de studerade länderna, vilket enligt författarna visade att komplementaritet mellan grupper på arbetsmarknaden med olika lång utbildning vägde tyngre än offentliga transfereringar.

Battisti m.fl. (2018) har också simulerat de totala sociala välfärdseffekterna av att ha haft invandring (enligt läget år 2011) jämfört med den hypotetiska situationen som

hade rätt om det inte hade varit några utrikes födda i landet. De fick positiva resultat av att ha haft invandring för alla inkluderade länder utom Schweiz. Medelvärde för den totala välfärdseffekten för inrikes födda i alla länderna var ungefär +1 procent. Positiva effekter på effektiviteten på arbetsmarknaden tenderade att överväga de negativa kostnaderna som kom via välfärdsstaten, särskilt för länder med relativt låga transfereringar. För Sverige var välfärdseffekten för inrikes födda +0,6 procent med en större positiv effekt för lågkvalificerade än för högkvalificerade inrikes födda. Välfärdseffekterna var positiva för inrikes födda med både längre och kortare utbildning både i Sverige och i medelvärdet för alla de studerade länderna.

Den teoretiska modellen i Battisti m.fl. (2018) har vissa likheter och vissa skillnader jämfört med den teoretiska modellen i Olovsson m.fl. (2024) och Walentin (2025) som också har studerat aggregerade effekter av invandring med hjälp av en allmän-jämviktsmodell. Skillnaderna kan bidra till att förstå varför Olovsson m.fl. kom fram till mer negativa effekter av invandringen till Sverige än Battisti m.fl. (2018). En viktig modellskillnad är att Olovsson m.fl. (2024) i sin modell har inkluderat skillnader i produktivitet mellan individer och mellan inrikes födda och olika invandrargrupper. Produktivitetsskillnaderna innebär att de inkluderade betydande strukturell arbetslöshet i modellen, eftersom vissa individer inte fick jobb till följd av att de hade så låg produktivitet att det inte var lönsamt att anställa dem till den relevanta minimilönen. Battisti m.fl. (2018) inkluderade endast friktionsarbetslöshet i sin modell. Antagandena i modellen i Olovsson m.fl. gällande arbetslöshet med mera verkar vara mer rimliga för svensk del än de antaganden som görs i Battisti m.fl. I kombination med att modellen i Olovsson m.fl. kalibrerats till svenska mikrodata gällande individers produktivitet är det troligen rimligt att lägga större vikt vid resultaten i Olovsson m.fl.²⁵

Busch m.fl. (2020) har studerat effekter av flyktingvågen till Tyskland 2015–2016 som främst bestod av lågkvalificerade och ofta unga flyktingar från Asien och Afrika. Makroekonomiska och fördelningsmässiga effekter studerades med hjälp av en modell med överlappande generationer (en så kallad OLG-modell). Välfärd mättes i termer av konsumtion. De fann i simuleringar av modellen att bruttolönerna för inrikes födda med kortare utbildning minskade till följd av den ökade konkurrensen, vilket innebär välfärdsförluster för denna grupp. Inrikes födda med medel- till lång utbildning fick däremot välfärdsvinster. Det totala nettot för alla inrikes födda visade på totala välfärdsvinster som var små till en början och sedan växte över tid. Det faktum att invandringen minskade andelen äldre i befolkningen utgjorde en viktig faktor bakom den positiva välfärdseffekten av flyktingvågen för Tyskland.

Det kan noteras att Busch m.fl. (2020) i huvudsak fokuserade på effekterna för olika grupper inrikes födda via pensionssystemet samt hälso- och sjukvårdssystemet, medan transfereringar till hushåll, såsom socialbidrag och arbetslöshetsersättning, inte inkluderades. Detta innebär att de beräknade välfärdseffekterna troligen var mindre heltäckande och överdrivet positiva jämfört med andra studier som i större utsträckning har beaktat hela transfereringssystemet. Olovsson m.fl. (2024) har liksom Busch m.fl. (2020) studerat effekterna av flyktingvågen 2015, men la vikt vid att modellera arbetslöshet och transfereringar till de arbetslösa. Detta är rimligen väsentligt för att förstå

²⁵ Mer om skillnader mellan modellerna i Battisti m.fl. (2018) och Olovsson m.fl. (2024) beskrivs i Olovsson m.fl. (2024) och Walentin (2025). Det kan noteras att ingen av dessa modeller tar hänsyn till att invandringen genom den ökade befolkningen ökar efterfrågan i ekonomin, vilket dock inte bör ha någon större betydelse med tanke på att det är långsiktig jämvikt som studeras.

varför Olovsson m.fl. (2024) utifrån sin teoretiska modell kom fram till negativa effekter av flyktinginvandring till Sverige, samtidigt som Busch m.fl. (2020) för en likartad invandring till Tyskland kom fram till en positiv övergripande effekt.²⁶

²⁶ Mer om skillnader mellan modellerna i Busch m.fl. (2020) och Olovsson m.fl. (2024) beskrivs i Olovsson m.fl. (2024) och Walentin (2025). Det kan noteras att ingen av dessa modeller tar hänsyn till att invandringen genom den ökade befolkningen ökar efterfrågan i ekonomin, vilket dock inte bör ha någon större betydelse med tanke på att det är långsiktig jämvikt som studeras.

8 Invandringens offentligfinansiella effekter

De offentliga finanserna påverkas av invandringen genom att de som invandrat betalar in skatter, får del av offentligfinansierade tjänster och bidrag med mera. Det finns olika metoder för att försöka bedöma nettoeffekterna. I en ofta använd metod utvärderas vad som brukar kallas invandringens nettobidrag till de offentliga finanserna genom en statisk redovisningsmetod med tvärsnittsdata för plus- och minusposter en viss tidpunkt. Måttet brukar visa på omfördelning mellan olika grupper via offentliga finanser. I en annan metod används en dynamisk och intertemporal teoretisk analysram för att mäta invandrares påverkan på offentliga finanser under hela deras livscykel. Det har även gjorts vissa studier som empiriskt har estimerat samband mellan variabler för invandring och offentliga finanser. Om invandringen blir nettopositiv eller nettonegativ för de offentliga finanserna beror i hög utsträckning på om de som invandrat snabbt blir sysselsatta och förblir sysselsatta i många år, och med vilken lön (se exempelvis Edo m.fl., 2020 och studier presenterade nedan).

EFFEKTER PÅ OFFENTLIGA FINANSER I SVERIGE

Under vissa perioder har migrationen haft ett positivt nettobidrag till offentliga finanser i Sverige och under andra perioder har den haft ett negativt nettobidrag, enligt studierna som redovisas i detta avsnitt. Mest avgörande för om det har varit ett negativt eller positivt netto har varit vilken typ av invandring som har dominerat. Arbetskraftsinvandring har i genomsnitt haft positiv inverkan på de offentliga finanserna. Flyktinginvandring inklusive anhöriga till flyktingar har i genomsnitt haft negativ inverkan på de offentliga finanserna, vilket främst går att koppla till att det har tagit tid för denna grupp att bli sysselsatta i Sverige (se nedan redovisade studier, exempelvis Ruist, 2018).

I början av 1970-talet, då arbetskraftsinvandringen var stor, hade invandringen en positiv nettoeffekt på de offentliga finanserna. Fram till 1980-talet omfördelades inkomster från utrikes födda till inrikes födda, men i takt med att flyktinginvandringen ökade försämrades utrikes föddas genomsnittliga sysselsättningsläge (Olli Segendorf och Theobald, 2019). Ekberg (2009) har visat att i takt med att invandrarnas sysselsättningsläge försämrades under 1990-talet övergick invandringen till att bli en nettokostnad för inrikes födda i Sverige. Under andra halvan av 1990-talet uppgick nettokostnaden för invandringen årligen till 1,5–2 procent av BNP. Nettokostnaden var enligt beräkningarna densamma år 2006. Att nettokostnaden fortfarande var 1,5–2 procent av BNP trots ett större antal utrikes födda 2006 berodde på en något ökad sysselsättningsgrad bland de utrikes födda.

Flood och Ruist (2015) har gjort en beräkning baserad på data för år 2013 som visade att den offentliga sektorn omfördelade 26 miljarder kronor från inrikes till utrikes födda, vilket motsvarade 0,7 procent av BNP. Utomeuropeiskt födda stod för 21 miljarder av det negativa nettobidraget, det vill säga en stor del av den totala omfördelningen till utrikes födda. Huvudförklaringen till denna omfördelning låg på intäktssidan, det vill säga lägre sysselsättningsgrad bland särskilt de utomeuropeiskt födda medförde lägre skatteintäkter från denna grupp.

Ruist (2018) har beräknat omfördelningen till hela Sveriges flyktingbefolkning år 2015 till cirka 1 procent av BNP. Den dominerande delen av underskottet uppkom på intäktssidan, och var en direkt effekt av flyktingars och deras anhörigas lägre

sysselsättningsgrad. Intäkterna från direkta skatter och arbetsgivaravgifter var lägre för flyktingarna och denna skillnad stod för knappt två tredjedelar av den beräknade offentligfinansiella omfördelningen. Underskottet kom i viss mån även ur högre utgifter för flyktingarna än för den övriga befolkningen. De större utgifterna kom ur flera poster där den största var integration, samt flera var för sig relativt mindre utgiftsposter såsom arbetsmarknad utöver de åtgärder som ingick i integration, socialbidrag, arbetslöshetsersättning och rättsväsende. Utgifter för främst pensioner och äldreomsorg var lägre för flyktingarna, men sammantaget var ändå de offentligfinansiella utgifterna större för flyktingarna än för övriga befolkningen. Nettobidraget var som mest negativt de första åren efter invandring. Den genomsnittlige flyktinginvandraren gav senare under livet under en begränsad period ett positivt nettobidrag till de offentliga finanserna, men detta bidrag var inte tillräckligt stort för att kunna täcka det initiala underskottet samt det underskott som uppkom från och med pensionsålder.

Konjunkturinstitutet (2025) har studerat det offentligfinansiella nettobidraget från utrikes födda i Sverige för varje år under perioden 1983–2022. Resultat redovisas genomgående uppdelat på flyktingar och övriga utrikes födda. Begreppet flykting inkluderar genom hela rapporten också de som har invandrat som anhöriga till flyktingar. De utrikes föddas totala nettobidrag till de offentliga finanserna har stigit på senare år och blev år 2022 svagt positiva för första gången på 34 år. År 2022 var intäkterna från skatteintäkter från utrikes födda sammantaget lägre än från inrikes födda. Vissa utgiftsposter var högre och andra utgiftsposter lägre för utrikes födda år 2022. Framför allt var utgifterna för pensioner betydligt lägre för utrikes födda och även utgiftsposterna för skola och barnomsorg och vård och omsorg var lägre, huvudsakligen kopplat till lägre andel äldre och barn. Utgiftsposter som var relativt högre för utrikes födda var exempelvis de för socialbidrag, arbetslöshetsersättning, arbetsmarknadsinsatser och rättsväsen och barnbidrag.²⁷ Sammantaget var de offentligfinansiella utgifterna lägre för utrikes födda än för inrikes födda. Utgifterna var så pass mycket lägre att denna positiva effekt dominerade något över den negativa effekten av de lägre intäkterna och resultatet blev ett svagt positivt nettobidrag för de utrikes födda motsvarande ungefär 0,1 procent av BNP. Detta innebär således en liten omfördelning från utrikes födda till inrikes födda. Nettot för enbart de av utrikes födda som var flyktingar var fortfarande negativt, motsvarande knappt en halv procent av BNP år 2022. Studien belyser bland annat att relativt många har invandrat från Indien till Sverige det senaste årtiondet, och denna grupp har inneburit ett mycket tydligt positivt offentligfinansiellt nettobidrag för Sverige.

Ett exempel på en studie av offentliga finanser med hjälp av en teoretisk modell som visar dynamisk utveckling över tid är Storesletten (2003). I denna studie beräknades hur de offentliga finanserna i Sverige potentiellt kunde påverkas av invandring. Den teoretiska modellen innehöll överlappande generationer (OLG-modell) och inkluderade ett pensionssystem, offentliga transfereringar och skatter. De potentiella nettovinsterna var stora när det handlar om unga invandrare i arbetsför ålder, men den empiriskt sett genomsnittlige nya invandraren till Sverige innebär en nettoförlust för de offentliga finanserna. Författaren drog slutsatsen att de viktigaste faktorerna som avgjorde nettoresultatet i studien var sysselsättningsgrad och ålder bland invandrarna.

²⁷ För mer information kopplad till rättsväsende, se Brottsförebyggande rådet (2025).

EFFEKTER PÅ OFFENTLIGA FINANSER I ANDRA LÄNDER

För Danmark har det genom åren gjorts många beräkningar av invandringens påverkan på offentliga finanser. Exempelvis gjorde Gerdes och Wadensjö (2006) sådana beräkningar för perioden 1991–2001 och motsvarande beräkningar gjordes igen för perioden 2004–2008 i Gerdes m.fl. (2011). I dessa studier framkom att nettotransfereringarna för både utrikes födda från västländer och deras inrikes födda barn i genomsnitt var positiva. Nettotransfereringarna för utrikes födda från icke-västländer och deras inrikes födda var däremot negativa.²⁸

Finansdepartementet i Danmark beräknade år 2023 de offentligfinansiella nettokostnaderna för utrikes födda och deras barn i Danmark år 2019. I Danmark fanns knappt 800 000 personer som var utrikes födda eller barn till två utrikes födda, vilka utgjorde nästan 14 procent av befolkningen 2019. Sammantaget var det offentligfinansiella nettobidraget från invandrarna och deras barn negativt år 2019, totalt ca -0,7 procent av BNP. Nettobidraget hade varit betydligt mer negativt åren innan och visades i rapporten från år 2014. Nettobidraget skiljde sig mycket åt mellan olika ursprungsländer. Utrikes födda från Somalia och deras barn innebar den tydligt största genomsnittliga nettokostnaden per person, följt av utrikes födda från Syrien, Libanon, Irak och Afghanistan och deras barn. Utrikes födda från Frankrike, Storbritannien och USA och deras barn innebar å andra sidan de största positiva genomsnittliga nettobidragen per person, följt av Nederländerna och Indien.

I den danska statistiken ingick i normalfallet barn födda i Danmark med två invandrade föräldrar i statistiken för invandrare. För enbart utrikes födda, utan att deras i Danmark födda barn räknades in, var det beräknade offentligfinansiella nettot svagt positivt år 2019. Den betydande negativa inverkan av barn till utrikes födda var i stor utsträckning kopplad till att personer med två utrikes födda föräldrar ofta var barn och unga som inte hunnit komma upp i en ålder då de bidrog med skatter till de offentliga finanserna.

Det offentligfinansiella nettot för flyktingar och deras anhöriga i Danmark var i genomsnitt negativt (ca -0,4 av BNP år 2019). Flyktingarna och deras anhöriga bidrog i genomsnitt med betydligt lägre skatteintäkter än personer med danskt ursprung och många andra utrikes födda. Det var också flera utgiftsposter som var högre för flyktingar, exempelvis den separat redovisade posten för rättsväsende (som dock inte hörde till de största posterna).

Damas de Matos (2021) har i OECD Migration Outlook 2021 studerat nettoeffekterna av invandring på offentliga finanser för tidsperioden 2006–2018 i 25 OECD-länder²⁹, däribland Sverige. Ansatsen var jämförande mellan länder och för varje land och år beräknades nettoeffekten som differensen mellan å ena sidan skatteintäkter från utrikes födda och å andra sidan offentliga utgifter för utrikes födda i form av olika typer av bidrag med mera. Den totala nettopåverkan på offentliga finanser från invandrare var i de flesta länderna mellan -1 procent och +1 procent av BNP. Stora positiva bidrag från utrikes födda till offentliga finanser i jämförelse med inrikes föddas bidrag

²⁸ Västländer definierades i Gerdes m.fl. (2011) som EU-länder, Norge, Schweiz, Island, nordamerikanska länder, Australien och Nya Zealand; icke-västländer som alla andra länder.

²⁹ Inkluderade länder var Australien, Belgien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Kanada, Litauen, Luxemburg, Lettland, Nederländerna, Norge, Portugal, Schweiz, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, USA och Österrike.

återfanns i ungefär hälften av de studerade länderna. I en fjärdedel av länderna bidrog de utrikes födda mindre än de inrikes födda till de offentliga finanserna, och dessa länder var Belgien, Estland, Kanada, Lettland, Litauen och Sverige. Inverkan på de offentliga finanserna var mer positiv i länder där de utrikes födda hade en mer fördelaktig åldersfördelning och huvudsakligen bestod av nyligen invandrade arbetskraftsinvandrare. Ofördelaktig åldersfördelning och stor andel flyktinginvandrare hade negativ inverkan.³⁰

Fiorio m.fl. (2024) har studerat utrikes föddas effekter på offentliga finanser med fokus på EU-länder under perioden 2014–2018. Vid analysen användes en mikrosimuleringsmodell för skatter och transfereringar på individnivå. I beräkningarna inkluderades exempelvis inkomstskatt, indirekta skatter såsom moms, socialförsäkringsavgifter, bidrag till hushåll och allmänna offentliga förmåner såsom utbildning och sjukvård. I genomsnitt bidrog invandrarna nettopositivt till de offentliga finanserna i de studerade EU-länderna. I genomsnitt hade de utrikes födda en högre sannolikhet att vara sysselsatta kopplat till demografiska faktorer (såsom åldersstruktur) jämfört med inrikes födda, vilket delvis förklarade att de utrikes födda hade ett högre genomsnittligt nettobidrag enligt dessa simuleringar. När inrikes och utrikes födda inom samma ålders-, köns- och utbildningskategori jämfördes var de genomsnittliga skillnaderna i nettobidrag per capita små. Ett ytterligare resultat i studien var att det inte verkade som om andelen utrikes födda i förhållande till befolkningen i ett land i sig hade någon stor inverkan på de utrikes föddas genomsnittliga nettobidrag per capita till de offentliga finanserna i landet.

De länder som främst sattes i fokus i Fiorio m.fl. (2024) var de största EU-länderna Frankrike, Italien, Spanien och Tyskland, samt även Sverige med motiveringen att Sverige har en relativt stor andel utrikes födda i förhållande till befolkningen. Det framkom flera betydande skillnader mellan länderna. I Sverige och Frankrike hade inrikes födda i arbetsför ålder högre sannolikhet att vara sysselsatta än utrikes födda, medan det i Italien, Spanien och Tyskland inte fanns några tydliga skillnader mellan inrikes och utrikes födda. I Italien och Spanien hade inrikes födda i genomsnitt negativa nettobidrag per capita till de offentliga finanserna och de utrikes födda positiva bidrag. I Tyskland bidrog både inrikes och utrikes födda positivt till de offentliga finanserna, de utrikes födda betydligt mer positivt än de inrikes födda. I Sverige bidrog både inrikes och utrikes födda nettopositivt till de offentliga finanserna, de inrikes födda tre gånger mer positivt än de utrikes födda.³¹ Metodskillnader är rimligen en förklaring till ett positivt nettobidrag för utrikes födda i Sverige, medan flera andra studier funnit negativ inverkan under denna tidsperiod. Författarna lyfte själva att metoden de använde täcker en större andel av intäkterna än utgifterna i offentliga finanser, och eftersom måttet är ofullständigt bör mer fokus läggas vid att jämföra inrikes och utrikes födda i respektive land i förhållande till varandra snarare än nivåerna på nettobidraget.

Med en annan typ av metod har Storesletten (2000) undersökt hur invandring kan påverka de offentliga finanserna i USA. Analysen byggde på en kalibrerad allmän-jämviktsmodell med överlappande generationer (OLG-modell) som explicit tog hänsyn till skillnader i produktivitet och ålder mellan inrikes och utrikes födda. Studien visade

³⁰ Detta mått i Damas de Matos (2021) skiljer sig från den typ av omfördelningsmått som redovisats för Sverige i avseendet att utrikes födda och inrikes födda kan ha ett positivt nettobidrag samtidigt.

³¹ Detta mått i Fiorio m.fl. (2024) skiljer sig från den typ av omfördelningsmått som redovisats för Sverige med tanke på att både utrikes födda och inrikes födda kan ha ett positivt nettobidrag samtidigt.

att ett selektivt inflöde av medelålders personer med lång utbildning skulle kunna ge betydande positiva bidrag till de offentliga finanserna. I kontrast gav ett inflöde med samma ålders- och utbildningsprofil i linje med den dåvarande genomsnittliga invand-raren inget långsiktigt budgetbalanserande nettobidrag.

Slutligen kan nämnas ett par studier med en annan typ av ansats som snarare går ut på att skatta samband mellan variabler än att räkna ihop poster eller simulera en teoretisk modell. Furlanetto och Robstad (2017) har studerat effekterna på offentliga finanser i Norge till följd av nettoinflödet av invandrare från Europa, Nordamerika, Australien och Nya Zealand under perioden 1990–2014 med hjälp av en så kallad VAR-modell.³² Resultaten indikerade att en ökning av denna typ av invandring ökade både offentliga utgifter och intäkter på medellång sikt. Nettoeffekten för offentliga finanser blev posi-tivt på medellång sikt och neutral på lång sikt. Effekter av exempelvis flyktinginvand-ring från Afrika och Mellanöstern undersöktes inte i denna studie. D'Albis m.fl. (2018) har för tidsperioden 1980–2015 estimerat en modell av samma slag³³ för 19 OECD-länder³⁴, däribland Sverige, och funnit en genomsnittlig liten positiv effekt av invand-ring på offentliga finanser. Studien fann att en exogen ökning av nettoinvandringen med en individ per tusen invånare i mottagarlandet, ökade det genomsnittliga nettot för offentliga finanser med som mest 0,1 procent av BNP inom något år.

³² En VAR-modell (vektorautoregressiv modell) är en statistisk modell som används för att analysera samban-det mellan flera tidsserier där varje variabel tillåts bero av både sina egna och de andra variabelernas tidigare utfall.

³³ Valet av metod (VAR-modell) hade koppling till de endogenitetsproblem som kan uppstå vid effektskattningar om högre offentlig konsumtion ökar inflödet av invandrare.

³⁴ Inkluderade länder var Australien, Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Island, Italien, Japan, Ka-nada, Nederländerna, Norge, Portugal, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland, USA och Österrike.

9 Referenser

- Aaberge, R., André, C., Boschini, A., Calmfors, L., Gunnarsson, K., Hermansen, M., Langørgen, A., Lindgren, P., Orsetta, C., Pareliussen, J., Robling, P.-O., Roine, J. och Sogaard, J. E. (2018). "Increasing Income Inequality in the Nordics", *Nordic Economic Policy Review* 2018, TemaNord 2018:519.
- Adermon, A. och Hensvik, L. (2020). "Gigekonomin som dörröppnare?", IFAU rapport 2020:22.
- Albis, H. d', Boubtane, E. och Coulibaly, D. (2016). "Immigration Policy and Macroeconomic Performance in France", *Annals of Economics and Statistics*, No. 121/122, sid. 279–308.
- Albis, H. d', Boubtane, E. och Coulibaly, D. (2019). "Immigration and Public Finances in OECD Countries", *Journal of Economic Dynamics and Control*, vol. 99(3), sid. 116–151.
- Aldén, L. och Hammarstedt, M. (2014). "Integration of immigrants on the Swedish labour market – recent trends and explanations", Linnaeus University Centre for Labour Market and Discrimination Studies, Linnaeus University, 2014:9.
- Aldén, L. och Hammarstedt, M. (2017). "Egenföretagande bland utrikes födda – En översikt av utvecklingen under 2000-talet", Arbetsmarknadsekonomiska rådet – underlagsrapport 1/2017.
- Andersson, H. (2021). "Ethnic Enclaves, Self-employment, and the Economic Performance of Refugees: Evidence from a Swedish Dispersal Policy", *International Migration Review*, vol. 55(1), sid. 58–83.
- Andersson, L. och Hammarstedt, M. (2015). "Ethnic enclaves, networks and self-employment among Middle Eastern immigrants in Sweden", *International Migration*, vol. 53, sid. 27–40.
- Andersson Joona, P., Datta Gupta, N. och Wadensjö, E. (2014). "Overeducation among immigrants in Sweden: incidence, wage effects and state dependence", *IZA Journal of Migration*, 3:9.
- Andersson Joona, P. (2020). "Flykting- och anhöriginvandrares väg till arbete", SNS Forskningsrapport.
- Andersson, M., Larsson, J. P. och Öner, Ö. (2021). "Ethnic enclaves and self-employment among Middle Eastern immigrants in Sweden: ethnic capital or enclave size?", *Regional Studies*, vol. 55(4), sid. 590-604.
- Arai, M., Bursell, M. och Nekby, L. (2016). "The reverse gender gap in ethnic discrimination: Employer stereotypes of men and women with Arabic names", *International Migration Review*, vol. 50(2), sid. 385-412.
- Battisti, M., Felbermayr, G., Peri, G. och Poutvaara, P. (2018). "Immigration, Search and Redistribution", *Journal of the European Economic Association*, vol. 16, no. 4, sid. 1137–1188.
- Bonin, H. (2005). "Wage and Employment Effects of Immigration to Germany: Evidence from a Skill Group Approach", IZA Discussion Paper No. 1875.
- Borjas, G. (2003). "The Labor Demand Curve is Downward Sloping: Reexamining the Impact of Immigration on the Labor Market", NBER Working Paper No. 9755.

- Boustan, L., Jensen, M. F., Abramitzky, R., Jácome, E., Manning, A., Pérez, S., Watley, A., Adermon, A., Arellano-Bover, J., Åslund, O., Connolly, M., Deutscher, N., Gielen, A. C., Giesing, Y., Govind, Y., Halla, M., Hangartner, D., Jiang, Y., Karmel, C., Landaud, F., Macmillan, L., Martínez, I. Z., Polo, A., Poutvaara, P., Rapoport, H., Roman, S., Salvanes, K. G., San, S., Siegenthaler, M., Sirugue, L., Soria Espín, J., Stuhler, J., Violante, G. L., Webbink, D., Weber, A., Zhang, J., Zheng, A. och Zohar, T. (2025). "Intergenerational Mobility of Immigrants in 15 Destination Countries", NBER Working Paper 33558.
- Bratsberg, B. och Raaum, O. (2011). "Immigration and Wages: Evidence from Construction", Norface Migration Discussion Paper No. 2011-2016.
- Brell, C., Dustmann, C. och Preston, I. (2020). "The Labor Market Integration of Refugee Migrants in High-Income Countries", *The Journal of Economic Perspectives*, vol. 34, no. 1, sid. 94–121.
- Brottsförebyggande rådet (Brå) (2025). "Migration och brott – Underlagsrapport till Konjunkturinstitutet", rapport 2025:7.
- Burchardi, K. B., Chaney, T., Hassan, T. A., Tarquinio, L. och Terry, S. J. (2021). "Immigration, Innovation, and Growth", NBER Working Paper 27075.
- Busch, C., Krueger, D., Ludwig, A., Popova, I. och Iftikhar, Z. (2020). "Should Germany Have Built a New Wall? Macroeconomic Lessons from the 2015–18 Refugee Wave", NBER Working Paper No. 26973.
- Bussi, M. och Pareliussen, J. (2015). "Skills and labour market performance in Sweden", OECD Economics Department Working Papers No. 1233.
- Calmfors, L., Danielsson, P., Kolm, A.-S., Pekkarinen, T. och Skedinger, P. (2017). "Tudelningen på arbetsmarknaden", Arbetsmarknadsekonomiska rådets årsrapport 2017.
- Calmfors, L. och Sánchez Gassen, N. (2019). "Integrating Immigrants into the Nordic Labour Markets", Nordic Council of Ministers.
- Card, D. (2012). "Comment: The Elusive Search for Negative Wage Impacts of Immigration", *Journal of the European Economic Association*, vol. 10, no. 1, sid. 211–215.
- Carlsson, M., Eriksson, S. och Rooth, D.-O. (2023). "Language Proficiency and Hiring of Immigrants: Evidence from a New Field Experimental Approach", IZA DP No. 15950.
- Chassamboulli, A. och Palivos, T. (2014). "A Search-Equilibrium Approach to the Effects of Immigration on Labor Market Outcomes", *International Economic Review*, vol. 55, No. 1, sid. 111-129.
- Chiswick, B. och Miller, P. (2012). "Negative and Positive Assimilation, Skill Transferability, and Linguistic Distance", *Journal of Human Capital*, vol. 6(1), sid. 35–55.
- Dahlberg, M., Egebark, J. och Vikman, U. (2023). "Etablering av nyanlända flyktingar: Effekter av en tidig och intensiv arbetsmarknadspolitisk insats", Delmi Policy Brief 2023:9.
- Dahlberg, M., Egebark, J., Vikman, U. och Özcan, G. "Labor market integration of low-educated refugees – RCT evidence from an ambitious integration program in Sweden", Working Paper 2020:21. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU).

- Damas de Matos, A. (2021). "The fiscal impact of immigration in OECD countries since the mid-2000s", *International Migration Outlook 2021*, OECD Publishing, Paris.
- Dustmann, C., Frattini, T. och Preston, I. P. (2013). "The Effect of Immigration along the Distribution of Wages", *The Review of Economic Studies*, vol. 80, no. 1, sid. 145-173.
- Edin, P.-A., Fredriksson, P., Nybom, M. och Öckert, B. (2018). "Den ökande avkastningen på sociala förmågor", IFAU rapport 2018:23.
- Edin, P.-A., Fredriksson, P., Nybom, M. och Öckert, B. (2022). "The Rising Return to Noncognitive Skill", *American Economic Journal: Applied Economics*, Vol. 14(2), sid. 78–100.
- Edin, P.-A., Fredriksson, P. och Åslund, O. (2003). "Ethnic enclaves and the economic success of immigrants—Evidence from a natural experiment", *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 118, sid. 329-357.
- Edo, A. (2015). The Impact of Immigration on Native Wages and Employment, *The B.E. Journal of Economic Analysis & Policy*, vol. 15(3), sid. 1151–1196.
- Edo, A., Ragot, L., Rapoport, H., Sardoschau, S., Steinmayr, A. och Sweetman, A. (2020). "An introduction to the economics of immigration in OECD countries, The Canadian Journal of Economics", Vol. 53, No. 4, Special Issue on Immigration in OECD Countries, sid. 1365–1403.
- Ek, A. (2024). "Cultural Values and Productivity", *Journal of Political Economy*, Vol. 132(1), sid. 295–335.
- Ek, S., Hammarstedt, M. och Skedinger, P. (2020). "Enkla jobb och kunskaper i svenska – nycklar till integration?", *Forskningsrapport, SNS Förlag*.
- Ekberg, J. (2009). "Invandringen och de offentliga finanserna", *Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2009:3*.
- Ekberg, J. och Rooth, D.-O. (2003). "Unemployment and Earnings for Second Generation Immigrants in Sweden. Ethnic Background and Parent Composition", *Journal of Population Economics*, Vol. 16, No. 4, sid. 787-814.
- Eklund, J. och Larsson, J. (2020, reviderad 2021). "När blir utrikes födda självförsörjande?", *Entreprenörskapsforum*.
- Engdahl, M. (2016). "Invandringens arbetsmarknadseffekter", IFAU Rapport 2016:11.
- Engdahl, M. och Liljeberg, L. (2022). "Flyktingar och flyktinganhörigas etablering på arbetsmarknaden i Stockholm, Göteborg och Malmö", IFAU Rapport 2022:15.
- Engdahl, M. och Liljeberg, L. (2024). "Arbetsmarknadsanknytning och utbildning: Skillnader mellan svensk och utländsk bakgrund", IFAU Rapport 2024:24.
- Engdahl, M. och Sjödin, E. (2024). "Arbetskraftsinvandring till Sverige från tredje-land", *Delmi Rapport 2024:6*.
- Engdahl, M. och Åslund, O. (2013). "Arbetsmarknadseffekter av öppna gränser", IFAU Rapport 2013:9.
- Engler, P., MacDonald, M., Piazza, R. och Sher, G. (2023). "The Macroeconomic Effects of Large Immigration Waves", *IMF Working Paper 2023(259)*.

- Eriksson, S. (2010). ”Utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden”, Bilaga 4 till Långtidsutredningen 2011, SOU 2010:88.
- Fredriksson, P. och Åslund, O. (2005). ”Påverkas socialbidragsberoende av omgivningen?”, IFAU Rapport 2005:3.
- Finansdepartementet (2024). ”Uppdrag att analysera migrationens nettoeffekter”, Regeringsbeslut Fi2024/01486.
- Finansministeriet (2023). ”Økonomisk Analyse: Indvandreres nettobidrag til de offentlige finanser i 2019”, Finansministeriet Danmark, Makropolitisk Center.
- Fiorio, C. V., Frattini, T., Riganti, A. och Christl, M. (2024). ”Migration and public finances in the EU”, *International Tax and Public Finance*, Vol. 31, sid. 635–684.
- Forslund, A., Liljeberg, L. och Åslund, O. (2017). ”Flykting- och anhöriginvandrades etablering på den svenska arbetsmarknaden”, IFAU Rapport 2017:14.
- Flood, L. och Ruist, J. (2015). ”Migration, en åldrande befolkning och offentliga finanser”, SOU 2015:95, Bilaga 6 till Långtidsutredningen 2015.
- Foged, M. och Peri, G. (2016). ”Immigrants' Effect on Native Workers: New Analysis on Longitudinal Data”, *American Economic Journal: Applied Economics*, Vol. 8, No. 2, sid. 1–34.
- Fredriksson, P., Graetz, G., Hensvik, L. och Seim, D. (2023). ”Strukturomvandling på svensk arbetsmarknad: konsekvenser och policyåtgärder”, Konjunkturrådets rapport 2023.
- Friedrich, B., Laun, L. och Meghir, C. (2023). ”Arbetsinkomstutvecklingen för utrikes och inrikes födda i Sverige 1985–2016”, IFAU Rapport 2023:17.
- Förenta Nationerna/United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). International Migration 2019: Report (ST/ESA/SER.A/438).
- Gerdes, C., Schultz-Nielsen, M. L. och Wadensjö, E. (2011). ”The significance of immigration for public finances in Denmark”, The Rockwool Foundation Research Unit Study Paper No. 35, University Press of Southern Denmark, Odense.
- Halvarsson, D. (2024). ”The Impact of High-Skilled Migration on Productivity in Swedish Firms”, Ratio Working Paper 374.
- Hammarstedt, M. och Palme, M. (2012). ”Human capital transmission and the earnings of second-generation immigrants in Sweden”, *IZA Journal of Migration*, 1:4.
- Hammarstedt, M. (2023). ”Inte trivalt att mäta självförsörjning”, debattartikel i Svenska Dagbladet.
- Hammarstedt, M. och Shukur, G. (2006). ”Immigrants' Relative Earnings in Sweden — A Cohort Analysis”, *Labour*, Vol. 20, No. 2, sid. 285-323.
- Jaumotte, F., Koloskova, K. och Saxena, S. C. (2016). ”Impact of Migration on Income Levels in Advanced Economies”, Spillover Notes, International Monetary Fund, No. 8.
- Kim, W. (2024). ”Overqualification Among Second-Generation Children of Immigrants in the Swedish Labour Market”, *European Journal of Population*, Vol. 40, No. 34.

- Kommerskollegium (2025), ”Migrationens effekter på utrikeshandeln”, diarienummer 2024/01799-4.
- Konjunkturinsitutet (2022), *Lönebildningsrapporten 2022*.
- Konjunkturinstitutet (2023). ”Utrikes föddas uppgående sysselsättning: Hur mycket förklaras av demografi?”, Specialstudie.
- Konjunkturinsitutet (2024), *Lönebildningsrapporten 2024*.
- Konjunkturinsitutet (2025), ”Invandringen och de offentliga finanserna 1983-2022”, Specialstudie.
- Laun, L., Liljeberg, L. och Åslund, O. (2020). ”Utrikes födda och välfärdssystemen”, IFAU Rapport 2020:15.
- Lewis, J. och Swannell, M. (2018). ”The Macroeconomic Determinants of Migration”, Bank of England Staff Working Paper No. 729.
- Liljeberg, L., Bolvig, I. och Hernes, V. (2023). ”Arbetsmarknadsetablering bland flyktingar och deras anhöriga i Sverige, Norge och Danmark”, IFAU Rapport 2023:18.
- Långtidsutredningen 2015, SOU 2015:104, Huvudbetänkande.
- Löfbom, E. (2018). ”Lönar sig arbete 2.0? En ESO-rapport med fokus på nyanlända”, Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2018:2.
- Löf, H. och Stephan, A. (2024). ”Hur konkurrenskraftiga är flyktingar på svensk arbetsmarknad?”, Ekonomisk Debatt, nr 6 2024, årgång 52.
- Manacorda, M., Manning, A. och Wadsworth, J. (2012). ”The Impact of Immigration on the Structure of Wages: Theory and Evidence from Britain”, *Journal of the European Economic Association*, Vol. 10(1), sid. 120–151.
- Manning, A. (2021). ”UK Labour Shortages and Immigration: Looking at the Evidence”, LSE Business Review. Hämtad från <https://blogs.lse.ac.uk/businessreview/2021/09/10/uk-labour-shortages-and-immigration-looking-at-evidence/>.
- Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (2025). ”Invandring och entreprenörskap – en kunskapsöversikt”, PM 2025:04, diarienummer 2024/223.
- Neuman, E. (2018). ”Source country culture and labor market assimilation of immigrant women in Sweden: evidence from longitudinal data, Review of Economics of the Household”, Vol. 16, sid. 585–627.
- Nordin, M. (2011). ”Immigrants’ returns to schooling in Sweden, International Migration”, Vol. 49, No. 4, sid. 144–166.
- Nordin, M. och Hammarlund, C. (2024). ”Arbetskraftsbrist – ett problem eller en möjlighet?”, AgriFood Economics Centre Rapport 2024:1, Lund.
- Nordin, M. och Rooth, D.-O. (2009). ”The ethnic employment and income gap in Sweden: Is skill or labor market discrimination the explanation?”, *Scandinavian Journal of Economics*, Vol. 111, No. 3, sid. 487–510.
- OECD (2012). ”Closing the Gender Gap: Act Now”.
- Olli Segendorf, Å. (2005). ”Job search strategies and wage effects for immigrants, doctoral dissertation”, SOFI, Stockholm University.
- Olli Segendorf, Å. och Theobald, E. (2019). ”Kan invandring lösa problemet med en åldrande befolkning?”, Riksbanken, Penning- och valutapolitik, 2019:1.

- Olovsson, C., Walentin, K. och Westermarck, A. (2025). "Dynamic macroeconomic implications of immigration", *Journal of Monetary Economics*, Vol. 151, 103747.
- Ortega, F. och Peri, G. (2014). "Openness and income: The roles of trade and migration", *Journal of International Economics*, Vol. 92, sid. 231–251.
- Ottaviano, G. I. P. och Peri, G. (2012). "Rethinking the effect of immigration on wages, *Journal of the European Economic Association*", Vol. 10, No. 1, sid. 152–197.
- Peri, G. och Sparber, C. (2009). "Task specialization, immigration, and wages, *American Economic Journal: Applied Economics*", Vol. 1, No. 3, sid. 135–169.
- Peri, G. och Sparber, C. (2011). "Highly educated immigrants and native occupational choice", *Industrial Relations: A Journal of Economy and Society*, Vol. 50, No. 3, sid. 385–411.
- Peri, G. (2012). "The effect of immigration on productivity: Evidence from U.S. states", *The Review of Economics and Statistics*, Vol. 94, No. 1, sid. 348–358.
- Peri, G. (2016). "Immigrants, productivity, and labor markets", *The Journal of Economic Perspectives*, Vol. 30, No. 4, sid. 3–29.
- Puranen, B. (2021). "Med migranternas röst II – Hur blir man värmlänning?", Institutet för framtidsstudier.
- Regeringens proposition (prop. 2023/24:1), "Budgetpropositionen för 2024", kap. 3.9.
- Regeringens proposition (prop. 2023/24:100), "2024 års ekonomiska vårproposition – Förslag till riktlinjer", kap. 4.1–4.2.
- Rooth, D.-O. och Åslund, O. (2006). "Utbildning och kunskaper i svenska – Framgångsfaktorer för invandrade?", SNS Förlag.
- Ruist, J. (2018). "Tid för integration – en ESO-rapport om flyktingars bakgrund och arbetsmarknadsetablering", Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2018:3.
- SCB (2025), Befolkningsstatistiken.
- Stadin, K. och Videnord, E. (2017). "Integration och matchning på arbetsmarknaden", Ratio Rapport nr 26 inom Kompetens för tillväxt.
- Statens skolverk, (2025). "Migration och elevers kunskapsresultat i skolan - Sammanställning av tidigare studier", diarienummer 2025:247.
- Steinhardt, M. F. (2011). "The Wage Impact of Immigration in Germany - New Evidence for Skill Groups and Occupations", *The B.E. Journal of Economic Analysis & Policy*, Vol. 11, No. 1, sid. 1–35.
- Storesletten, K. (2000). "Sustaining Fiscal Policy through Immigration", *Journal of Political Economy*, Vol. 108, No. 2, sid. 300–323.
- Storesletten, K. (2003). "Fiscal Implications of Immigration: A Net Present Value Calculation", *The Scandinavian Journal of Economics*, Vol. 105, No. 3, sid. 487–506.
- Walentin, K. (2025). "Invandringens makroekonomiska effekter", kapitel 6 i "Invandringen och dess effekter på svensk ekonomi – en antologi", Specialstudie, Konjunkturinstitut.

Åslund, O., Hensvik, L. och Nordström-Skans, O. (2014). "Seeking Similarity: How Immigrants and Natives Manage in the Labor Market", *Journal of Labor Economics*, Vol. 32, No. 3, sid. 405–441.